№ 96. ПЯТНИЦА, 7 ДЕКАБРЯ. 1862. PIĄTEK, 7 GRUDNIA. № 96.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ГАЗЕТА

ОФФИЦІАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ И ПЯТНИЦАМЪ.

Цѣна на мѣстѣ: За годъ 10 р. За полъ-года 5 р. За четверть года 3, р. За 1 мѣсяцъ 1 р.
Съ пересылкою за годъ 12 р. За полъ-года 6. р, За четверть года 3 р. 50 к.
За объявленія: За строку изъ 40 буквъ платится 17 коп. сер.

KURYER WILEŃSKI

GAZETA

URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.

WYCHODZI WE WTORKI I PIĄTKI.

Cena na miejscu: Roczna rs. 10, Półroczna rs. 5, Kwartałowa rs. 3, Miesięczna rs. 1,
Z przesyłką: Roczna rs. 12, półroczna rs. 6, kwartałowa rs. 3 kop. 50.
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się 17 kop. sr.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть оффиціальная: Вильно.—Циркуляръ мин. финан. — Отрывокъ изъ Ревельской газеты (сообщено).—Разложеніе податей на содержаніе губернскихъ по крестьян. дѣламъ присут. въ Вилен. губ.—О дѣйствіяхъ Ковен. губер. по крестьян. дѣламъ присут.—Варшава.

Часть неоффиціяльная: Иностранныя извѣстія: Общее обозрѣніе.—Италія.—Франція.—Англія.—Австрія.—Пруссія.— Грѣція.— Телеграфическія депеши.

Литер. Отдѣлъ: Смѣсь.—Виктора Гюго—о наказаніи смертію.—Выдержки изъ газетъ и журналовъ. — Письма: изъ Лондона, изъ Вѣны, изъ Украины—Падалицы и изъ Кенигсберга.— Смѣсь.— Текущія извѣстія.—Виленскій днев.—Объявленія.

TREŚĆ.

Dział urzędowy: Wilno.—Okolnik minister. skarbu.—Wyciąg z Rewelskiéj gazety (nadesłano).—Rozkład poborów na utrzymanie urzędów do spraw włościań. w guber. Wileń.—O czynnościach Kowień. guber. do spraw włościań. urzędu.—Warszawa.

Dział nieurzędowy. Wiadomości zagraniczne.—Pogląd ogólny.—Włochy.—Francja.—Anglja.—Austrja.—Prusy.—Grecja.—Depesze telegraficzne.

Dział literacki. Odcinek rossyjski. — Wiktora Hugo—o karze śmierci.— Przegląd pism czasowych.— Listy: z Londynu z Wiednia, z Waszyngtonu, z Ukrainy—Tad. Padalicy i z Królewca.—Rozmaitości.— Wiad. bieżące.— Dziennik Wileński.— Ogłoszenia.

Часть оффиціальная.

ВИЛЬНО.

6-го декабря, по случаю тезоименитства Его Императорскаго Высочества, Государя Наслѣдника Цесаревича, Великаго Князя НИКОЛАЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА, въ церкви Свято-Троицкаго монастыря совершено была членомъ святѣйшаго правительствующаго синода, высокопреосвященнымъ *Іосифомъ*, митрополитомъ Литовскимъ и Виленскимъ, соборнѣ, божественная литургія и послѣ оной благодарственное молебствіе, въ присутствіи г. главнаго начальника края, генералъ-адъютанта В. И. Назимова и гг. военныхъ и гражданскихъ чиновниковъ.

Въ тоже время, въ Римско-Католическомъ каѳедральномъ соборѣ св. Станислава, а также и въ прочихъ храмахъ другихъ исповѣданій, совершены были благодарственныя молебствія.

Вечеромъ городъ былъ иллюминованъ.

Циркуляръ г. управляющаго министерствомъ финансовъ казеннымъ палатамъ и гг. губернскимъ управляющимъ питейно-акцизными сборами отъ 24 ноября 1862 г. за N. 216, о патентномъ сборѣ съ постоялыхъ дворовъ и корчемъ.

По нѣкоторымъ изъ привилегированныхъ губерній возбужденъ вопросъ: слѣдуетъ-ли существующіе въ сихъ губерніяхъ корчмы и заѣзжіе дома, если они будутъ названы владѣльцами ихъ послоялыми дворами, облагать съ 1 января 1863 г. патентнымъ сборомъ въ размѣрѣ, установленномъ въ 9 п. Высочайше утвержденнаго, 4 іюля 1861 года, росписанія патентнаго сбора съ заведеній для приготовленія и продажи вина и спирта, съ постоялыхъ дворовъ, въ коихъ производится питейная продажа.

Коммисія, составившая проектъ положенія о питейномъ сборѣ, при обсужденіи вопроса о патентномъ сборѣ съ заведеній для продажи питей, приняла за основаніе, что патентный сборъ съ заведеній для продажи питей долженъ быть соразмѣренъ съ родомъ заведеній, обширностію оныхъ и выгодами мѣстности. Почему коммисія предположила, для мѣстностей 2-го и 3-го разрядовъ, установить неодинаковый размѣръ патентнаго сбора для питейныхъ домовъ (шинковъ) и постоялыхъ дворовъ, въ коихъ производится питейная продажа, сравнивъ въ семъ отношеніи корчмы въ привилегированныхъ губерніяхъ съ питейными домами на томъ вниманіи, что по мѣстнымъ обычаямъ западнаго края въ корчмахъ соединяются обыкновенно промыслы и питейнаго дома и постоялаго двора. Для постоялыхъ же дворовъ, существующихъ въ великороссійскихъ, сибирскихъ, и ставропольской губерніяхъ, землѣ войска донскаго и областяхъ кубанской и терской, въ коихъ оные во многихъ мѣстахъ учреждаются лишь на одно зимнее время, производятъ небольшую питейную продажу и нерѣдко удалены отъ жилыхъ мѣстъ, коммисія признала справедливымъ, въ уваженіе сихъ обстоятельствъ, понизить патентный сборъ и то въ однихъ мѣстностяхъ 2-го и 3-го разрядовъ поименованныхъ губерній и областей. Вслѣдствіе сего по Высочайше утвержденному росписанію о патентномъ сборѣ съ заведеній для продажи питей, опредѣлены размѣры патентнаго сбора: *съ питейныхъ домовъ, шинковъ и корчемъ* въ мѣстностяхъ 2-го разряда 50 р., 3-го 15 р. (п. 8) *а съ постоялыхъ дворовъ*, въ коихъ производится питейная продажа, въ тѣхъ мѣстностяхъ: 35 и 10 р. с. (п. 9).

Изъ сего видно, что взиманіе патентнаго сбора въ уменьшенномъ размѣрѣ съ постоялыхъ дворвъ относится *исключительно* до губерній и областей великороссійскихъ, сибирскихъ, ставропольской, кубанской и терской и земли войска донскаго, а не до привилегированныхъ губерній, въ коихъ корчмы замѣняютъ постоялые дворы и не существуетъ постоялыхъ дворовъ съ характеромъ заведеній сего рода въ прочихъ губерніяхъ и областяхъ имперіи. А потому, какъ существующіе нынѣ въ привилегированныхъ губерніяхъ *корчмы и заѣзжіе дома*, такъ и вновь учреждаемые, хотя бы заведенія сіи названы были владѣльцами *постоялыми дворами*, должны быть во всякомъ случаѣ облагаемы патентнымъ сборомъ въ размѣрѣ, установленномъ въ 8 п. Высочайше утвержденнаго росписанія патентнаго сбора съ корчемъ, т. е. въ мѣстностяхъ: 2-го разряда 50-ю, 3-го 15-ю р. с. въ годъ.

О вышеизложенномъ поставляю въ извѣстность казенныя палаты и г. управляющихъ питейно акцизными сборами для надлежащаго, въ потребныхъ случаяхъ, руководства и исполненія. *(Бирж. Вѣд.)*

Въ Ревельской газетѣ напечатано: „Волненія въ Польшѣ начинаютъ приносить горкіе плоды. Недавно получено извѣстіе, что 18 ноября въ польскомъ городкѣ Рыпинѣ, на рѣкѣ Древенцъ, недалеко отъ прусской границы, окрестные крестьяне произвели величайшія насилія противъ дворянъ и городскаго населенія. Поводомъ послужило прибытіе рекрутской коммиссіи, въ которую должны были явиться подлежащіе рекрутской повинности крестьяне. Между крестьянами уже прежде распространилось мнѣніе, что революціонныя стремленія дворянства и городскаго населенія, были единственною причиною назначенія рекрутскаго набора и что Императоръ не имѣлъ бы нужды въ солдатахъ, если бы въ странѣ все было спокойно. Вслѣдствіе того, приказаніе явиться въ коммиссію обнаружило особенное возбужденіе противъ этихъ двухъ сословій. Къ этому присоединилось еще и то обстоятельство, что члены рекрутской коммиссіи были въ штатскомъ платьѣ, потому, самое появленіе ихъ увеличило подозрѣніе. Когда поименованнымъ въ спискахъ рекрутамъ выданы были составленныя по новой формѣ свидѣтельства, на которыхъ изображенъ былъ губернскій, а не государственный гербъ, то въ толпѣ состоящей изъ нѣсколькихъ сотъ крестьянъ, собравшихся предъ зданіемъ, въ которомъ засѣдала коммиссія, началось сильное волненіе, перешедшее вскорѣ въ открытый бунтъ. Толпа кричала: „это не гербъ правительства, это гербъ революціи, гербъ Гарибальди! (?) Мы не хотимъ революціи! мы останемся вѣрны Императору, нашему повелителю и не позволимъ притѣснять себя дворянству и его сторонникамъ“! Въ изступленіи толпа, вооружившись кольями и чѣмъ ни попало, бросилась на членовъ коммиссіи, и на всѣхъ кто только пытался защищать ихъ. Не избѣгнувъ самаго грубаго насилія, члены коммиссіи съ трудомъ у-

Dział urzędowy.

WILNO.

Dnia 6 grudnia, jako w dzień imienin Jego Cesarskiéj Wysokości, Cesarzewicza Następcy Tronu Wielkiego Księcia MIKOŁAJA ALEKSANDROWICZA, w cerkwi klasztoru św. Trójcy, Jego Eminencja członek najświętobliwszego synodu, *Józef*, metropolita Litewski i Wileński w assystencji duchowieństwa odprawił liturgję świętą, a późniéj dziękczynne modły, w obecności jw. głównego naczelnika kraju jenerał-adjutanta W. Nazimowa i urzędników wojskowych i cywilnych.

W tymże samym czasie w katedrze rzymsko-katolickiéj pod wezwaniem św. Stanisława, jak również i świątyniach innych wyznań odprawione zostały dziękczynne modły.

Wieczorem miasto było oświecone.

Okolnik p. zarządzającego ministerjum skarbu do izb skarbowych i pp. gubernjalnych zarządzających poborami akcyzy od trunków z 24 listopada 1862 roku za N. 216 o poborze patentowym od oberży i karczem.

W niektórych przywilejowanych gubernjach wszczęto kwestję, czy należy na istniejące tam zajazdy i karczmy, jeżeli takowe będą nazwane przez właścicieli oberżami, nakładać od 1 stycznia 1863 r. pobor patentowy w rozmiarze ustanowionym w p. 9 Najwyżéj zatwierdzonego 4 lipca 1861 r. wykazu poboru patentowego od zakładów dla preparowania i sprzedaży okowity i spirytusu, lub od oberży, w których odbywa się sprzedaż trunków.

Komissja, która ułożyła projekt ustawy o poborze trunkowym, przy osądzeniu kwestji poboru patentowego od zakładów dla sprzedaży trunków, przyjęła za zasadę, iż pobór patentowy od zakładów dla sprzedaży trunków powinien być zastosowany do rodzaju zakładów, ich wielkości i do wygod miejscowości. Z téj przyczyny komissja zadecydowała, w miejscowościach 2-go i 3-go rzędu, ustanowić niejednakowy rozmiar poboru patentowego dla szynkowni i oberży, w których odbywa się sprzedaż trunków, porównawszy w tym względzie karczmy w gubernjach przywilejowanych z szynkowniami, mając to na względzie, iż według zwyczajów miejscowych zachodniego kraju, przy karczmach istnieją zwykle przemysły tak szynkowych domów, jako też oberży. Dla oberży zaś w gubernjach wielko-rossyjskich, sybirskich i gub. stawropolskiéj, oraz prowincji wojska dońskiego tudzież obwodów kubańskiego i terskiego, w których takowe po wielu miejscach zakładają się li tylko na zimę, prowadzą niewielką sprzedaż trunkową i często są oddalone od miejsc zasiedlonych, komissja zważywszy te okoliczności, uznała za sprawiedliwe, zniżyć pobór patentowy i to tylko jedynie dla miejscowości 2-go i 3-go rzędu w wyszczególnionych gubernjach i obwodach. Skutkiem tego, na mocy Najwyżéj zatwierdzonego wykazu o poborze patentowym od zakładów dla sprzedaży trunków, ustanowiony został rozmiar poboru patentowego: Od *domów szynkowych, szynkowni i karczem* w miejscowościach 2-go rzędu 50 r., 3-go 15 r. (p. 8) a od *oberży*, w których odbywa się sprzedaż trunków w tychże samych miejscowościach: 35 i 10 rs. (p. 9).

Z tego się okazuje, iż pobór patentowy w zmniejszonéj ilości od oberży stosuje się wyłącznie do gubernij i obwodów wielkorossyjskich, sybirskich, stawropolskiéj gub. kubańskiéj i terskiéj, oraz do prowincji wojska dońskiego, nie zaś do gubernij przywilejowanych, w których karczmy zastępują oberże i te ostatnie nie istnieją w charakterze zakładów tego rodzaju i dalszych gubernjach i obwodach cesarstwa. Z tego powodu, ponieważ tak istniejące już obecnie w gub. przywilejowanych *karczmy* i *zajazdy* jako też nowo zakładane, chociażby zakłady te były nazywane przez właścicieli oberżami, powinny być w każdym razie opodatkowane poborem patentowym w rozmiarze ustanowionym w p. 8 Najwyżéj zatwierdzonego wykazu poboru patentowego od karczem, t. j. w miejscowościach: 2-go rzędu 50-ciu rub., a 3-go 15-tu rub. sr. rocznie.

O powyższém zawiadamiam izby skarbowe i pp. zarządzających poborami akcyzy dla należytéj w razach potrzeby wskazówki i wykonania. *(Wiad. Gield.)*

— W rewelskiéj gazecie wydrukowano: „Wzburzenia w Polsce poczynają przynosić gorzkie owoce. Niedawno otrzymano wiadomość, iż 18 listopada w miasteczku polskiém Rypinie nad Drwęcą nieopodal granicy pruskiéj, okoliczni włościanie dopuścili się większych gwałtów przeciw szlachcie i ludności miejskiéj. Powodem było przybycie komissji rekruckiéj, do któréj powinni byli stawić się włościanie ulegający poborowi. Pomiędzy włościanami już wprzódy utrwaliło się przekonanie, iż rewolucyjne dążności szlachty i ludności miejskiéj, były jedyną przyczyną naznaczenia poboru rekruckiego i że Cesarz nie miałby potrzeby żołnierzy, jeżeliby w kraju było spokojnie. Skutkiem tego rozkaz stawienia się do komissji spowodował szczególne wzburzenie przeciw tym dwóm stanom. Do tego przyłączyła się jeszcze i ta okoliczność, iż członkowie komissji rekruckiéj byli w cywilném odzieniu i dla tego samo ukazanie się ich zwiększyło podejrzenie. Skoro wymienionym w listach popisowych zostały wydane podług nowéj formy świadectwa, na których znajdował się gubernjalny, a nie herb państwa, natenczas w gromadzie składającéj się z kilkuset włościan zebranych przed gmachem gdzie zasiadała komissja, rozpoczęło się silne wzburzenie, które przyjęło wkrótce charakter otwartego buntu. Tłum krzyczał, iż „to nie herb rządu, to herb rewolucji, herb Garibaldiego! (?) My niechcemy rewolucji, my pozostaniemy wiernymi Cesarzowi naszemu panu i nie dozwolim, aby nas szlachta i jéj stronnicy uciskali!“ W rozpasaniu, tłum uzbrojony kołami lub czém kto mógł, rzucił się na członków komissji oraz na wszystkich, którzy tylko w jéj obronie stawali. Nie uniknąwszy najdolegliwszych gwałtów, członkowie komissji z trudnością zdołali zachować życie, uchodząc tylnemi drzwiami do miasta. Tłum spustoszył dom i następnie rzucił się na miasto, rozbijając po drodze okna, wpadał do

---

СМѢСЬ.

Примѣръ звѣрства въ 14 лѣтнемъ мальчикѣ. Въ „Могилевскихъ Губернскихъ Вѣдомостяхъ“ напечатано: Быховскаго уѣзда, д. Урѣчья, помѣщиковъ Люренцевичей, временно-обязанный 14-лѣтній крестьянскій мальчикъ Степанъ Прокофьевъ, вечеромъ 12 октября, утопилъ въ прудѣ больнаго 7-лѣтняго роднаго брата Лаврентія. На другой день, утопленный всплылъ на верхъ. Прежде всѣхъ это увидѣлъ преступникъ и придумалъ скрыть трупъ: онъ досталъ колъ. проткнулъ его сквозь рубаху мертваго, и такимъ образомъ, опять погрузилъ его на дно, гдѣ онъ найденъ уже на шестой день.

(Народ. Богат).

Воспитаніе и образованіе. А. Толстаго. „Ясная Поляна“ N 7. Авторъ доказываетъ, что два понятія: воспитаніе и образованіе совершенно различны. Образованіе свободное, доступное каждому, влечетъ за собою всѣ выгоды и пользу для общества; между тѣмъ воспитаніе, какъ насиліе однихъ привить другимъ извѣстныя идеи и понятія,— не естественно и не законно.

Всѣ наши учебныя заведенія, не исключая и университетовъ, грѣшатъ тѣмъ, что не держатся совершенной свободы преподаванія. Они сообщаютъ учащимся не тѣ свѣдѣнія и знанія, которыя бы желало общество и что можетъ быть ему полезно, а то, что находятъ полезнымъ для осуществленія отдаленныхъ цѣлей. Вотъ причина, почему образованные люди остаются безъ занятія и работы, и предпочитаются люди, хотя безъ всякихъ научныхъ знаній, но практически знакомые съ дѣломъ.

Авторъ находитъ необходимымъ: свободный выборъ предметовъ для занятій, отстраненіе въ ученіи всякаго принужденія и вознагражденія; предоставленіе, слушающимъ лекціи, выражать свое мнѣніе и на нихъ возражать, а потому лучше обратить ихъ въ бесѣды для взаимнаго развитія.

При этомъ г. Толстой приводитъ довазательства несостоятельности и безполезности экзаменовъ.

— *О числѣ книгъ, получаемыхъ изъ за границы въ Варшаву.* „Gazeta Warszawska“ сообщаетъ, что варшавскіе книгопродавцы получили изъ за границы: въ 1859 г, 18,131 сочиненіе, въ 111,671 экз.; въ 1860 г. 24,381 сочин., 123,919 экз.; въ 1861 г. 21,449 соч., въ 74,049 экз. и въ 1862 г. (по 1-е октября) 23,733 соч., въ 125,477 экземплярахъ. Уменьшеніе привоза въ 1861 г. объясняютъ послѣдними событіями въ Царствѣ Польскомъ. Раздѣляя по предметамъ книги, доставленныя по 1-е октября, получимъ: ученыхъ сочиненій 12,323; религіозныхъ 4,824; молитвенниковъ 3,862; романовъ и повѣстей 2,724.

— *Общество издателей.* „Gazeta Warszawska“ въ довольно длинной статьѣ говоритъ о составленіи акціонернаго общества съ цѣлю издавать всѣ новыя сочиненія въ формѣ періодическаго изданія — по подпискѣ. Авторъ этой статьи полагаетъ, что такимъ образомъ можно было бы удовлетворить требованіямъ какъ авторовъ такъ и публики, потому что книги были бы дешевле, и вмѣстѣ съ тѣмъ, усиленный сбытъ далъ бы обществу возможность давать авторамъ хорошее вознагражденіе за ихъ трудъ.

(Книж. Вѣст).

Желѣзныя дороги. Въ послѣднемъ нумерѣ Записокъ Императорскаго общества сельскаго хозяйства южной Россіи, между прочимъ, говорится: „Въ прошедшемъ году, новороссійскій генералъ-губернаторъ и граждане г. Одессы, всеподданнѣйше представляли Его Императорскому Величеству о необходимости сооруженія желѣзной дороги отъ Одесы до Кіева. Въ началѣ настоящаго года, въ свою очередь, Императорское общество сельскаго хозяйства южной Россіи, ходатайствовало предъ высшимъ начальствомъ объ ускореніи сооруженія этой дороги, какъ единственнаго средства умножить количество рабочихъ рукъ, и сколько нибудь поддержать хлѣбную торговлю юга Россіи. Можно надѣяться, что эта дорога скоро осуществится. и можетъ быть осуществится и другая, отъ Одессы до Кременчуга, которую, какъ слышно, изъявили желаніе херсонскіе дворяне гарантировать, съ своей стороны, однимъ процентомъ, и уступить нужную для нея полосу земли безплатно.“ Мы слышали также, что нѣкоторые граждане Одесы выражали мнѣніе, что, въ случаѣ надобности, они готовы приступить къ участію въ гарантіи одного процента. Съ нѣкотораго времени, въ Кишиневѣ начали поговаривать объустройствѣ желѣзно-конной дороги, отъ м. Новоселицъ, т.-е. молдавской границъ, до г. Бендеръ. Землевладѣльцы, какъ говорятъ, готовы жертвовать капиталомъ для этого, въ высшей степени полезнаго и необходимаго предпріятія.

Необыкновенное происшествіе. Волынской губерніи близъ с. Войновцы, г-жи Малиновской, случилось слѣдующее происшествіе. Изъ г. Бердичева возвращались порожникомъ чумаки въ Екатеринославскую губернію, на мѣсто своего жительства. Ихъ было девять человѣкъ. Дорогою они остановились въ лѣсу, чтобы покормить воловъ. Въ это время ихъ настигъ какой-то крестьянинъ въ телѣжкѣ, окрашенной зеленымъ цвѣтомъ, и запряженной хорошею лошадью, съ толстою дугою. „Богъ на помощь, добрые люди! Горе у меня случилось: умерла жена, и вотъ я теперь съ дочерью (при немъ была молоденькая дѣвушка) отправляю по ней поминки. Выпейте-ка водочки, да закусите булочками!“ Отчего бы, казалось, отказываться! Водка и булки пришлись чумакамъ по вкусу; но за то вскорѣ послѣ закуски они одурѣли. Къ счастію, въ это время ихъ догналъ другой обозъ тоже чумаковъ-земляковъ, шедшихъ порожнемъ. Мошенникъ, видя неудачу, убѣжалъ. Между тѣмъ одинъ изъ девяти чумаковъ тутъ же умеръ, а другихъ отпоили холодною водою. На нижней коркѣ хлѣбовъ, изнутри нашли нѣчто похожее на макъ. Нѣтъ сомнѣнія, что то былъ дурманъ. Бездѣльникъ не успѣлъ добраться до чумацкихъ денегъ.

(Сѣв. Пч).

спѣли спасти свою жизнь и убѣжать чрезъ заданія двери въ городъ. Толпа опустошила домъ и затѣмъ бросилась въ городъ по дорогѣ, разбивая окна, врывалась въ дома, била перваго попавшагося ей на встрѣчу, ломала мебель и наконецъ начала воровать и грабить. Эти ужасы продолжались съ 10 час. утра до поздняго вечера. Наконецъ, соединеннымъ силамъ жителей удалось прогнать крестьянъ за городъ. Двое изъ крестьянъ были убиты, и около 20 получили болѣе или менѣе тяжелыя раны. Окрестные дворяне большею частію бѣжали.

(Сов. Сл. Сообщено).

— Въ *Виленской* губерніи, на расходы по содержанію мѣстныхъ учрежденій по крестьянскимъ дѣламъ, въ 1861, 1862 и 1863 годахъ, исчислено 207,984 р. 71 коп. и сумма эта распредѣлена на два года, 1862 и 1863, по равной части, или по 103,992 руб. 35½ коп. въ каждый. Для покрытія этой суммы назначенъ сборъ съ земель: 1) на повинности общія по губерніи, съ 2.399.019 дес. заселенныхъ помѣщичьихъ земель по ⅝ к. съ десятины въ годъ—17,992 р. 64¾ к., и 2) на повинности отдѣльно каждаго уѣзда: *Виленскаго,* съ 371.477 дес. по 4⅛ к.—15,323 р. 42¾ к.; *Троскаго,* съ 187.580 дес. по 5⅜ к.—10,082 р. 42½ к.; *Лидскаго,* съ 316.473 дес. по 3⅞ к.—12.302 р. 7¾ к.; *Свенцянскаго,* съ 234,600 д. по 4¼ к.—9.970 руб. 50 к.; *Ошмянскаго,* съ 417.059 дес. по 3 к.—12.511 р. 77 к.; *Вилейскаго,* съ 450,652 дес. по 3¼ к.—14,646 р. 19 к.; *Дисненскаго,* съ 420.178 дес. по 3⅛ к.—13.130 р. 56¼ к.; что и составить въ годъ 105.959 руб. 59½ к., а въ два года 211,219 р. 19 к. *(Спв. Поч.)*

О ДѢЙСТВІЯХЪ

КОВЕНСКАГО ГУБЕРНСКАГО ПО КРЕСТЬЯНСКИМЪ ДѢЛАМЪ ПРИСУТСТВІЯ ВЪ ТЕЧЕНІИ АВГУСТА 1862 года.

Въ семи засѣданіяхъ.

По вопросамъ: 1) Слѣдуетъ-ли крестьянъ одного имѣнія, отбывающихъ, по инвентарю, съ каждаго двора сверхъ платежа оброка, по четыре пѣшіе дня въ годъ, за денежное вознагражденіе, опредѣляемое по усмотрѣнію помѣщика, считать оброчными, или-же состоящими на смѣшанной повинности? и 2) слѣдуетъ-ли въ уставной грамотѣ показывать, сверхъ повинностей дѣйствительно исполняемыхъ, еще и инвентаремъ опредѣленныя и которую изъ нихъ принять въ основаніе, при исчисленіи въ уставной грамотѣ повинностей, подлежащихъ исполненію на будущее время? Губернское присутствіе нашло: а) что повинности временно-обязанныхъ крестьянъ означеннаго имѣнія должны быть опредѣлены, въ уставной грамотѣ, согласно 123 ст. м. п., и примѣч. къ этой статьѣ, деньгами, во всякомъ случаѣ—состоятъ-ли они на смѣшанной повинности, или на чистомъ оброкѣ. По смыслу-же приводимаго примѣчанія, смѣшанною повинностью считается такая повинность, одна часть которой отбывается деньгами, а другая работами; б) что, согласно 128 ст. м. п. основаніемъ для опредѣленія денежнаго оброка, причитающагося въ пользу помѣщика съ крестьянскаго участка, слѣдуетъ принимать означенную деньгами въ инвентарѣ имѣнія общую цѣнность повинностей съ каждаго участка съ пониженіемъ оной, согласно правиламъ изображеннымъ въ той же статьѣ. Но если крестьяне, до утвержденія положеній, исполняли повинность меньшую инвентарной, то въ основаніе для опредѣленія повинностей на будущее время, слѣдуетъ принимать меньшую повинность, согласно 137 ст. м. п. и в) что въ уставной грамотѣ, согласно инструкціи, слѣдуетъ показывать повинности, слѣдовавшія по инвентарю и дѣйствительно исполняемыя.— О чемъ положено увѣдомить посредника, возбудившаго эти вопросы.

Одинъ помѣщикъ, представляя уставную грамоту, изъяснилъ, что въ инвентарѣ, утвержденномъ въ 1846 г., величина крестьянскаго надѣла и размѣръ повинностей, были показаны невѣрно; что по представленію о томъ 1850 г., инвентарный комитетъ предписалъ мѣстному земскому исправнику удостовѣриться на мѣстѣ, и если означенное представленіе окажется вѣрнымъ, обязать помѣщика представить новый инвентарь; что таковой по настоящее время не былъ введенъ въ дѣйствіе и наконецъ, что уставная грамота составлена имъ по дѣйствительному надѣлу съ исчисленіемъ повинностей, сообразно прежде отбываемымъ. По соображеніи обстоятельствъ дѣла съ инвентаремъ имѣнія и положеніями 19 февраля, губернское присутствіе нашло: а) что инвентарь этого имѣнія, утвержденный въ 1846 г. и введенный въ дѣйствіе въ 1847 г., не былъ замѣненъ новымъ; посему, на основаніи 128 и 150 ст. м. п., основаніемъ для опредѣленія повинностей въ уставной грамотѣ, слѣдуетъ принимать повинности, установляемыя этимъ инвентаремъ, съ соблюденіемъ, въ подходящихъ случаяхъ, 137 и 151 ст. м. п.; и б) что если количество земли въ надѣлѣ, по измѣреніи, окажется больше показываемаго въ инвентарѣ,—то расчетъ о количествѣ повинностей съ той земли, основываясь на общемъ инвентарномъ ихъ размѣрѣ, долженъ быть произведенъ по количеству земли въ натурѣ. О чемъ положило увѣдомить м. посредника.

По разсмотрѣніи уставной грамоты одного имѣнія, оказалось, что обязательное перенесеніе съ одной усадьбы на другую одного крестьянина постановлено окончательнымъ рѣшеніемъ мироваго съѣзда, безъ представленія сему крестьянину, согласно съ предписаніемъ г. министра внутреннихъ дѣлъ, въ видѣ вознагражденія, за сопряженныя съ переносомъ хозяйства неудобства и убытки, изложенныхъ въ 60 ст. м. п. льготъ. Вслѣдствіе сего присутствіе положило: увѣдомить о томъ мировой съѣздъ, для зависящихъ, по сему предмету, распоряженій.

По представленію объ отдачѣ одного крестьянина, оказавшаго дерзость и буйство управителю имѣнія, въ распоряженіе правительства, губернское присутствіе, имѣя въ виду: а) что крестьянинъ этотъ, за кражу и буйство, подвергнутъ уже слѣдствію; б) что переписка по сему дѣлу, по случаю уклоненія судебнаго слѣдователя отъ производства этого слѣдствія, передана въ палату уголовнаго суда; и в) что до разрѣшенія участи означеннаго крестьянина судебными мѣстами, не можетъ быть дѣлаемо распоряженіе относительно отдачи его въ распоряженіе правительства, положило: препроводить въ палату уголовнаго суда означенное представленіе мироваго съѣзда для имѣнія въ виду, при разсмотрѣніи дѣла; о чемъ и увѣдомить съѣздъ.

Врачебная управа, съ цѣлью устранить худыя послѣдствія, происходящія отъ несвойственнаго леченія болѣзней шарлатанами, цырюльниками и фельдшерами, просила сдѣлать распоряженіе: 1) о запрещеніи крестьянскимъ обществамъ заключать договоры съ лицами, неимѣющими лекарскаго званія, и объ уничтоженіи таковыхъ договоровъ, гдѣ они уже заключены; 2) о подчиненіи нанимаемыхъ сельскими обществами фельдшеровъ и цырюльниковъ мѣстнымъ врачамъ; и 3) предложить обществамъ о необходимости и пользѣ содержать вольнопрактикующихъ врачей. Губернское присутствіе, находя, что на основаніи пунк. 8 и 10, 51 ст., п. 4 ст. 54 и п. 2 ст. 58, 78 и 84 ст. общ. пол., назначеніе сборовъ на мірскіе расходы и установленіе мірскихъ добровольныхъ складокъ подлежитъ вѣдѣнію и рѣшенію волостнаго и сельскаго сходовъ, и что всѣ дѣла, касающіяся нуждъ и пользъ общества предлагаются на разсмотрѣніе схода, положило: о содержаніи представленія врачебной управы, увѣдомивъ мировыхъ посредниковъ, просить предложить, чрезъ старшинъ, на разсмотрѣніе волостныхъ сходовъ, предметъ о необходимости и пользѣ содержанія лекарей, имѣя, съ своей стороны наблюденіе, дабы въ сельскихъ обществахъ не были заключаемы договоры о леченіи больныхъ лицами, неимѣющими лекарскаго званія, и дабы цырюльники и фельдшера не были допускаемы къ леченію внутреннихъ болѣзней. О чемъ увѣдомить управу, съ тѣмъ, что наблюденіе за недопущеніемъ къ врачеванію лицъ, неимѣющихъ на то право, лежитъ на обязанности самой же управы.

По дѣлу, начатому однимъ крестьяниномъ съ своимъ вотчимомъ, о правѣ на владѣніе подворныхъ участкомъ, въ мировомъ съѣздѣ состоялось рѣшеніе, коимъ участокъ оставлялся за вотчимомъ, на основаніи двадцати-лѣтняго владѣнія его симъ участкомъ; губернское присутствіе, находя: 1) что постановленіе это состоялось безъ предварительныхъ свѣдѣній о томъ: когда именно, и на основаніи чего введенъ вотчимъ во владѣніе означеннымъ участкомъ? т. е. владѣлъ-ли онъ въ качествѣ опекуна, по случаю вступленія въ бракъ съ водою, или же какъ новый хозяинъ, и въ послѣднемъ случаѣ, на какихъ правахъ находился въ означенной усадьбѣ пасынокъ съ своимъ семействомъ, который тоже не прекращалъ владѣнія этою усадьбою, до изданія положеній? 2) что свидѣтели, на которыхъ пасынокъ ссылается, во все не спрошены; 3) что дѣло это, возникшее между пасынкомъ и вотчимомъ о правѣ владѣнія участкомъ, не прежде можетъ быть рѣшено, какъ по воспослѣдованіи распоряженія высшаго начальства о порядкѣ рѣшенія дѣлъ подобнаго рода, которому уже сдѣлано, по сему предмету, надлежащее представленіе, положило: увѣдомить о томъ мировой съѣздъ и стороны.

Одинъ повѣренный, жалуясь на дѣйствія посредника и мироваго съѣзда, употребилъ поносительныя выраженія, какъ то: „на ухищренныхъ, изворотливыхъ и ложныхъ объясненіяхъ посредника“; „коварный и злонамѣренный“; „простираемое съѣздомъ привязчивое обвиненіе“; „безсмысленное и неосновательное рѣшеніе мироваго съѣзда“ и т. п., кромѣ того при прошеніи не было довѣренности. Губернское присутствіе, находя, что прошеніе это, какъ наполненное поносительными выраженіями и безъ довѣренности, за силою пунктовъ 3 и 14 ст. 267 т. X зак. гр., не подлежитъ принятію, положило: на основаніи ст. 268 того же тома зак. возвратить это прошеніе съ надписью, съ тѣмъ, чтобы проситель, въ случаѣ если пожелаетъ продолжать дѣло, представилъ вновь прошеніе въ присутствіе, безъ укорительныхъ выраженій.

Утверждено, на основаніи 122 ст. общ. пол., постановленіе одного посредника и мироваго съѣзда, объ удаленіи отъ должности одного волостнаго старшины, обвиняемаго въ предосудительныхъ связяхъ съ подстрѣкателемъ крестьянъ и въ распространеніи нелѣпыхъ слуховъ между крестьянами.

Казенная палата, при отзывѣ, препроводила списокъ волостямъ и сельскимъ обществамъ, состоящимъ въ стоверстной чертѣ отъ Прусской границы, имѣющимъ право отправлять рекрутскую повинность деньгами. Какъ Высочайшимъ Манифестомъ 1 сентября 1862 г. о производствѣ рекрутскаго набора—всякое существовавшее понынѣ въ пограничныхъ съ Пруссіею и Австріею губерніяхъ различіе, въ отношеніи порядка отправленія рекрутской повинности, между городами и селеніями, лежащими въ стоверстномъ отъ границы разстояніи, отмѣнено съ подчиненіемъ упомянутыхъ городовъ и селеній общимъ правиламъ рекрутскаго устава, въ ихъ губерніяхъ дѣйствующимъ; то губернское присутствіе положило: увѣдомить объ этомъ мировыхъ посредниковъ, въ участкахъ коихъ нѣкоторыя волости и сельскія общества имѣли право отправлять рекрутскую повинность деньгами.

Утверждены условія, заключенныя однимъ мировымъ съ землемѣрами, которые обязались за 500 р. с. въ годъ, каждому, заниматься межевыми дѣйствіями при повѣркѣ и введеніи въ дѣйствіе уставныхъ грамотъ, съ тѣмъ однако, чтобы, для сокращенія расходовъ земства, условленное жалованье отпускалось симъ землемѣрамъ за то только время, которое употреблено будетъ ими дѣйствительно на межевыя дѣйствія при повѣркѣ и введеніи въ дѣйствіе уставныхъ грамотъ. О чемъ положило увѣдомить съѣздъ, присовокупляя, что описаніе способовъ измѣренія земель и правила для разнаго рода техническихъ работъ уже разосланы съѣздомъ. Что же касается формы геометрическихъ хозяйскихъ инвентарей и атласа межевыхъ знаковъ, то, по уваженію необходимости ихъ при межевыхъ дѣйствіяхъ, просить г. губернскаго землемѣра о доставленіи присутствію формъ геометрическихъ хозяйскихъ инвентарей и атласа межевыхъ знаковъ, — по полученіи коихъ, подвергнуть этотъ предметъ особому сужденію.

(Окончаніе впредь.)

ВАРШАВА.

Въ нумерѣ 278-мъ „Офиціальной газеты Царства Польскаго,“ читаемъ слѣдующее: 29-го ноября (11 декабря), въ 10 часовъ утра, въ дворцѣ Паца, начались публичныя засѣданія военнаго полеваго суда, по дѣлу нижеименованныхъ лицъ, обвиненныхъ въ участвованіи въ тайномъ обществѣ, имѣющемъ цѣлью формированіе революціоннаго войска для произведенія всеобщаго возстанія въ Царствѣ Польскомъ.

Лица, преданныя военному суду:

Людовикъ Бондель, Валентинъ Бенчковскій, Казиміръ Бѣльскій, Іосифъ Блюмъ, Францъ Блашковскій, Леонардъ Будны, Филиппъ Чарнецкій, Донатъ Чижевскій, Петръ Домбровскій, Владиславъ Филипковскій, Францъ Фольварнякъ, Евгеній Гуркевичъ, Іосифъ Грендзинскій, Станиславъ Грошкевичъ, Леопольдъ Грудзинскій, Валентинъ Грудзинскій, Вавржинецъ Грушецкій, Константинъ Грыгляшевскій, Ксаверій де-Гайдесъ, Константинъ Яковскій, Петръ Яковскій, Андрей Конаржевскій, Янъ Ковальскій, Станиславъ Ковальскій, Іосифъ Козерскій, Іосифъ Красинскій, Феликсъ Квѣцинскій, Михаилъ Линземанъ, Антонъ Любомискій, Владиславъ Михальскій, Александръ Микушевскій, Викентій Міодушевскій, Францъ Модлибовскій, Лудовикъ Ноговичъ, Станиславъ Носковскій, Ксаверій Обарскій, Романъ Ольшевскій, Игнатій Павловскій, Адамъ Піотровскій, Стефанъ Польковскій, Казиміръ Поросъ, Янъ Росинскій, Симонъ Рыдзевскій, Войцѣхъ Сикорскій, Леонъ Стржелецкій, Валентій Шлерытъ, Янъ Шыпинскій, Станиславъ Тржебинскій, Людовикъ Вадзынскій, Михаилъ Ватнеръ, Іосифъ Валюзинскій, Теофилъ Верецкій, Эдуардъ Венгжиновичъ, Іосифъ Весоловскій, Алоизій Вержбицкій, Романъ Витковскій, Андрей Влодарскій, Владиславъ Войткѣвичъ, Александръ Заборовскій, Альбинъ Закржевскій, Болеславъ Закржевскій, Стефанъ Закржевскій, Матвѣй Залевскій, Александръ Завадзскій.

(С. Отеч.)

домовъ бijąc pierwszego lepszego, kogo na drodze napotykał, łamał meble i nareszcie popełniał kradzież i rabunek. Takie znęcania się trwały od godz. 10-éj zrana do późnego wieczora. Nareszcie połączone siły mieszkańców miasta przepędziły włościan za miasto. Dwóch z włościan zostało zabitych i blizko 20 otrzymało mniéj lub więcéj ciężkie rany. Okoliczna szlachta po największéj części uciekła. (Wsp. St.—Nadesłano).

— W gub. Wileńskiéj na wydatki utrzymania miejscowych instytucij dla spraw włościańskich, w 1861, 1862 i 1863 latach, wyliczono 207,984 r. 71 kop. i summa ta została rozdzielona na dwa lata 1862 i 1863 na równe części czyli po 103,992 rub. 35½ k. na rok. Dla pokrycia téj summy wyznaczono pobor od gruntów: a) na powinności ogólne w gubernji, od 2,399,019 dzies. osiedlonych obywatelskich gruntów po ¾ kop, z dzies. rocznie 17,992 r. 64¾ k. i 2) na powinności oddzielnie z każdego powiatu: *wileńskiego* od 371,477 dz. po 4⅛ k.—15,323 r. 42¾ k. *trockiego* od 187,580 dz. po 5⅜ k.—10,082 r. 42½ k. *lidzkiego* od 316,473 dz. po 3⅞ k.—12,302 r. 7¾ kop. *święciańskiego* od 234,600 dz. po 4¼ k.—9,970 r. 50 k.; *oszmiańkiego* od 417,059 dz. po 3 k.—12,511 r. 77 k.; *wilejskiego* od 450,652 dz. 3¼ k.—14,646 r. 19 k.; *dziśnieńskiego* od 420,178 dz. po 3⅛ k.—13,130 r. 56¼ k. jakowe liczby składają do roku 105,959 r. 59½ k. a przez dwa lata 211,219 r. 19 k. (Pocz.. poln).

O CZYNNOŚCIACH

KOWIEŃSKIEGO GUBERNJALNEGO DLA SPRAW WŁOŚCIAŃSKICH URZĘDU, W CIĄGU WRZEŚNIA 1862 r.

Na siedmiu posiedzeniach.

W skutek kwestji: 1) czy należy włościan jednego majątku, odbywających podług inwentarza, z każdéj chaty, oprócz opłaty czynszu, po cztéry dni pieszych, uważać jako czynszowych, czyli też jako zostających na powinności mięszanéj? i 2) czy należy w liście nadawczym pokazywać oprócz powinności rzeczywiście odbywanych, jeszcze i określone w inwentarzu, i które z nich przyjąć za zasadnicze, przy wyliczeniu w liście nadawczym powinności mających się w przyszłości odbywać, urząd gubernjalny znajduje: a) iż powinności czasowo-obowiązkowych włościan rzeczonego majątku powinny być wykazane w liście nadawczym, zgodnie z artykułem 123 Ust. m. i uwag do tegoż art. na pieniądze w każdym razie — czy oni zostają na powinności mięszanéj, czyli też na czystym czynszu. Podług brzmienia rzeczonéj uwagi, za powinność mięszaną uważa się taka, któréj część jedna odbywa się pieniędzmi a druga robocizną; b) iż zgodnie z art. 128 Ust. m. za zasadę przy oznaczaniu czynszu należnego obywatelowi z każdego ucząstku włościańskiego, należy przyjmować oznaczoną w inwentarzu majątku ogólną cenność powinności z kazdego ucząstku ze zmiejszeniem takowéj zgodnie z przepisami tegoż artykułu. Lecz jeśli włościanie przed zatwierdzeniem ustawy odbywali powinność mniejszą niż podług inwentarza, to za zasadę dla określenia powinności na przyszłość należy przyjmować powinność mniejszą, zgodnie ze 137 art. Ust. m. i c) iż w liście nad. stosownie do instrukcji należy wykazywać powinności wyliczone podług inwentarza i rzeczywiście odbywane. O czém postanowiono zawiadomić pośrednika, który te kwestje poruszył.

Pewien obywatel, składając list nad. wyraził, że w inwentarzu w 1856 r. zatwierdzonym, ilość nadziału włościańskiego i rozmiar powinności były wykazane niesłusznie, że w skutek przedstawienia o tém w 1850 r. komitet inwentarzowy rozkazał miejscowemu sprawnikowi sprawdzić na miejscu, i jeśliby rzeczone przedstawienie było słuszne, polecić obywatelowi złożyć nowy inwentarz; że takowy aż do obecnego czasu nie był wprowadzony i nareszcie, że list nad. ułożony według rzeczywistego nadziału, zwyliczeniem powinności zgodnie z uprzednio odbywanemi. Porównawszy okoliczności sprawy z inwentarzem majątku i z ustawami 19 lutego, urząd gub. znajduje: a) że inwentarz tego majątku, zatwierdzony w 1846 roku i wprowadzony w 1847 r. niebył zastąpiony nowym; dla tego na zasadzie 128 i 150 art. Ust. m. za zasadę przy oznaczeniu powinności w liście nad. należy przyjąć powinności ustanowione przez ten inwentarz z zachowaniem we właściwych razach, art. 137 i 151 Ust. m. i b) że jeżeli ilość ziemi w nadziale po wymiarze będzie większa niż pokazana w inwentarzu; to rachunek ilości powinności z tych gruntów, zasadzając się na ogólnym inwentarzowym onych rozmiarze, powinien być uczyniony podług ilości ziemi w naturze. O czém postanowił zawiadomić pośrednika.

Po rozpatrzeniu listu nad. jednego majątku, znaleziono, iż obowiązujące przeniesienie z jednéj siedziby na drugą pewnego włościanina zostało postanowione ostatecznie na zjazdowym urzędzie, nie dając temu włościaninowi zgodnie z reskryptem p. ministra spraw wewnętrznych, jako wynagrodzenia za połączone z przeniesieniem niedogodności i straty, przepisanych art. 60 Ust. m. zapomog. Skutkiem tego urząd postanowił zawiadomić o tém zjazdowy urząd dla należytego w tym względzie rozporządzenia.

Na przedstawienie o oddaniu jednego włościanina, który okazał krnąbrność i zuchwalstwo względem rządcy majątku, pod rozporządzenie rządu, urząd gub. zważywszy: a) że włościanin ten za kradzież i zuchwalstwo, znajduje się już pod śledztwem; b) że korespondencja o tém śledztwie przeprowadzona już została do izby kryminalnéj, z powodu uchylenia się instruktora sądowego od takowego śledztwa, i c) że przed rozstrzygnieniem o losie tego włościanina przez sądownictwa, nie może być uczynione rozporządzenie o oddaniu go w wiedzę rządu, postanowił: przesłać do izby kryminalnéj rzeczone przedstawienie zjazdowego urzędu, celem uwzględnienia téj okoliczności przy rozpoznaniu sprawy; o czém też zawiadomić urząd zjazdowy.

Zarząd lekarski, celem uchylenia szkodliwych następstw wynikających od niewłaściwego leczenia chorób przez szarlatanów, cyrulików i felczerów, prosił rozporządzenia: 1) o wzbronieniu gromadom wiejskim zawierać umowy z osobami nieposiadającemi kwalifikacji medycznéj i o unieważnieniu takich umów, gdzie już zostały zawarte, 2) o poddaniu najmowanych przez gromady wiejskie felczerów i cyrulików lekarzom miejscowym; i 3) wskazanie gromadom nieodzowności i użyteczności utrzymywania lekarzy wolno-praktykujących. Urząd gub. znajdując, iż na mocy p. 8 i 10 art. 51, p. 4 art. 54 i p. 2 art. 58, 78 i 84 Ust. og. wyznaczanie poborów na rozchody gromadzkie oraz ustanowienie gromadzkich dobrowolnych składek, zależy od wyroków gminowych i gromadzkich schadzek, i że wszelkie sprawy dotyczące potrzeb i korzyści gminy przekładają się na rozpoznanie schadzek, postanowił: zawiadamiając o tém przełożeniu urzędu lekarskiego wszystkich pośredników, prosić ich, aby za pośrednictwem starszyn przełożyli gminowym schadzkom o nieodzowności i korzyści utrzymywania lekarzy, przestrzegając ze swéj strony, aby w gminach niebyły zawierane umowy o leczeniu chorych przez osoby nie posiadające należytych kwalifikacij medycznych i ażeby cyrulicy i felczery nie leczyli chorób wewnętrznych. O czém zawiadomić zarząd lekarski z tém, że czuwanie nad niedozwoleniem osobom niekwalifikowanym leczenia należy do obowiązków samegoż zarządu.

W skutek sprawy wszczętéj przez jednego włościanina ze swoim ojczymem o prawo na władanie ucząstkiem do chaty należnym, w urzędzie zjazdowym wydano wyrok, przez który ten ucząstek przysądzono ojczymowi, na zasadzie 20-letniéj używalności. Urząd gub., zważywszy: 1) że postanowienie to zapadło bez zasięgnięcia wiadomości, kiedy mianowicie i na jakiéj zasadzie ojczym władać począł rzeczonym ucząstkiem? t. j. czy on władał nim jako opiekun z powodu małżeństwa swego z wdową, albo też jako nowy gospodarz i w ostatnim razie na jakich prawach znajdował się w rzeczonéj siedzibie pasierzb ze swą rodziną, który także nieprzestawał władać tą siedzibą przed wydaniem ustaw? 2) że świadkowie, na których powołuje się pasierzb, wcale niebyli zapytywani, 3) że sprawa ta wszczęta pomiędzy ojczymem i pasierzbem względem prawa władania ucząstkiem, nie wprzódy może być rozstrzygniętą, jak za rozwiązaniem władzy wyższéj o kolei rozstrzygnienia spraw takiego rodzaju, postanowił: zawiadomić o tém zjazdowy urząd i strony.

Pewien pełnomocnik, skarżąc się na czynności pośrednika i urzędu zjazdowego użył wyrazów lżących jako to: „na przebiegłych, wykrętnych i kłamliwych objaśnieniach pośrednika,“ „chytry i złéj woli“ „wydane przez zjazdowy urząd obwinienie przyczepne,“ „bezsensowne i nieuzasadnione rozstrzygnienie urzędu zjazdowego“ i t. p. Prócz tego przy prośbie nie było plenipotencji. Urząd gubernjalny, znajdując, że prośba jest przepełniona wyrazami lżącemi i bez plenipotencji, na mocy więc punktów 3 i 14 art. 267 t. X pr. cyw. nie powinna być przyjętą, postanowił: na zasadzie art. 268 tegoż tomu pr. zwrócić tę prośbę z nadpisem, aby proszący w razie życzenia daléj prowadzić sprawę, przedstawił znowu prośbę, lecz bez wyrazów lżących.

Zatwierdzone zostało na zasadzie 122 art. ust. og. postanowienie jednego pośrednika i zjazdowego urzędu o usunieniu od obowiązku jednego starszyny oskarżonego o występne związki z podżegaczem włościan i rozsiewanie fałszywych pogłosek pomiędzy włościanami.

Izba skarbowa, przy odezwie przesłała listę gmin i gromad wiejskich, leżących o sto wiorst od granicy pruskiéj, mających prawo odbywania powinności rekruckiéj pieniędzmi. Ponieważ Najwyższym Manifestem 1 września 1862 roku o poborze rekruckim, wszelka istniejąca dotychczas, w pogranicznych z Prusami i Austrją gubernjach, różnica względem kolei odbywania powinności rekruckiéj pomiędzy miastami i wsiami, leżącemi o sto wiorst od granicy, została zniesiona z podciągnieniem rzeczonych miast i wsi pod ogólne przepisy ustawy rekruckiéj w ich gubernjach istniejące; więc urząd gubernjalny postanowił: zawiadomić o tém pośredników pojednawczych, w których ucząstkach niektóre gminy i gromady miały prawo odbywania powinności rekruckiéj pieniędzmi.

Zatwierdzono warunki zawarte przez jeden urząd zjazdowy z geometrami, którzy zobowiązali się za 500 r. sr. rocznie każdemu, zająć się czynnościami mierniczemi przy sprawdzaniu i wprowadzeniu listów nadawczych,— z tém jednakże, aby dla zmniejszenia rozchodów ziemstwa umówiona gaża wydawana była geometrom tylko za ten czas, który oni rzeczywiście użyją na czynności miernicze, przy sprawdzaniu i wprowadzaniu listów nadawczych. O czém postanowił zawiadomić urząd zjazdowy, dadając, iż opisanie sposobów pomiaru gruntów i przepisy dla rozmaitego rodzaju robot technicznych już zostały rozesłane przez urząd zjazdowy; co się zaś tycze formy geometrycznych inwentarzów gospodarczych i mappy znaków mierniczych, to zważając na niezbędność takowych, przy czynnościach mierniczych, prosić p. gubernjalnego geometrę o dostawienie do urzędu form geometrycznych gospodarczych inwentarzy i mappy znaków mierniczych, po otrzymaniu jakowych rozpatrzyć przedmiot ten na osóbnéj sessji.

(Dokończenie nastąpi.)

WARSZAWA

Czytamy w Dzienniku Powszechnym: w Nrze 278-m co następuje:

W dniu 29 listopada (11 grudnia) r. b. o godzinie 10 rano w pałacu Paca rozpoczną się publiczne posiedzenia sądu wojennego polowego, w sprawie poniżéj wymienionych osób, obwinionych według wyprowadzonego śledztwa, o należenie do tajnego stowarzyszenia, mającego na celu formowanie wojska rewolucyjnego, z zamiarem wzniecenia ogólnego powstania w Królestwie Polskiem.

Lista osób oddanych pod sąd wojenny polowy:

1. Ludwik Bandel. 2. Walenty Bęczkowski. 3. Kazimierz Bielski. 4. Józef Blum. 5. Franciszek Błaszkowski. 6. Ignacy Błaszkowski. 7. Leonard Budny. 8. Filip Czarnecki. 9. Donat Czyżewski. 10. Piotr Dąbrowski. 11. Władysław Filipowski. 12. Franciszek Folwarniak. 13. Eugenjusz Górkiewicz. 14. Józef Grędziński. 15. Stanisław Groszkiewicz. 16. Leopold Grudziński. 17. Walenty Grudziński. 18. Wawrzyniec Gruszecki. 19. Konstanty Gryglaszewski. 20. Ksawery de Hajdes. 21. Konstanty Jankowski. 22. Piotr Jankowski. 23. Andrzéj Konarzewski. 24. Jan Kowalski. 25. Stanisław Kowalski. 26. Stanisław Kowalski. 27. Józef Kozerski. 28. Józef Krasiński. 29. Feliks Kwieciński. 30. Michał Linzeman. 31. Antoni Luboiński. 32. Władysław Michalski. 33. Aleksander Mikuszewski. 34. Wincenty Mioduszewski. 35. Franciszek Modlibowski. 36. Ludwik Nogowicz. 37. Stanisław Noskowski. 38. Ksawery Obarski. 39. Roman Olszewski. 40. Ignacy Pawłowski. 41. Adam Piotrowski. 42. Stefan Polkowski. 43. Kazimierz Poros. 44. Jan Rosiński. 45. Szymon Rydzewski. 46. Wojciech Sikorski. 47. Leon Strzelecki. 48. Walery Szleryt. 49. Jan Szypiński. 50. Stanisław Trzebiński. 51. Ludwik Wadzyński. 52. Michał Wagner. 53. Józef Waluziński. 54. Teofil Werecki. 55. Edward Węgrzynowicz. 56. Józef Wesołowski. 57. Aloizy Wierzbicki. 58. Roman Witkowski. 59. Andrzéj Włodarski. 60. Władysław Wojtkiewicz. 61. Aleksander Zaborowski. 62. Albin Zakrzewski. 63. Bolesław Zakrzewski. 64. Stefan Zakrzewski. 65. Mateusz Zalewski. 66. Aleksander Zawadzki.

Kurjer Wileński

wychodzić będzie w r. 1863 w tym samym układzie.

Osoby życzące prenumerować to pismo upraszają się o wczesne zgłoszenie się, przed 15 grudnia, jeżeli nieżyczą doznać zwłoki w otrzymaniu pierwszych numerów.

Cena roczna w Wilnie rsr. 10
Z przesyłką — 12
Półroczna w Wilnie — 5
Z przesyłką — 6
Kwartałowa w Wilnie — 3
Z przesyłką — 3 k. 50
Miesięcznie w Wilnie — 1

Prenumerować można w Wilnie: w biurze Redakcji, oraz w Expedycji gazet.
W Mińsku u W. Prokopowicza.
W Kijowie u p. Idzikowskiego.
W Żytomierzu u p. Butkiewicza.
W Kamieńcu Pod. u p. Kallenbacha.
W Kownie u p. Emila Mrongowiusa.
W St. Petersburgu u pp. Wolfa i Kraszeninnikowa.
W Moskwie u Czerenina (ul. Nikolska, d. hr. Szeremetjewa).
Nadto w kancelarjach JW. marszałków powiatowych, w biurach pocztowych i u osób uproszonych.

Redaktor A. H. KIRKOR.

Dział nieurzędowy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Pogląd ogolny.

Krótkość czasu nie dozwoliła nam umieścić w przeszłym poglądzie odpowiedzi na przechwałki p. de la Gueronière, który wielbiąc politykę Napoleona III w sprawie greckiéj, potępił postępowanie dwóch drugich państw opiekuńczych. Dziennik francuzki petersburgski podjął rzuconą rękawicę i w następnych słowach przypomina senatorowi publicyście obowiązki poważnego i sumiennego sprawozdawcy współczesnych zdarzeń:

„Uczucie ożywiające każdy organ dziennikarstwa, do przedstawienia w najlepszém świetle polityki swojego kraju, jest zbyt wrodzone, abyśmy mogli je potępiać. Wszakże wolno iść za niém, tylko pod warunkiem zachowania sprawiedliwości względem innych rządów.

„Sprostowaliśmy już podług najpewniejszych źródeł, błędne twierdzenia co do drogi, jakiéj nasz gabinet trzymał się od samego początku greckiego przesilenia. Dowiedliśmy, że ten gabinet piérwszy ze wszystkich stanął na polu traktatów i protokółów londyńskich i piérwszy dał poznać, że ich nie odstąpi. Oświadczenie w téj mierze zostało wysłane przez telegraf do Londynu dnia 19 października i od téj chwili rząd rossyjski ani na włos nie zboczył od swojego programmatu. Przedstawiciel i ajenci jego w Grecji od samego początku wstrząśnienia, i w ciągu jego rozwoju, zachowali najściślejszą bezstronność. Nie wspomnieli oni o żadnym kandydacie rossyjskim; nie dopuścili się nietylko żadnego głośnego objawu i zwykle znanych środków wzniecania wyborczych wichrzeń, ale nie pozwolili sobie wystąpić nawet z najmniejszą radą; śmiało możemy wyzwać, niech ktokolwiek złoży choć najdrobniejszy dowód przeciwnego postępowania w téj mierze. Z pewnością wiemy, że kiedy pomimo najściślejszą bezstronność, uczucie powszechne wymieniało pewne imiona, gabinet petersburgski stanowczo oświadczył, że ze swojéj strony, nie przedstawi Grekom żadnego kandydata.

„Zapytujemy redakcję dziennika France, jakiém prawem miota na Rossję zaskarżenie: „że zapomniała swych powinności, zapoznała zobowiązania, i gotowa była wtrącić Europę w zgubne powikłania".

Co do owych „wielkich dziejowych ambicij, których przebudzenie Rossja piérwsza miała uczuć w tém zadaniu wschodniém, wiecznym przedmiocie swéj najgorętszéj zadumy," zdaje się nam, że dziennik France, zapewne mimowolnie wpadł we frazeologją, która przez 25 lat dostarczała wątku polemice dziennikarskiéj, skoro chodziło o sprawy Wschodu. Nie chcemy widzieć w tém nawet złéj chęci, ale po prostu nałóg, będący już dziś anachronizmem.

„Zapewne, zadanie wschodnie jest przedmiotem zadumy dla Rossji; bo dla czegoż ze wszystkich państw europejskich, ona jedna myślećby o niem nie miała? Ale któż to zadanie wywołał? czyż Rossja, która od lat 6 nie przestaje wzywać Europy do porozumienia się z Portą w celu pojednania i postępu, lub ci, którzy ją podżegają do środków surowości? Czyż Rossja, która w obec rewolucji helleńskiéj trzyma się ściśle na polu traktatów i szanuje zasadę nieinterwencji, czy ci, którzy rozpalili w Grecji namiętności tém niebezpieczniejsze, że ziścić się nie dadzą i że stawią naród między niemożliwościami wszelkiego rodzaju, lub bezrządem?

„Wschód jest przedmiotem zadumy dla Rossji, z powodu mnogich stosunków rzeczowych i żywego spółczucia. Pragnie ona, aby tam panował pokój oparty na pojednaniu sprzecznych potrzeb i namiętności; środek przez nią doradzany polega na równowadze i zgodzie wpływów europejskich, jedynie zdolnych, bądź przez sprawiedliwe układy załatwić te straszliwe zadania, bądź w rozdźwięku swoim, wtrącić je w najokropniejszy pożar.

„Dziennik France, przyzwyczaił nas do poczytywania siebie za pomocnika na piérwszym z tych dwóch gościńców; ze zdziwieniem więc i nie bez żalu widzimy, że przypisuje Rossji politykę prowadzącą do wprost przeciwnych wypadków."

Pan de la Gueronière zasłużył na to upomnienie, bo dziś jest rzeczą jasną, że tylko Anglja objawiła na chwilę samolubne zachcenia; dwa drugie państwa opiekuńcze zachowały się względem Grecji sprawiedliwie i bezstronnie. Czy osadzenie na tronie greckim królewicza angielskiego nie zmieniłoby na wschodzie całéj polityki lorda Palmerstona; czy ludności chrześcijańskie nie ujrzałyby na widnokręgu ateńskim jutrzenki nowéj doli, jest to pytanie, które we mgle przyszłości spoczywa, bo tak jak dziś rzeczy na wschodzie stoją, umysł badacza napróżno szuka choćby najdrobniejszéj iskierki nadziei szczęśliwszego bytu dla plemion helleńskich i słowiańskich, jęczących pod ottomańskiém jarzmem. Siódmy rok upływa od kongressu paryzkiego; Porta najuroczyściéj zobowiązała się opieką prawa osłonić chrześcijańskich swych poddanych; tymczasem, stan ich coraz nieszczęśliwszy zagraża coraz okropniejszą przyszłością. W ciągu sześciu lat minionych, w Syrji, w Armenji, w Serbji, w Bulgarji, w Bośnji, w Hercegowinie i na Czarnogórzu, to pod nożem Druzów, to pod bagnetami Turków, krew chrześcijańska lać się nie przestawała, a w ciągu bieżącego roku ostatnia twierdza wschodniego chrześcijaństwa, Cetynja, któréj dotąd stopa muzułmańska nie znieważyła, ujrzała z rozpaczą zatkniętą chorągiew półksiężyca na szczytach swoich gór niedostępnych. Zgroza przenika serce, na myśl, do jakiéj niewoli Słowianie zwłaszcza przyjdą, kiedy Turcy Bośnję i Czarnogórze poprzerzynają bitemi gościńcami, kiedy w warownych zamkach poosadzają zbrojne załogi?

Ale zwróćmy się do spraw greckich. Nalegania Rossji i Francji, zostały usłuchane w Londynie. Rząd angielski uznał, że umowy 1830 i 1832 dotąd obowiązują.

Odstąpił więc od zamiaru osadzenia królewicza Alfreda na tronie greckim; zdaje się jednak, że otrzymał przyzwolenie obu spółopiekuńczych dworów, na oddanie korony helleńskiéj innemu członkowi książęcego koburgskiego domu. Grecy doznali wprawdzie ciężkiego zawodu; ośmieleni przez pełnomocnika angielskiego Campbella-Scarlett wszystkie nadzieje i cały zapał ludu zwrócili na osobę królewicza Alfreda; połączenie wysp Jońskich z królestwem zdawało się już być niezawodne. Nagły a niespodziewany zwrót polityki wielkobrytańskiéj groził największém niebezpieczeństwém rządowi tymczasowemu, który ślepo zaufał Anglji i podług jéj woli działał; groził nadewszystko najstraszliwszém wstrząśnieniem krajowi, który słusznie mógł widzieć w téj zmianie rzeczy, wierutną zdradę. Lecz z narodem tak wielkim jak angielski, niema niebezpieczeństwa dla słabszych; położona w nim ufność nie obróci się na upadek i pohańbienie. Skoro do tego przyszło, że lord Palmerston, znalazł zgodném z dzisiejszemi widokami Anglji, cofnąć kandydaturę książęcia Alfreda, wnet uczuł, że uczyniony zawód wynagrodzić Grekom należało. Dwa doniesienia telegraficzne, jedno z przeszłéj niedzieli, z Paryża 14 grudnia, drugie z przeszłego poniedziałku, z Londynu, 15 tegoż miesiąca, zwiastują, że Anglja wyrzeka się, na rzecz Grecji, orędownictwa nad wyspami Jońskiemi, byleby mocarstwa które podpisały traktat 1815 roku, nic przeciw temu nie miały. Sir Elliot już do Aten przybył, lada dzień spodziewać się należy wiadomości o ostatecznem rozstrzygnieniu zgromadzenia narodowego. Czytelnicy Kurjera znajdą pod Grecją szczegółowe wiadomości tak o ruchu wyborczym, jak i o wielu zadaniach ściągających się do osadzenia greckiego tronu. Zdaje się, że nim mocarstwa zgodziły się na wybór króla Ferdynanda, arcyksiążę Maksymiljan wzywany był przez Francję do przyjęcia greckiego berła. Umieściliśmy niżéj list jego, pisany do teścia, króla Leopolda belgijskiego, list godzien odczytania, dowodzi bowiem, że ten najzdolniejszy między arcyksiążętami austryjackiemi, młódszy brat cesarski, zdrowo i głęboko ocenia trudności, jakie przyszłego greckiego króla oczekują. Niewiadomo, o ile trafne są przewidzenia arcyksiążęcia Máksymiljana, że po wstrząśnieniach, przez jakie Hellada przejść jeszcze musi, jeden z synów Wiktora-Emmanuela, w końcu na czele jéj rządu stanie, jeżeli Francja popełni błąd nieprzebaczony oddania Adrjatyku w ręce Włochom. Zapewne, że arcyksiążę Maksymiljan, mimowolnie ulegając wpływowi austryjackiego poglądu na rzeczy, poczytuje to za zgubne, co byłoby może błogosławieństwem dla apenińskiego i peloponeskiego półwyspu, ale biorąc rzeczy odrębnie i oceniając osobiste przymioty przyszłego króla, może arcyksiążę Maksymiljan najwięcéj posiada warunków niezbędnych dla przyszłego króla Grecji. Dał on już świetne dowody rozległych wiadomości w marynarce; lud grecki celuje niezrównaną zrzecznością i zamiłowaniem okrętowego życia; może przy wrodzoném jego usposobieniu do handlu morskiego, arcyksiążę Maksymiljan potrafiłby nadać silny popęd flocie greckiéj i podnieść kraj na stopień owéj potęgi, którą Hollandja w XVII i w początkach XVIII wieku jaśniała. Czy król Ferdynand ziści nadzieje narodu, odgadnąć nietrudno. Obcy plemieniem i wyznaniem, nieświadomy krajowéj mowy, we 46 roku życia, niełatwo zastosuje się do narodowych a tak odmiennych obyczajów, będzie obcym wśród własnych poddanych, i choćby ponowił małżeńskie śluby i miał potomstwo, trudno będzie czekać Grekom na wzrost i dojrzałość tych rodzinnych latorośli.

List p. Petruccelli della Gattina, o którym pobieżnie wspomnieliśmy w przeszłym poglądzie, znajdą czytelnicy niżéj, pod Włochami. To co ten sejmowy poseł mówi o Wiktorze Emmanuelu, zasługuje na szczególną uwagę. Upatrzone podobieństwo między dziś panującym królem włoskim a Henrykiem IV francuzkim, zdaje się nam być bardzo szczęśliwe. Mniéj trafnym jest p. Petruccelli, w zarzucie, że Wiktor-Emmanuel nie dosyć podług niego występuje osobiście w sprawach krajowych. Naszém zdaniem, jest to największą jego zasługą, że doskonale pojął i najsumienniéj spełnia swój obowiązek konstytucyjnego króla. Stąd też unosi się wielka i ukochana jego postać, nad burzami potocznego życia i przyświeca narodowi jak gwiazda ocalenia, czysta, niezaćmiona, stronnictwom i namiętnościom niedostępna! A gdyby wir zdarzeń miał unieść nawę krajową na niebezpieczne prądy, gdyby wściekłość domowych zawichrzeń ogarnąć ją miała, wówczas najzapalczywsze przeciw sobie stronnictwa, nie mogąc go za wyłącznie należącego do któregokolwiek z nich uważać, złożyłyby bez nieufności w jego ręku dyktaturę, pewne, że powierzoną sobie nieograniczoną władzę na powszechne ocalenie obróci.

Czytelnicy znajdą niżéj, zajmujące i pożyteczne wiadomości, o składzie nowego gabinetu włoskiego. Muszą Włochy, tak jak je Wirgiljusz nazywa, ferax virorum (obfite w mężów), posiadać ogromne bogactwo ludzi prawych i zdolnych, kiedy z taką łatwością przyszło królowi utworzyć swoję radę, którą i lud włoski i Europa bez zarzutu przyjęli. Umieściliśmy mowę p. Farini, który z nadobną zwięzłością przed senatem i izbą poselską, rozwinął obraz swojego przyszłego postępowania. W obecnym składzie gabinetu, wszystkie części dawnych Włoch, szczęśliwie są przedstawiane. Piemont, Lombardja, Romanja, Toskanja, Ligurja, Neapol i Sycylja, dostarczyły najszlachetniejszych i najzdolniejszych swych synów. Zawiść wypływająca z upokorzenia, nie będzie miała tu miejsca, bo gabinet jest obrazem tych Włoch jednolitych, które były marzeniem wieków, a wkrótce staną się rzeczywistością.

Dziwnemi drogami nienawiść objawiać się zwykła. Poważny skądinąd wiedeński dziennik „Wschodnioniemiecka poczta" powtarza pokątną pogłoskę jakiegoś lekarza niemieckiego, którego nawet nazwiska nie wymienia, że z naocznego widzenia Garibaldiego, przekonał się, iż ten mąż nieśmiertelny wiosny nie przeżyje. Dni ludzkie są w ręku Boga, ale jest to największą bezczelnością, zataiwszy swe nazwisko, występować ze zdaniem, wbrew przeciwném powadze mężów, przed których nauką świat klęka.

W Austrji, nad wszelkie spodziewanie, konstytucja coraz potężniéje, ostatnie obrady izby panów i poselskiéj były wzorowe; poważne, zgodne a jednak o źrenicę wolności najsumiennéj troskliwe, doprowadziły do końca zagłosowanie budżetu i już zawczoraj w przeszłą środę, przedstawiciele narodu przyjęci byli przez cesarza. Dzienniki oczekiwały mowy Franciszka-Józefa, w któréj miał ponowić zaręczenie, że konstytucja niezłomnie narodowi dotrzymaną będzie.

W Prusiech wynurzają się znaki pogodniejszéj przyszłości. Minister spraw wewnętrznych von Jagow najzuchwalszy przeciwnik zasad wyzwolonych, najzaciętszy prześladowca urzędników i posłów, którzy wierni swéj powinności, frymarczyć przekonaniem niechcieli, został usunięty; król znużony ckliwością podawanych sobie adresów, zdaje się, że chce im położyć koniec, bo dziś tydzień, w dekrecie urzędowie ogłoszonym, rozkazał ministrom, aby wszem w obec i każdemu zosóbna za te adresy podziękowali. Wiadomo prócz tego, że izba poselska, przeciwna niewymiernemu rozwojowi wojska, najsilniéj obstawała za utrzymaniem narodowéj instytucji landwehru. Owoż wstecznі głośno za obaleniem jego przemawiać poczęli. Król Wilhelm nie chciał snać, aby w tych objawach własną myśl jego widziano i dekretem d. 12 grudnia naród uwiadomił, że pragnąc ustanowienie landwehru do nieśmiertelnéj pamięci podać, w dniu 13 lutego przyszłego roku, jako w pięćdziesięcioletnią rocznicę jego ustanowienia, najuroczyściéj ten dzień święcić narodowi zaleca. Ministrowie, z rozkazu królewskiego, mają przedstawić projekt tego obchodu. Na drodze więc, na któréj uczucia królewskie zetkną się z uczuciami ludu, może zmartwychwstanie ta jedność, która tak cudownie dźwignęła Prusy z cudzoziemskiéj przemocy.

Z Kopenhagi nadeszły zatrważające wiadomości o zdrowiu króla duńskiego. Świeży dekret zwołujący stany holsztyńskie, zdaje się zapowiadać chęć załatwienia zatargów z ludnością niemiecką. Ale jeśliby z woli Opatrzności, książe Krystjan, ojciec narzeczonéj książęcia Wailji, miał wstąpić na tron duński, wówczas spodziewać się godzi, że rady udzielone we wrześniu przez hr. Russell, posłużą za podstawę do ostatecznego uspokojenia trwających od lat tylu zatargów.

WIKTOR HUGO,

O KARZE ŚMIERCI.

Rzeczpospolita Genewska zajmuje się obecnie przejrzeniem swojéj konstytucji. Jedném z główniejszych pytań, nastręczających się przy tém przejrzeniu—jest pytanie o zniesieniu kary śmierci. Jeden z członków genewskiego kościoła, pastor Augustyn Bast, napisał z tego powodu list do Wiktora Hugo, prosząc, aby go wspart swoim wpływem w zniesieniu kary śmierci w Genewie. Wiadomo, że autor „Nędzników" od samego początku swego literackiego zawodu, okazał się jednym z najgorętszych przeciwników kary śmierci i przy każdéj nadarzonéj zręczności protestował przeciwko niéj.

List pastora Basta wywołał natychmiastową odpowiedź Wiktora Hugo, któréj przekład podajemy naszym czytelnikom:

Hauteville-House, 17 (5-go) Listopada 1862.

Szanowny panie! Rzecz przezeń przedsięwzięta prześliczna, usiłowania jego szlachetne, pomysły wyborne, prosisz mię pan o pomoc, za com głęboko obowiązany i śpieszę z mojemi usługami. O cóż chodzi? Oto jestem.

W Genewie uskuteczni się wkrótce jedno z tych normalnych przesileń, które, tak dla narodów, jak dla pojedyńczych indywiduów, są krańcami przejścia z niższego na wyższy stopień. Przystępujecie do przejrzenia swéj konstytucji. Sami się rządzicie, jesteście narodem wolnym. Przed wami nie mała leży praca: zamierzacie przerobić społeczną umowę, przejrzeć jakeście daleko zaszli na drodze postępu i cywilizacji, znowu się umówić i zgodzić względem społecznych swych interesów. Narady wkrótce się otworzą, a na nich wynurzy się najważniejsze ze wszystkich społecznych pytań—nietykalność życia ludzkiego. Rzecz idzie o karę śmierci.

Niestety! Jest to straszna skała Syzyfa! Kiedyż przestanie spadać i staczać się na ludzkość ten odmęt nienawiści, mrocznéj nieświadomości i niesprawiedliwości, którą nazywają u nas prawem kryminalném? Kiedyż kara zamienioną zostanie słowem nauka? Kiedyż się przekonają, że przestępca jest tylko nieukształconym i nierozwiniętym człowiekiem? Dotychczas niemal wszystkie prawa nasze zasadzają się na prawidle: oko za oko, ząb za ząb. Kiedyż zemsta przestanie kryć się pod maską zadośćuczynienia? Miałażby nas oszukać? Napróżno De Maistre usiłuje usprawiedliwić i upiększyć smoka: przepadnie bezskutecznie krwawe jego rozumowanie, nie zdoła ono ukryć szkaradztwa czynu, w którego staje obronie, sofizmata istoty rzeczy nie przerobią, niesprawiedliwość jako żywo pozostanie niesprawiedliwością, a okropne nigdy okropném być nieprzestanie. Niektóre słowa starają się zamaskować, lecz przez oczne tych masek otwory, poświetla ponury blask złego.

Kiedyż statuta pogodzą się z prawami? kiedyż sprawiedliwość ludzka pójdzie za przykładem Boskiéj sprawiedliwości? Kiedyż ludzie czytający Biblję, pojmą, dla czego Kain pozostał przy życiu po dokonanéj przez się zbrodni? Kiedyż czytający Ewangelję przejmą się znaczeniem krzyża, na którym Zbawca umarł za nas? Usłuchają kiedy głosu ludzkości, co z otchłani niewiadomości do nas przemawia: „Nie zabijaj!" Dostrzegą kiedy żyjący na ziemi sędziowie, narody i władze, że w Niebie jest ktoś od nich silniejszy? Niewolnicze rzeczypospolite, społeczność z katem, wszędy przemoc, a kędyż prawo?

Postęp powinien postawić krok naprzód.

W Genewie rozstrzyga się pytanie o karze śmierci. Piszecie do mnie i prosicie mojego współdziałania, chcecie, bym i ja wypowiedział myśl swoję o tym przedmiocie. Obawiam się, byście się nie zawiedli względem doniosłości słów moich. Bo cóż znaczę, czém jestem? Od wielu już lat, bo od 1828 r. przy słabych siłach moich walczę z tym chaosem, z tém potwornem przeciwrzeczeniem—karą śmierci, uzasadnioną na cząstce sprawiedliwości, dostatecznéj by zadowolić tłum, i również na cząstce niesprawiedliwości, wystarczającéj by przestraszyć myśliciela. Inni daleko więcéj i lepiéj to zrobili odemnie. Kara śmierci cofnęła się na kilka kroków—i po wszystkiém. W Paryżu wstyd ją ogarnął w obec świata i cywilizacji. Gilotyna zwątpiła o sobie, nie zrzekła się wszakże swéj potęgi. Wygnana z placu Grève, pokazała się u rogatek świętego Jakóba; i stąd wygnana, wyrosła w Roquette. Ustępuje, a jednak się trzyma.

Wzywacie mego spółudziału, i choćby już dla tego samego, nie mogę go wam odmówić. Nie nazbyt ufajcie jednak w mój postęp, może i sami potraficie zdążyć do celu. Powtarzam, iż od 35 lat usiłuję zapobiedz zabójstwom na placu, w obec tłumów ludu. Starałem się bez przerwy przekonać, że nietykalne prawo zostało ziemskiém skażone. Starałem się wzbudzić przeciw niemu ludzką samowiedzę, walczyłem z tą nieprawdą za pomocą loiki i spółczucia, obalałem w ogólności i szczególności zuchwałe i niepotrzebne prawo kryminalne, dozwalające zabójstwa, już to rozumując o samych zasadach i usiłując zachwiać najlepiéj ugruntowane fakta, już to starając się obalić nie jedno rusztowanie, w ogóle, już wreszcie przestając na pojedyńczym wypadku i starając się ocalić życie choćby jednemu człowiekowi, co się mnie czasem udawało, lecz po większéj części usiłowania moje pozostały bezskutecznemi. Wiele szlachetnych dusz poświęciło się tejże pracy i nie upłynęło jeszcze dziesięciu miesięcy, jak wspaniałomyślne czasopisma belgijskie, energicznie poparłszy moję prośbę o litość nad skazanemi na śmierć w Charleroy, ocaliły siedm głów z dziewięciu, skazanych na rusztowanie.

Pisarzom ośmnastego stulecia udało się zniszczyć torturę; nie wątpię, że pisarze dziewiętnastego wieku zdołają znieść karę śmierci. Dzięki im, we Francji zniesiono już odrzynanie rąk i piętnowanie żelazem; doczekali się oni zniesiesienia cywilnéj śmierci i wywołali wyborny środek, skutkiem którego zostały uwzględnione tak zwane łagodzące okoliczności (circonstances atténuantes). Deputowany Salverte mówił w parlamencie: „Nieszczęsny środek dopuszczający łagodzące okoliczności, obowiązani jesteśmy próżniaczym książkom w rodzaju „Ostatniego dnia skazanego na śmierć." *) I rzeczywiście, łagodzące okoliczności, to początek zniesienia kary śmierci. Uwzględnić ze strony prawa łagodzące okoliczności, to dozwolić na wbicie pierwszego klinu w drzewo, przeznaczone do rozszczepienia. Wezmijmyż w ręce boski młot i bijmy bez wytchnienia po klinie, a pień rozpadnie się w drzazgi.

Wiém, że się to nie da zrobić od razu. Potrzeba na to czasu. To niepowinno jednak nas zniechęcać. Nawet i zwichnięte nasze usiłowania nie przejdą bez pożytku. Mówiłem już o skazanych w Charleroy, oto drugi wypadek. Ośm lat minęło, jak w Jernsey skazano na szubienicę niejakiegoś Tepnera; wdałem się w tę sprawę. Prośbę o przebaczenie podpisało 600 najznakomitszych mieszkańców wyspy. Skazanego jednak powiesili, lecz oto co się przytrafiło. Kilka europejskich dzienników, które przedrukowały mój list do mieszkańców Jernsey, celem uchylenia kary, doszło do Ameryki, a tamtejsze czasopisma przetłómaczyły mój list. Nie mogło być stosowniejszéj pory do tego. W Kwebek zamierzano powiesić jakiegoś Juljana, lecz mieszkańcy Kanady uznali bardzo słusznie, że mój list i do nich może się stosować, i tym sposobem, ów list mający ocalić Tepnera, ocalił Juljana. Przywodzę tę okoliczność dla tego, iż ona dowodzi konieczności obstawania przy swojém. Niestety! i topor kata, także przy swojém obstaje.

Statystyka gilotyny i szubienicy nie zmienia się, liczba uprawnionych zabójstw nigdzie się nie zmniejsza. W dwunastu ostatnich leciech moralność ludów mocno się zachwiała, a skutkiem tego ilość kar powiększyła się. Nawet u was, w waszéj niezaludnionéj rzeczypospolitéj, w ciągu ośmnastu miesięcy spełnione zostały dwie kary śmierci. I rzeczywiście, zabiwszy Vary, jakże nie zabić Elsy? W Hiszpanji istnieje kara przez uduszenie. W Rzymie osądzonego, jak wołu, biją buławą po głowie (łamaszato). Anglja, na któréj tronie siedzi niewiasta, w tych dniach obwiesiła kobiétę.

Wszystko to jednak nie przeszkadza starożytnemu kryminalnemu prawu głośno obwoływać swéj niewinności, bronić się od rzucanych na nie potwarzy. Krzywdzą je, jak widzicie, to okropnie! Ono jako żywo było tak powolne, tak czułe, wprawdzie wydaje na pozor nader srogie wyroki, jednak nie wprowadza ich w życie. Ono nigdy nie skazało Jana Valjeana na galery za skradzenie kęsa chleba! Rzecz dziwna! a jednak nie podlega wątpliwości, że w 1816 r. skazało na dożywotnie galery zbuntowanych z głodu mieszkańców departamentu Sommy, że w 1846 r..... Niestety! ci co powstają na mnie za galery Jana Valjeana, zapominają o karze Buzançais. Prawo zawsze krzywém okiem na głód pogląda. (D. n.)

*) Jest to utwor Wiktora Hugo.

Włochy.

Turyn 8 grudnia. „Habemus pontificem.“ Ministerstwo już utworzone. Jutro będzie to urzędowie ogłoszone: Komandor Farini, jest prezesem rady. Komandor Minghetti, ministrem skarbu. Hrabia Menabrea, robót publicznych. Jenerał della Rovere, wojny. Komandor Peruzzi, spraw wewnętrznych. P. Pisanelli, strażnikiem pieczęci. Margrabia J. Ricci, marynarki. P. Amari, oświecenia narodowego. P. Manna, rolnictwa i handlu. Hrabia Passolini, spraw zagranicznych. Można powinszować królowi wyboru, a narodowi nabycia takich mężów. Niema potrzeby długo mówić o nowych ministrach, bo wszyscy, albo prawie wszyscy znajomi są z korzystnéj strony.

Spodziewać się godzi, że wyjąwszy może kilka jednostek z oppozycji systematycznéj, albo łudzących się niewczesnemi marzeniami, większość izby będzie przychylną gabinetowi przedstawiającemu głównie zasadę postępu narodowego, siłę i roztropność.

Imię pana Peruzzi radośne znajdzie przyjęcie, bo jego rozumna działalność i jego prawość i sprężystość stanowią zbiór przymiotów świetnych i trwałych, których Włochy potrzebują do uzupełnienia swego narodowego programmatu, pod względem wewnętrznego urządzenia.

Izba zbierze się po jutrze 10 lub najpóźniéj 11-go grudnia. Dzienniki powtórzyły list margrabiego Dragonetti, który zaprzecza przypisywanemu sobie uczęstnictwu w redakcji dziennika Napoli, mającego wychodzić pod opieką fałszywych patryotów w duchu dziennika pana de la Gueronnière.

Nikt pewnie zazdrościć nie będzie tego zaszczytu, chyba kto z wielbicieli czasopisma Armonia.

— Podajemy kilka szczegółów o nowych ministrach.

P. Farini, prezes rady, jest Romańczyk; znakomity lekarz, jest jednym z prawodawców stronnictwa wyzwolonego;— minister Rossi mianował go w swoim czasie naczelnikiem służby zdrowia i więzień.

Kiedy w r. 1848-m obwołano rzeczpospolitą w Rzymie, wyniosł się do Toskanji i później udał się do Piemontu, P. Farini przez krótki czas był ministrem narodowego oświecenia w r. 1850; potem ministrem spraw wewnętrznych w gabinecie hrabiego Cavour.

Był dyktatorem Emilji i namiestnikiem królewskim w Neapolu, po odjeździe jenerała Garibaldi. On też głównie prowadził rokowania ustępstwa Sabaudji i Nizzy cesarstwu francuzkiemu.

P. Farini urodził się 22 października 1822 r.

P. Peruzzi, nowy minister spraw wewnętrznych, jest Toskańczyk. Będąc jednym z przewodców stronnictwa wyzwolonego w 1848-m znalazł się znowu na czele ruchu w 1859-m, w skutek którego Toskanja zlała się z Piemontem. P. Peruzzi należał do gabinetu barona Ricasoli i stał w nim na czele wydziału robót publicznych. Jest to mąż sprężysty i bez zaprzeczenia wyzwolony. Błędnie uważają go za przeciwnika przymierza francuzkiego.

P. Minghetti był w r. 1848 ministrem handlu Piusa IX; dwa razy był ministrem spraw wewnętrznych w gabinetach hrabiego Cavour i barona Ricasoli.

P. Minghetti jest znakomitym ekonomistą; jako minister skarbu będzie miał pole do rozwoju swéj biegłości.

P. Passolini, nowy minister spraw zagranicznych jest także Romańczyk. Długo piastował urząd mera w Rawennie; w roku 1847-m był towarzyszem hrabiego Rossi, jako minister robót publicznych. W roku 1849 wyniósł się do Piemontu i od 1859 był gubernatorem miedjolańskim. Po objęciu władzy przez pana Rattazzi złożył urząd, ale wkrótce za naleganiem królewskiem przyjął dostojność gubernatora w Turynie.

P. Manna, minister handlu, jest Neapolitańczykiem. Za Burbonów był on jeneralnym dyrektorem komor celnych; w roku 1860-m wysłany był przez Franciszka II do Turynu, dla zawarcia przymierza z Piemontem.

P. Menabrea, minister robót publicznych, jest jenerałem inżynierji, rodem Piemontczyk. W roku 1850-m był jeneralnym sekretarzem za ministerstwa margrabiego d'Azeglio, w gabinecie barona Ricasoli stał na czele wydziału marynarki.

P. Amari, minister oświecenia narodowego, urodził się w Sycylji; jest to najznakomitszy uczony włoski, orjentalista sławy europejskiéj. P. Amari mieszkał długo, jak wygnaniec, w Paryzu, jest członkiem-korrespondentem instytutu.

P. Della Rovere, minister wojny, zajmował już tę posadę w gabinecie barona Ricasoli, był też namiestnikiem królewskim w Sycylji.

P. Ricci, minister marynarki, jest rodem Genueńczyk, uchodzi za bardzo znakomitego marynarza.

Turyn 9 grudnia. P. Farini przyjął prezydencję rady bez wydziału spraw zagranicznych, których zarząd dostał się hrabiemu Passolini. Parlament będzie zwołany dnia 10-go lub 11-go, dla oznajmienia mu nowego gabinetu, który zażąda upoważnienia do poboru podatków przez pierwsze 3 miesiące 1863-go, a następnie ogłosi zamknięcie sejmu 1861-go, a około 15 stycznia otworzy sejm 1862-go.

Najtrudniejsze stanowisko dostało się hrabiemu Passolini; złączony związkami przyjaźni z rodziną Mastai i Piusem IX-m, najtroskliwiéj unikał wypowiedzenia myśli swojéj o zadaniu wichrzącem półwyspem; to ściągnęło na niego posądzenie, że jest człowiekiem niepewnego zdania i cofającym się przed każdem śmielszem postanowieniem.

Szczęściem, że p. Farini będzie przeciwwagą w wahaniach swojego towarzysza; o ile okoliczności pozwolą, pójdzie on prosto do celu, bo rzecz widoczna, że zmiana gabinetu w Turynie nie pociągnie za sobą zmiany kierunku polityki francuzkiéj. Wiadomości nadsyłane z brzegów Sekwany nie są wcale zaspakajające. Chcianoby łudzić się możliwością pogodzenia dworu rzymskiego z Włochami. Chcianoby, lubo trzeba ich wyrzec się po tylu jeden po drugim zawodach.

Polityka pana Farini, który jeden w całym gabinecie zdolnym jest do sprężystego działania i posiadający silną wolę, zarysuje się przy piérwszéj zręczności. Włochy zawdzięczają panu Farini zlanie się Emilji, on to wywołał śmiały i szczęśliwy zamach przyłączenia Marchji i Umbrji. P. Farini razem z jenerałem Cialdini jeździł do Chambery, dla wrażenia swych pomysłów zupełnie przyjętych przez hrabiego Cavour, cesarzowi Napoleonowi III.

Prawda, że zdrowie jego jest wątłe; lecz p. Farini nawet chory, przewyższa siłą duszy wielu ze swoich towarzyszy, których zdrowie nic nie pozostawia do życzenia.

Ciekawa rzecz, jak postowie strony lewéj zachowają się względem nowego gabinetu; sparzyli się oni. Kręcili oni z panem Rattazzi, ale z p. Farini i della Rovere nie uda się im wyjść bez guza.

Pokątne zaciągi znowu się zaczynają. Ale na jakąż wyprawę? Tylko przeciw jednéj Austrji stronnictwo działania mogłoby coś przedsięwziąść. Ale rząd czuwa i nie pozwoli popełnić mu szaleństw. P. Bixio bawi jeszcze w Turynie, z powodu spraw kredytu ziemskiego, który jest wielce zagrożony. Kommisja izby wymaga po nim tyle ustępstw, że raczéj można by je poczytywać za ubarwioną odmowę. Nie wiadomo, czy nowy gabinet utrzyma, czy cofnie ten projekt.

Toż samo da się powiedzieć i o drodze żelaznéj na wyśpie Sardynji, któréj senat jest bardzo przeciwny. Pożyczkę 55-ciu miljonów w obligacjach wypuszczonych przez dom Erlanger na rachunek spółki kanału Cavour, bardzo przychylnie przyjęto w Turynie, gdzie ta pożyczka znalazła opiekę kassy wypłat, jednego z piérwszych pożyczkowych zakładów włoskich.

Hr. Bastoggi natrafił na wielkie trudności, w doprowadzeniu do skutku wielkiego przedsięwzięcia budowy dróg żelaznych południowych. Baron Rotschild, któremu wyrwał z rąk to przedsięwzięcie, urażony jest na hrabiego Bastoggi, a urazy jego zawsze obawiać się należy. Mówią o nowéj pożyczce 800 miljonów, dla pokrycia niedoborów lat 1862 i 1863. Pożyczka zaciągnie się w marcu. Zdaje się, że dla pogłaskania miłości własnéj barona Rotschilda, tak żywo dotkniętéj przez obrót hrabiego Bastoggi, chciano by przezeń ułatwić tę nową pożyczkę. Dotąd jednak nie zobowiązano się do niczego.

P. Farini i Passolini mianowali jeneralnym sekretarzem pana Visconti-Venosta, Lombardczyka. Jest to człowiek młody, bardzo zdolny, który towarzyszył panu Farini w Emilji i w Neapolu.

Jeneralnym sekretarzem w wydziale spraw wewnętrznych przy panu Peruzzi, został p. Spaventa, Neapolitańczyk; nie wiadomo jeszcze, kto zajmie podobnąż posadę w wydziale skarbu, bo p. Martinelli z Bolonji przyjąć jéj nie chciał.

P. Farini przedstawi swój programmat, dnia 11-go we czwartek izbie poselskiéj i senatowi; będzie on nadzwyczaj oględny; ale w mowie tronowéj gabinet wytłómaczy się wyraźniéj.

Mówiono, że jenerał La Marmora zażądał uwolnienia, dotąd jednak nie miało to miejsca.

— Piszą z Pizy do Gazety ludowéj 7-go grudnia.

„Wczoraj wieczorem odbyło się zebranie, na którem znajdował się jeden ze ścisłych przyjaciół Mazziniego, w celu utworzenia nowego gminowładnego towarzystwa. Posiedzenie było nadzwyczaj burzliwe. Wychodźcy rzymscy razem z wielu innymi opuścili zebranie, niechcąc bez uprzedniego roztrząśnienia podpisać programmatu, przyjętego przez bardzo niewielką liczbę obecnych. Ogłoszono Mazziniego i Garibaldiego pierwszymi członkami zaszczytnymi. Część zdrowa powszechności potępia ten krok i trwa w raz powziętéj woli uzupełnienia Włoch jednolitych przez króla, dynastję, oraz pod rządem konstytucyjnym.

Stronnictwo Mazziniego zastawia swe sieci i knuje nowe zamachy.“

Dziennik Italia umieścił następną mowę pana Farini, wyrzeczoną dnia 11 grudnia w izbie poselskiéj i w senacie:

„Mości panowie, ponieważ winniśmy zaufaniu królewskiemu ważny urząd administracji państwa, czujemy być naszym obowiązkiem przedewszystkiem oświadczyć, że we wsparciu parlamentu szukać będziemy niezbędnéj powagi do należytego uorganizowania wewnętrznego i przedstawiania za granicą z godnością potrzeb włoskich.

„Naród rozumie, że nadszedł już czas zabezpieczenia zdobyczy i dobrodziejstw jedności i nadania skutecznego popędu organizacji wewnętrznéj.

„Zamierzamy odpowiedzieć temu oczekiwaniu ludności, sumiennie zgłębiając ich potrzeby i dobro, wykonywając reformy administracyjne, doradzane przez doświadczenie, na podstawie szerokiéj decentralizacji, nadając nakoniec rozumny kierunek rozwojowi swobód konstytucyjnych we wszystkich częściach organizacji państwa.

„Ale ten rozwój wolności polega na piérwszym i niezbędnym warunku pospolitego porządku. Gdyby porządek pospolity nie był silną ręką utrzymany, Włochy uczułyby zmniejszenie swéj ufności we własnym tryumfie i znalazłyby, jak zawadę na swéj drodze, niepokonane sprzeciwienstwa rządów i ludów Europy.

„Włosi dowiedli, że silni i utwierdzeni w zasadach jedności i prawa narodowego, niezapominają wiary w głębokie poświęcenie dla monarchy i dla prawa.

„Z objawem obywatelskiego uczucia, jaki Włochy dały, łączy się uczucie wdzięczności narodowéj dla wojska, godła i rękojmi naszych przeznaczeń; wojska, które po bohatersku walcząc w bojach niepodległości, dało w bolesnéj probie, przywracając powagę praw zgwałconych, najszlachetniejszy przykład zaprzania i karności.

„Obejmując władzę, mości panowie, czyż potrzebujemy oświadczać, że przynosimy z sobą wiarę żyjącą w duszy każdego Włocha, zasady prawa publicznego, które ustanowiło naród, i pragnienia, które parlament uroczyście wyraził? Niezachwiani w naszem przekonaniu, że się jedność włoska uzupełni, sądzimy, że odpowiadamy powszechnemu uczuciu godności, wstrzymując się od obietnic, za któremi nie poszłoby prędkie ziszczenie i w tém samem przekonaniu znajdujemy prawo oświadczenia przed Włochami, że powinny oczekiwać tego uzupełnienia od postępu zdarzeń i od wypadków przygotowanych i wyglądanych bez złudzeń i bez niedowiarstwa.

„Dzięki samorzutnemu przychyleniu się umysłów, dzięki zbiegowi ogólnéj woli, dzieło naszego odrodzenia rozpoczęło się, wzrosło i stanęło w obec Europy, jak rękojmia spokojności i postępu dana narodom cywilizowanym. Pójdziemy i daléj tąż drogą, mając wzgląd na ogólne warunki Europy i pilnie pracując nad urzymaniem obok przymierzy włoskich, zupełnéj niepodległości kraju.

„Opatrzność widocznie powierzyła naszemu pokoleniu to wielkie przedsięwzięcie, wywołała pomyślne zdarzenia, zapaliła w niem potrzebne cnoty, dała mu nadewszystko tego walecznego i prawego króla, w mądrości ktorego wiara narodu coraz nowy hart znajduje, a którego imię, godło nowéj zgody włoskiéj, łączy nierozerwane przeznaczenia Włoch i dynastji.“

— Tenże dziennik Italia podaje następne szczegóły o życiu domowem Piusa IX-go.

Papież wstaje o godzinie 6 zrana. Powiedzmy pobieżnie, że pokoje watykańskie są bardzo piękne, bogate, ozdobione złotem i jedwabiem; wszakże tu i ówdzie postrzeżesz stołki drewniane malowane, bardzo proste, żeby nie rzec nędzne; jest to pamiątka prostoty apostolskiéj innych czasów. Powiedzieć można toż samo o Kwirynału, Castel-Gandolfo i wszystkich innych pałacach papieskich.

Około godziny 7-éj, papież odprawia mszę w kaplicy leżącéj obok jego pokoju sypialnego. Wszyscy prawie kardynałowie i biskupi rzymscy trzymają się tegoż zwyczaju. Kiedy w Rzymie, który z prałatów najmuje mieszkanie umeblowane, umieszcza w szafie mały przenośny ołtarz, przy którym mszę odprawia. W wielu mieszkaniach, najmowanych dziś przez cudzoziemców, pozostały ślady tych tymczasowych ołtarzów.

Pokojowiec papieski służy do mszy ojcu św. Jest to zwykle jaki prałat, kapłan, lub djakon.

Na Watykanie jest 10-ciu pokojowców poufnych; stopniują się oni podług wieku; poczynając od najstarszego w latach a kończąc na najmłodszym. Księża: Stella, de Mérode, Talbot i Ricci, są zawsze przy ojcu św. Dotrzymują oni ciągle towarzystwa Piusowi IX, bawią go i doprowadzają do śmiechu, co nie jest rzeczą trudną, bo ojciec św. w życiu domowém jest zawsze uśmiechającym się i wesołym.

O godzinie 8-éj ojciec św. śniada, pije kawę ze śmietanką z ciasteczkami: przyczém znajduje się tylko ksiądz Stella, który otwiera listy, czyta je w całości lub w treści; jest to najpoufniejsza godzina w ciągu dnia.

O 9-éj po śniadaniu i odczytaniu poufnéj korespondencji, kardynał Antonelli schodzi z górnego piętra i przybywa do papieża, jest on bardzo słodki, bardzo uniżony, skarb prawdziwy: „ojcze ś. ojcze błogosławiony“ powtarza za każdem słowem, wychwala genjusz papieża, głęboką znajomość spraw rządowych, słowem jest jego najpokorniejszym sługą.

Rozmowa polityczna, praca króla z ministrem, trwa jednę lub dwie godziny. Pokojowcy niekiedy ją przerywają, Antonelli żyje z nimi jak najlepiéj.

Około pół do 11-éj, o saméj 11-éj, zaczynają się posłuchania. Papież ubrany w biel siedzi na krześle z poręczami i ma przed sobą stolik. Przemawia dwa lub trzy słowa w języku, którym odwiedzający mówi, po francuzku, po włosku, lub hiszpańsku; dla Anglików lub Niemców potrzebuje tłómacza. Niekiedy podczas posłuchania podpisuje odpusty podawane mu na piśmie. Niektóre osoby rzeczywiście podają prośby według uświęconéj formy, prosząc o odpust w razie śmierci dla siebie, dla dzieci lub innych osób, aż do 3-go stopnia.

Ojciec ś. łaskawie przychyla się do tych próśb i pisze u dołu prośby: *fiat, Pio nono.* Od czasu ostatnich wypadków politycznych niektórzy składają mu pieniądze i wręczają listy ubolewania. U spodu tych listów papież pisze: *niech was wzmaga Bóg łaską, niech Bóg ciebie i twoją rodzinę błogosławi.*

O godzinie 2-éj po południu papież obiaduje.

Od 3-éj do 4-éj papież spoczywa. Wszyscy w Rzymie śpią od 3-éj do 4-éj.

O godzinie 5-éj przejeżdża się w karecie, zawsze z wielką wystawą, otoczony przez konną gwardję szlachecką, przez pokojowców i monsignorów; ciągle udziela błogosławieństw.

Około godziny 7-éj wieczerza, a później gra w bilard.

O godzinie 10-éj wszystkie ognie pogaszone są na Watykanie.

— P Petruccelli della Gattina, poseł sejmowy włoski, napisał z Turynu do dziennika paryzkiego Presse następny list, umieszczony d. 7 grudnia w tymże dzienniku:

„Otoż upadł i p. Rattazzi pod ogromem i osobistości i obelg; upadł nie pod potęgą wymownego i jasnego, a jednak straszliwie oskarżającego słowa pana Mordini, ale pod wrzawą, któréj określać nawet niechcę. P. Ricasoli osunął się w kretowych jamach, które jak zasadzki pokopano pod jego nogami, wówczas kiedy sam patrzył w czyste niebo. Obadwaj upadli bez walki, bez potępienia prawnego parlamentu. P Ricasoli osunął się, kiedy wszyscy sądzili, że jeszcze niezachwiany stoi.

P. Rattazzi opuszcza pole bitwy, nie wprowadziwszy jeszcze w działanie swojego odwodowego wojska i nie czekając na gromy działobitni pp. Crispi, Guerrazzi i Bertani, najpiękniejszego i najpiorunniejszego z naszych mowców. Jakaż więc niewidoma ręka wyrusza z posad w taki sposób naszych ministrów? Jakaż niedostrzeżona trucizna ppzed czasem ich niszczy? Ręka, która ugodziła w hrabiego Cavour, była zagraniczna i potężna; bodzce, które zakłuły barona Ricasoli i komandora Rattazzi, są domowe. Zaprawdę nic niema bardziéj zabójczego jak bezsilni.

Pomijam te zakulisowe sceny parlamentowe, które biegły korrespondent pański tak zręcznie odsłania. P. Rattazzi wstąpił; zapłacił rachunek jenerała La Marmora, który udaje króla w Neapolu. P. Rattazzi po kilkakrotnie rozkazywał natychmiast uwolnić trzech uwięzionych posłów; jenerał La Marmora nie słucha i podaje się do dymisji. P. Rattazzi zmuszonym był antedatować dekret stopy wojennéj, którą jener. Lamarmora nie pytając się nikogo ogłosił. Aspromonte było jedną z tych fatalności, o których strach bierze nawet marzyć. Nikt nie zastanowił się nad tém, że czas przebyty przez gabinet Rattazzi był ciągłą burzą; sądzono ten gabinet podług ciężkomierza stojącego zawsze na stałéj pogodzie. Niech i tak będzie. Ale jakąż zostawia po sobie puściznę?

P. Rattazzi, dusza giętka i słaba, obejmuje władzę, pełen natchnień trwożliwych, żądzy pojednania. Chciał on pogodzić Europę zachowawczą z Włochami rewolucyjnemi; Włochy, które mówią: precz z małemi państwami i precz z papiestwem! Chciał pogodzić stronnictwo zachowawcze piemonckie i włoskie, lękające się poruszyć, z przyjaciołmi Garibaldiego, którzy znajdują, że lokomotywa wlecze się jak ślimak. Więcéj jeszcze, chciał uśpić Garibaldiego i zamienić go na narzędzie owéj podziemnéj polityki, która by mogła popychać je, wstrzymywać i strzaskać według woli, bez sumienia, bez zgryzoty, bez odpowiedzialności.

Garibaldi ze swojéj strony opuścił swój szałas kaprerski, z głową upojoną jakąś wymarzoną Europą, którą ukuł sobie w swoich snach samotnych; Europą, któréj miał nadać popęd i wycisnąć na niéj swą pieczęć. To wszystko starło się z sobą przy piérwszém zetknięciu, Sarnico było błyskawicą, Aspromonte piorunem. Stronnictwo zachowawcze i stronnictwo gminowładne, które wprzódy dąsały się na siebie, teraz nienawidzą się i walczą z sobą. Garibaldi był siłą, po upadku stał się ideą; a więc stał się nieujętym, niezwyciężonym. Był legją, dziś jest zastępem. Niestety! serce wielkie, głowa drobna.

Obalony więc przez to uderzenie się z sobą niemożliwości, jakiż stan rzeczy zastawuje p. Rattazzi swoim następcom? nic nie ukrywam. Trzymam w téj mierze z Anglikami, że aby dobrze wymyć brudną polityczną bieliznę, należy ją myć na powietrzu.

A więc wewnątrz, nieład. Sądzono, że uda się przyjść do pojednania przez wezwanie na urzędy ludzi barw rozmaitych. Wyszedł z tego bigos, mięszanina niezdolności chciwych i zarozumiałych. Porządek pospolity głęboko jest zawichrzony w krajach południowych. Tajemnicze sprawozdanie jenerała La Marmora o zbójectwie, daje dostrzedz rękę państw cudzoziemskich, która porusza wnętrzności tego kraju, i gdyby p. Rattazzi był nie upadł, gdyby tajny komitet izby miał był miejsce, odkryłby najprawdopodobniej dziwne rzeczy wykryte przez ich wysłańców rzymskich, triestyńskich, maltańskich i marsylskich.

Stan skarbowości jest bardzo zastanawiający.

Sam zamach Garibaldiego pochłonął 40 miljonów. W innych gałęziach podobneż marnotrawstwo. Kredyt krajowy nadwerężony na targowiskach europejskich i to w przeddzień pożyczki zrozchodowanych już 600 miljonów. Roboty publiczne słabo posuwane, szczególniéj w krajach południowych, gdziebý spotęgować je może należało, z powodu moralnego i materjalnego położenia kraju. Nagłość podwojenia podatków dla zrównoważenia budżetu i dzielnego poparcia uzbrojenia narodowego. Markotność powszechna, tém straszliwsza im mniéj określona, przybierająca wszystkie kształty, podatna na wszystkie zarzuty, służy za pozór do wszelkiego rodzaju oskarżeń, rozlewa truciznę i podejrzliwość na wszystkie węzły życia narodowego. Biurokracja i duch przewagi żołnierskiéj stały się niebezpieczeństwem społecznem, pierwsza więcéj jeszcze niż drugi; bo jenerała można zniewolić do uszanowania prawa, ale niepodobna wyrzucić na uliczną żebraninę tysiące rodzin żyjących z budżetu i będących jego szczególną chorobą. Urok imienia Wiktora Emmanuela zmniejszony trochę z jego winy, dużo z winy doradzców korony. Wiktor-Emmanuel nie jest królem politycznym, jest on królem ludowym, żołnierzem, myśliwym, zalotnym, coś w rodzaju Henryka IV. Powinien by on być zawsze na koniu, być wszędzie zawsze w pośród żołnierzy, dostępnym dla wszystkich, bo ze wszystkich królów Europy on najmniéj lękać się może zbrodni i spisków. Wiktor-Emmanuel żyje w odosobnieniu, ciągle w Turynie, gdzie niema potrzeby pokazywania się, żyje zdala od wojska, zewnątrz téj arystokracji włoskiéj, którąby się otaczać powinien. Parlament nie jest ciałem, jest on szachownicą na któréj rozegrywają się małe stawki, drobne ambicje, nie wyraża on już Włoch. Parlamenta pięcioletnie są pomysłem rozumnym w krajach już dorosłych, opartych na normalnéj podstawie. W kraju tworzącym się jeszcze jak Włochy, w kraju, w którym wszystko jeszcze wre, burzy się, przechodzi z miejsca na miejsce, przyciąga się, stożsamia, kupi, się wybucha, spaja, parlamenta długotrwałe są niedorzecznością, jak mówią Anglicy.

Życie narodowe odróżnia się i zmienia co roku. Owoż parlament mianowany w 1850 już w 1853 jest anachronizmem, antytezą. I dla tego widzimy to wybuchanie ciągłe treści, osobistości, swego ja, ową zuchwałą niepamięć na ojczyznę i jéj dolę. Patrząc ciągle na tych samych ludzi, traci się z uwagi naród. P Rattazzi parlament chciał rozwiązać. To rozwiązanie miało swoje przyczyny naglące, swój warunek bytu, bo kraj od Aspromonte i od noty pana Drouyn de Lhuys, znajduje się w nowéj przejawie politycznéj, a niepodobna szczerze nadać innego biegu téj polityce, bez zaradzenia się narodu. Jak odpowiedział parlament? Przez koalicję uraz i widoków osobistych. Tymczasem król zawahał się z rozwiązaniem, wmówiono mu, że Garibaldi zostałby wybrany w 50-ciu lub 60-ciu kollegjach. Dynastja poczęła lękać się człowieka i demokracji, co dały mu dwie korony i co w niéj widzą swoję spójnię, chorągiew i przyszłość.

Ten parlament, który trząsł się już pod ręką swego ujeżdżacza hrabiego Cavour, który podkopywał barona Ricasoli, który przywalił komandora Rattazzi, wystrzępi powoli pana Cassinis, lub każdego innego, w 6 tygodni. Nakoniec wojsko, najsilniejsza opora narodu, potrzebuje wypoczynku dla ujęcia w kluby karności, która koniecznie nieco rozprządz się musiała w tych gonitwach za zbójcami. Słowem położenie wewnętrzne, w obec którego znajdzie się nowy gabinet, może streścić się następnie: nieład we czczości.

Przyczyna tego ciężkiego położenia jest nadzwyczaj prosta: stronnictwa kołyszą się, zobojętniają się i tworzą czczość i niepewność. W dniu, w którym jedno ze stronnictw, mniejsza o to jakie, weźmie górę, nada popęd narodowi i ten popęd jedynie utworzy siłę, prawo, ufność, powinność, sumienie, sprężystość, jednem słowem jednotę fizjologiczną narodu.

Choćby nazwano mię paradoksalnym, powiem: Wolność w téj przejawie tworzenia się narodowego jest zawadą jedności. Wolność zachowuje ludy utworzone; władza tworzy narody porozdzierane państw jednoplemiennych jak Włochy. Przewaga jednego stronnictwa nad drugiem, daje tę władzę rządowi i kładnie koniec targaninom podrzędnych osobistości, sprzecznych widoków, występnych zachceń, zamachów stanu i zamachów aspromonckich. Ale jakże dojść u nas do téj przewagi jednego stronnictwa? Przez odwołanie się do ludu w nowych wyborach. Winą jest wątpić o ludzie; ma on zawsze więcéj zdrowego rozsądku, niż najtęższe głowy polityczne, skoro przypuszczonym jest do swobodnego działania. Gabinet, który się teraz tworzy, odroczył tylko ten jedyny środek; jest on nieuchronnym i użyć go przyjdzie.

Taki jest, nic niebarwiąc, stan polityczny wewnętrzny, w obec którego p. Cassinis ma się znaleźć; takie jest słowo zagadki, aby już się nie powtarzać—przyczyny, która go zrodziła, i lekarstwa, którego może uleczyć. Nie chciałem nic zgłębiać. Zamieniać moje pióro na nóż chirurgiczny, było by nadużyciem nauki lekarskiéj. Nie chciałem też w rozbiorze moim roztrząsać zasadniczych pierwiastków życia włoskiego, boby to było nadużyciem nauki psychologicznéj w polityce. Choroba Włoch jest zupełnie powierzchowna, mimo wszelkie groźne i ciężkie jéj pozory. Ci, co mają Włochy zagrzebać, jeszcze się nie porodzili. Dosyć jednego promienia słońca, aby podnieść i ożywić tę młodą głowę, która zdaje się, że na piersi zwisła.

J. Petruceli della Gattina.

Francja.

Paryż 10 grudnia. Piszą z Algieru 4 grudnia, że nadzieja nadania konstytucji téj osadzie francuzkiéj jest prawdopodobna i blizka.

Wiadomo, że cesarz podczas zwiedzenia Algieru przed dwóma laty z największą cierpliwością słuchał wywodów dwóch stron przeciwnych, które opierają się między sobą od lat 15-tu o przewagę, z największą szkodą osadnictwa. Cesarz wezwał, aby obie strony w jego obecności śmiało i bez ogródki wyraziły swoje poglądy. Cesarz wysłuchał wszystkiego w milczeniu i odpłynął do Francji. Te odwiedziny nie mogły być bezowocne. Owoż donoszą teraz z Paryża, że konstytucja algierska jest już gotową.

Spór toczy się o to, jaki systemat ma wziąć górę? czy zupełne stożsamienie z trybem i urządzeniami francuzkiemi, czy organizacja wyłączna? czy systemat wyrugowanie w głąb pustyni krajowców, czy systemat pochłonienia ich przez piewiastek europejski?

Zdaje się, że ani jeden, ani drugi, bo pierwszy byłby nieludzkim, drugi nierozumnym.

Jakiém prawem bowiem Francja mogłaby wytępić lud złożony ze 3-ch miljonów mieszkańców! Polityka rzymska, mająca za hasło: biada zwyciężonym, nie może być polityką francuzką, któréj wspaniałość i sprawiedliwość nadają inne godło. Francja mówi: „cześć nieszczęśliwemu męztwu“.

Utrzymywano, że Arabowie wydoskonalić się niedadzą i że nigdy nie przyjmą cywilizacji europejskiéj. Dziwne twierdzenie! Od jakiegoż to czasu postęp przestał być ogólném prawem ludzkości? Bądźmy tylko cierpliwszymi, rozwińmy więcéj dobréj woli nauczycielskiéj niezrażajmy się niewczesném przynaglaniem naszych wychowańców; nie gardźmy nimi i nie zapalajmy przez to ich nienawiści; a mianowicie nie upierajmy się o prowadzić tego plemienia, tak różnego z naszém, temi samemi drogami, które Francuzów do cywilizacji doprowadziły. Badajmy właściwe temu plemieniu zdolności i starajmy się dopomódz przyrodzonemu ich rozwojowi, bez przymusu ikoniecznego naginania go do naszych kształtów.

Myśl wyrugowania krajowców z téj ziemi, na któréj Bóg ich osadził, byłaby dziką i niesprawiedliwą. Przy wyrozumiałéj cierpliwości, wszystkiego dokażemy. Tylko nie dawajmy się unosić podszeptom zbytecznéj miłości równouprawnienia. Francja nie może muzułmańskich swoich poddanych zamienić na rajahów, ale ktokolwiek przypatrzył się Arabom, nie będzie mógł zataić przed sobą, że przez długi czas jeszcze niemożna będzie nadać im ustanowień wyzwolonych, do których mają prawo osadnicy europejscy. A więc Arabami rządzić musi władza wo

jenna i powoli przygotowywać ich do używania spólnego prawa.

Według nowéj zatém konstytucji, Algerja podzieloną być musi na dwie zupełnie różne z sobą części, jednę cywilną, drugę wojenną.

Wszędzie, gdzie ludność europejska ma liczebną większość, wszędzie gdzie osadnicy już ziemię przyswoili sobie przez pracę, przez rozwój przemysłowy, lub handlowy; wszędzie tam urządzenia francuzkie, podział ziemski, jednostajność ustanowień, urzędników, ciężarów, tożsamość obowiązków i praw i zlanie się dwóch plemion w obywatelskiém równouprawnieniu, powinno mieć miejsce. Ale w téj części, w któréj ludność krajowa widocznie przemaga, w któréj cywilizacja francuzka nie rozkrzewiła się jeszcze głęboko, zarząd powinien być czysto wojenny.

Na téj głównéj zasadzie ma opierać się nowa algierska konstytucja. Jenerał-gubernator Algerji, książe Pelissier, odpłynął do Francji dnia 3-go grudnia zrana; spodziewać się należy, że podczas pobytu, ten ważny przedmiot rozstrzygnięty zostanie.

— Czytamy w dzienniku France: Posiedzenia prawodawcze roku 1863-go otworzą się d. 12 stycznia. Rozprawy nad adresem nie rozpoczną się w senacie przed końcem stycznia. Wszyscy oczekują żwawych sporów w téj izbie nad zadaniami polityki wewnętrznéj i zagranicznéj.

W biurze ministerstwa spraw zagranicznych pilnie pracują nad zebraniem dokumentów, mających być rozdanemi izbom i służyć za podstawę obrad nad polityką zagraniczną.

Stan zdrowia paua Horacego Vernet jest ciągle zatrważający. Wsławiony artysta z głębokiém rozczuleniem otrzymał list pisany dnia 7 grudnia w następnych słowach:

„Mój kochany panie Horacjusz Vernet,

„Z przyjemnością przesyłam ci krzyż wielkiego urzędnika legji honorowéj, w dowodzie mojego żywego spółczucia dla wielkiego malarza wielkiéj epoki.

„Przyjmij mój kochany panie Horacjuszu Vernet, wyrazy uczuć przywiązanego Napoleona.“

— Dziennik Opinion nationale umieścił artykuł pod napisem Męczennik stronnictwa klerykalnego. Minister spraw wewnętrznych hrabia de Persigny wydał z tego powodu następne ostrzeżenie:

„Minister sekretarz stanu w wydziale spraw wewnętrznych.

„Zapatrzywszy się na N. dziennika Opinion nationale zd. 7 grudnia i na artykuł pod napisem Męczennik stronnictwa klerykalnego;

Zważywszy, że przypisując fałszywie i wbrew poufnym osrzeżeniom wszystkie czynności rządu wpływom, które nazywa klerykalnemi, ten dziennik wypacza wyzwolone zamiary rządu cesarskiego,

Stanowi:

Art. 1) Dane jest powtórne ostrzeżenie dziennikowi Opinion nationale w osobie pana A. Guéroult, redaktora i autora artykułu.

Art. 2) P. prefekt policji, mający główny kierunek bespieczeństwa powszechnego, zapewni wykonanie niniejszego postanowienia.“

P. Guéroult umieściwszy powyższe ostrzeżenie dodaje:

Dziennik France napada od 2-ch dni na mniemanie powszechne z nadzwyczajną gwałtownością, i mówiąc o nas, używa słów o podejrzanych 1793-go i o rusztowaniu.

W obec surowości, których jesteśmy dzisiaj celem, nie weźmie nam za złe, że odpowiadać mu nie będziemy.

W liście pisanym z tego powodu z Paryża do dziennika Independance belge czytamy: „Tekst oskarżenia przypisuje panu Guéroult, że wypacza wyzwolone zamiary rządu cesarskiego. Administracja, która w téj chwili jest organem rządu, obstaje przy swoich prawach do spółczucia mniemania wyzwolonego, równie wówczas, kiedy opiekuje się bez końca i przedewszystkiém władzą świecką, jak kiedy pod ministerstwem pana Thouvenel oświadczała, że nie może jéj wspierać w obecnych warunkach bez zwichnienia podaniowéj dynastycznéj polityki. Trzeba jéj na słowo wierzyć. Rząd powinien tém lepiéj znać swoję własną dylomację, że najczęściéj sam jeden posiada jéj tajemnicę. Dla tego zdaje się, iż przypuścić można, że p. Guéroult rozminął się z prawdą, przypisując wpływom klerykalnym zbyt przesadzony udział w postanowieniach polityki rządowéj.

W tymże liście czytamy, że rząd bardzo był zadowolony z obchodu otwarcia bulwaru książęcia Eugenjusza. Mówiono bowiem, że kilka dni przedtém p. Armand Lévy, mer 11-go obwodu udał się do cesarza i zaprotestował przeciw pogłoskom, które przypisywały wyrobnikom przedmieści zamysły nieprzyjaznych objawów. Cesarz odpowiedział, że tym pogłoskom tak mało wierzy, iż gotów jest, byleby to było możliwém rozkazać wydać do rozporządzenia wyrobników przedmieści kilka tysięcy biletów do amfiteatrów.

Wiadomo, że żaden objaw nie miał miejsca; ale zapewniają też, że w czasie przejazdu i powrótu cesarskiego pierwiastek wyrobniczy był nieliczny między widzami. Przeciwnie wieczorem, podczas oświecenia bulwaru książęcia Eugenjusza wyrobnicy ukazali się we ścieśnionych gromadach.

Zauważano także, że na obchodzie nie znajdował się ani książe następca, ani księżna Matylda; dodają nawet, że na obiad rodzinny w Tuileries siostra książęcia Napoleona nie przybyła.

Baron Gros, nowy ambasador francuzki przy dworze angielskim, nie wyjechał ieszcze do Londynu.

Anglja.

Londyn 5 grudnia. Książę Walji przybył we środę do Douvres; natychmiast udał się do Windsor. Wydano rozkazy przygotować kaplicę św. Jerzego na obchód ślubny, który odbędzie się w marcu i wbrew zwyczajowi podczas wielkiego postu. Królowa, mówi jeden tygodnik pobożny, która uchodzi za należycie oswojoną z przepisami kościoła, z żalem na to patrzy, ale rozmaite najwyższéj wagi pobudki wymagają nieodkładania nadal tego małżeństwa. Dwór przyszłéj księżny Walji został już urządzony. Marszałkiem będzie lord Harris; trzy panie przyboczne są małżonkami parów Anglji najwyższego stopnia i najznakomitszych rodów.

Lord John Russell, zatrzymany niezdrowiem w zamku swoich Richmond, niemógł być obecnym na ostatniéj radzie gabinetowéj. Wieść rozeszła się, że oświadczył się za wielkiem zmniejszeniem wydatków w budżecie mającym się wytoczyć na przyszły parlament.

Starano się skłonić izbę kupiecką liwerpoolską, aby cofnęła uchwałę swoję przeciwną przełożeniom p. Cobden, ściągającym się do zniesienia blokady portów handlowych; po długich i bardzo żwawych sporach w przeszłą środę, rozprawy odroczono na tydzień.

Sir Karol Trevelyan, nowy minister skarbu indyjskiego popłynął do Kalkuty. Przed opuszczeniem kraju zmuszony był wymówić się od zaprosin do Manchester. Przy wymówieniu się uczynił uwagę, że w ostatnich czasach rozbiór stanu Indji tak często ponawiał się i tak był zgłębiony, że potrzeby tego wielkiego państwa z najwyższą jasnością zostały wykazane i że mniemanie powszechne zupełnie ustaliło się, co do środków, jakie zastosować należy do zarządu tego kraju. Daléj, że uważa za swą powinność pracować spólnie z lordem Elgin, nad pogodzeniem dobra Anglji z dobrem wielkiego jéj osadniczego państwa.

W téj chwili wrą w Anglji wielkie spory wyborcze. Głosowanie w Southampton otworzyło teraz rozpaczną walkę, nie tyle z powodu przeciw-wagi stronnictw w tém mieście, gdzie wyzwoleni mają znaczną większość, o ile z miejscowego spólzawodnictwa spółek drogi żelaznéj i parowéj żeglugi. Southampton jest punktem zbiegu kolei South-Western Railway, spółki pakebotów Indji wschodnich, a kapitan Mangles kandydat wyzwolony, jest administratorem tego przedsięwzięcia. Ale te wszystkie spółki niemają wziętości w mieście, które pragnie, aby inne drogi żelazne poprowadzono z jego obwodu. Kapitan Mangles sprzeciwia się temu, z pobudek korzyści spółki do któréj należy.

Inne trudności wynikają jeszcze ze spólzawodnictwa doków i nakoniec towarzystwa półwyspu i wschodniego, które znajduje się w bardzo złych stosunkach z towarzystwem zachodniem. Dodać należy do tego urazy religijne ze strony katolików, bardzo licznych w tém mieście. Kapitan Mangles walczyć więc musi przeciw strasznéj koalicji miejscowych przeszkód. Przez cały dzień, telegraf przynosił do Londynu wiadomości jak głosy stoją; było to przedmiotem żywego zajęcia w klubach politycznych. Wypadek wyborów jeszcze niewiadomy; lecz poczyna upowszechniać się przekonanie, że p. Rose, lord-major londyński, kandydat torysowski, choć małą większością zwycięży. Jeżeli torysowie odniosą to zwycięztwo przeciw kandydatowi popieranemu przez lorda Palmerston i w mieście, w którém pierwszy minister przywykł doznawać zawsze pełnego zapału przyjęcia; rzeczą jest niewątpliwą, że ośmieli ich to do zaciętéj walki przy wyborze Totnes w przyszły wtorek.

Drugi wakans otworzył się w East-Kent przez naglą śmierć p. Deedes, jednego z najczynniejszych i najniezawiślejszych członków izby gmin, posła wielkiego doświadczenia i wpływu parlamentowego. P. Deedes był jednym z tych torysów, którzy nigdy nie chcieli łączyć się ze stronnictwami usiłującemi obalić dzisiejszy gabinet. Jest to więc stratą dla ministrów. Mówią, że wyzwoleni starać się będą o zapewnienie tego miejsca w parlamencie jednemu ze swoich i że sir Norton Knatchbule, syn surowego torrysa dawnéj szkoły i poczytywany za stronnika tychże zasad, wystąpi jednak jako kandydat wyzwolonych.

Anglja straciła jednego ze swych bogaczów, pana Henryka Tomasza Hope. Zostawił on córkę jedynaczkę zaślubioną hrabiemu Lincoln, starszemu synowi książęcia Newcastle, ministra osad. Spadek po panu Hope wróci temu księstwu dawną jego zamożność.

Książe Cambridge, jako wódz naczelny, jest teraz w ciągłych stosunkach z komitetem wojennym członków gabinetu, dla ustalenia wydatków na r. 1863 i 1864. Książe Sommerset, pierwszy lord admiralicji, był przeszłéj soboty w Windsor-Castle, dla przedstawienia królowéj obmyślanych oszczędności. Zmniejszenia nie dotkną części czynnéj wojska i floty.

Dzienniki życzliwe gabinetowi ganią wybor naczelnika parlamentu nowego lorda-mera londyńskiego, wyzwoleni zaś mocno nad nim ubolewają. W Southampton znajduje się 4,000 wyborców, z których 3 tysiące stanowczo sprzyja stronnictwu wyzwolonemu, a tymczasem wybrano Torysa. Przyjaciele lorda Palmerston mówią, że przy każdym nowym wyborze wynurza się następne pytanie: czy wyborcy pochwalają lub ganią politykę gabinetu? Ale w Southampton głosy wyrażały jedynie chęć otrzymania dróg żelaznych zbiegających się w tem mieście. Najprawdopodobniéj, że to otrzymają, ale Torysowie zręcznie skorzystali z miejscowego usposobienia umysłów.

Jutro rozpocznie się głosowanie w Totnes; ogromne pieniądze będą użyte na zapewnienie wyboru. W Anglji przedajność tego wyborczego obwodu przeszła w przysłowie, ale dzięki tajemnym układom między głosującymi, nie zaniesiono dotąd żadnéj urzędowéj skargi i prawo karą swoją nie mogło jeszcze dotknąć tych nadużyć. Cena każdego głosu dochodzi do 6 fun. szterl.

W East Kent wymieniają osobę pana Wickham Martin, jako kandydata wyzwolonego; jest on właścicielem ziemskim w téj części hrabstwa i oddawna trzyma się zasad wyzwolonych.

Na zimowych rokach sądów kryminalnych sędziowie przysięgli objawili żwawą naganę istniejącego systematu karnego w Anglji. W przeszłą sobotę w Nottingham, mówca izby gmin, jako prezes wielkiego sądu przysięgłych hrabstwa, odezwał się do sędziego i oświadczył: że zdaniem przysięgłych, systemat banicji zastosowany do skazanych przez wyroki sądowe, w skutkach swoich osłabia doniosłość zapadłych wyroków i zmniejsza w umysłach winowajców zbawienny postrach surowości prawa. Sędzia odpowiedział, że przeszle to ważne zdanie ministrowi spraw wewnętrznych.

Spółka telegrafu za-atlantyckiego zbiera w téj chwili nowy kapitał 600,000 f. sterl. w zamiarze zanurzenia nowéj liny przez ocean; a ponieważ rządy, angielski i Stanów zjednoczonych zobowiązały się wypłacać coroczny zasiłek 14,000 f. sterl., administratorowie przyrzekają dywidendę po 8 od sta, a nadto po 4 od sta od pierwotnéj iścizny 460,000 f. sterl. zrozchodowanéj w pierwszéj bezowocnéj próbie. Spółka zaręcza, że nabyte przez nią doświadczenie upewnia ją o niezawodném powodzeniu.

Austrja.

Wiedeń 7 grudnia. W tych ostatnich czasach dużo mówiono o zjazdach w Peszcie przewódców szlachty węgierskiéj, mających na celu przedstawienie cesarzowi Franciszkowi-Józefowi programmatu, opartego na zasadach zachowawczych i na mocy którego możnaby dójść do zgody między Austrją i Węgrami. Częste posłuchania udzielone przez cesarza węgierskiemu nadwornemu kanclerzowi, hrabi Forgach, zdawały się upoważniać do wiary, że coś pewnego miało się ziścić na drodze porozumienia i pojednania.

Rzeczywiście sędzia nadworny, hr. Apponyi przybył niedawno do Wiednia i przywiózł nowy programmat roztrząśnięty na zjeździe pewnéj liczby znamienitości możnowładczych; lecz według tego, co się powtarza w rozmaitych kołach, zawsze jak i dawniéj Węgrzy mają wymagać od Austrji przedewszystkiém uznania stanu rzeczy, jaki wynurzył się w Węgrzech w roku 1848-m, tudzież uchylenia, o ile się to ściąga do królestwa maggyarskiego, rozporządzeń przepisanych przez konstytucję lutową, a odnoszących się do wyprawiania posłów do obu izb rady cesarstwa.

Wszyscy w Wiedniu wnet zrozumieli niemożliwość zagajenia z rządem tego rodzaju układów, które tém mniéj dają nadziei do pożądanego skutku, im rząd mocniéj jest przekonany, że jest dzisiaj panem położenia. Hr. Apponyi miał przekonać się o bezskuteczności swego posłannictwa przed cesarzem i członkami jego rządu, iż zabierał się już do powrótu do Peszta, dla zdania sprawy swoim mocodawcom o bezskuteczności wszelkich zabiegów.

Wiedeń 9 grudnia. Rozeszła się pogłoska, że w rocznicę urodzin cesarzowéj ma być ogłoszona powszechna amnestja.

Czekają tu dziś przybycia książęcia następcy i następczyni pruskich, którzy mają zatrzymać się w pałacu cesarskim i zabawić do dnia 11 grudnia.

Hr. Karolyi, poseł austryjacki w Berlinie, prosił o przeniesienie go na inną posadę.

Namiestnik królestwa węgierskiego oddalił komitat Temeski na stopie wojennéj, z powodu grasujących w nim morderstw, rozbojów i pożarów. Gazeta augsburgska pisze, że jeden z lekarzy niemieckich, który widział Garibaldiego w Pizie, zapewnia iż mimo rozszerzanych nadziei że jenerał prędko wróci do zdrowia, życie jego jest w niebezpieczeństwie, trawi go bowiem niszcząca gorączka, tak, że wiosny nie przeżyje; a prócz tego cierpi napady podagry, grożące rzuceniem się na piersi.

— Dziennik wiedeński Prassa żalił się niedawno jak na wielką niestosowność, że szkoły protestanckie zostawały dotąd jeszcze pod dozorem radców szkolnych katolickich, dziś zaś, dnia 9 grudnia, ogłasza list następny:

„Jest to wielką niestosownością, że księżom katolickim poruczono dozor nad szkołami izraelskiemi. W ostatnich czasach znakomici członkowie duchowieństwa katolickiego sprzeciwiali się temu ze swego stanowiska widzenia. Biskup wacki, (w Węgrzech) w r. 1855-m zabronił duchownym swojéj diecezji dozoru nad szkołami izraelskiemi i zakaz uzasadniał w tych słowach: „Święte powołanie kapłana katolickiego zabrania mu zajmować się jakąkolwiek czynnością, któraby mogła sprzyjać rozwojowi innych wyznań, szczególniéj niechrześcijańskich; obowiązkiem naszym jest szczere szanowanie tolerancji obywatelskiéj; możemy używać wszystkich środków przez kościół upoważnionych, dla skłonienia ich do uznania jedynie prawdziwego i świątobliwego kościoła. Widzimy z radością młodź niechrześcijańską uczęszczającą do szkół naszych, ale niewolno nam w żaden sposób przyczyniać się do udoskonalenia ich własnych szkół i trybu nauczania, nawet wówczas, gdyby stąd miały wyniknąć pożytki dla państwa, bo i to nieuświęciłoby zakazanych środków.“

W roku 1857-m kardynał prymas węgierski pisał w tymże przedmiocie co następuje: „Tém mniéj pozwolić mogę na zasadę, według któréj kościół katolicki miałby przez organa swoje wywierać wpływ na szkoły izraelskie, że to jest przeciwném ustawom kanonicznym.“ Bardzo jest podobném do prawdy, że żydzi nie żądają tego wpływu; dziwimy się tylko, że rząd dotąd utrzymuje to postanowienie, równie dla obu stron wstrętne.

Zgromadzenie urzędników komitatu presburgskiego postanowiło wysłać adres, z prośbą aby naj. pan koronował się na króla węgierskiego w roku 1863-m.

Dziennik Wanderer donosi, że sąd lwowski skazał redaktora pana Cieszewskiego na 6 miesięcy warownego więzienia za zawichrzenie porządku powszechnego. Jeneralny prokurator domagał się potępienia za zbrodnię zdrady stanu na 10 lat ciężkich robot; obie strony założyły appelację.

Prusy.

Berlin, 8 grudnia. Gazeta Pruska oznajmuje, że król nie mógł przyjąć dzisiaj deputacji, dla chrypki w skutek przeziębienia.

Gazeta Narodowa donosi: że jeneralny prokurator Schroeder, należący do większości izby poselskiéj, został usunięty z posady i zamieszczony do liczby urzędników rozporządzalnych.

Gazeta Krzyżowa oznajmuje, że wytoczono sprawę posłowi Meibauer, sędziemu powiatu Schievelbeinskiego, za to, że bez pozwolenia wyjechał ze swego obwodu, dla zdania sprawy przed wyborcami z poselskiego umocowania. Podobnież wytoczono sprawy sędziom powiatowym Beitzke i Hildebrandowi, za podpisanie broszury: „Postarajcie się o lepsze prawidła zarządów powiatowych.“

Sędzia policyjny w Królewcu skazał na karę pieniężną po talarze albo na jeden dzień więzienia wszystkich, którzy podpisali appelację od wyroku.

Rada gminna auklamska, wyraziła swe niezadowolenie radcy gminnemu p. Arndt, przedstawicielowi miasta na sejmie ziemskim, za podpisanie adresu do króla.

Donoszą z Wohlau, iż sejm powiatowy oświadczył, że dziennik powiatowy nie powinien był powtarzać artykułów Gazety Pruskiéj, dotyczących reorganizacji wojskowéj, ani też adresów składanych królowi i wyznaczył komitet do wskazywania artykułów mogących być pomieszczonemi w urzędowym powiatowym dzienniku. W skutek tego postanowienia landrat oświadczył, iż nie chce nadal zajmować się wydawnictwem dziennika; toż samo powtórzył pierwszy poseł powiatowy, drugiemu więc posłowi zalecono redakcję.

Gazeta Koburgska ogłasza dziś urzędowie mianowanie p. Oppermann jeneralnym prokuratorem księstwa. Wiadomo, że zajmował toż samo miejsce w Berlinie i że zostawiono go w rozporządzalności, w skutek stanowiska jego w izbie poselskiéj.

Berlin, 9 grudnia. Gazeta Krzyżowa podaje nową mowę króla, mianą 1-go tego miesiąca do deputacji kwidzyńskiéj. Zawiera się ona w tych słowach:

„Serce moje raduje się z widzenia was i podania adresu. Im bardziej zapoznawano i źle tłómaczono moje słowa i zamiary, tém bardziéj sobie winszuję, widząc z waszéj tu obecności i z waszego adresu nowy dowód, iż są w kraju ludzie co mnie pojmują. Miejmy nadzieję, że przy pomocy Boga ten sposób pojmowania będzie się coraz bardziéj szerzył. Lecz, aby to osięgnąć, potrzeba uznać, że część obecnych wichrzeń mniej wymierzoną jest przeciw reorganizacji wojska nakazanéj przezemnie po dojrzałéj rozwadze, ile przeciw samemu wojsku. Czyż nie usiłują one osłabić karności, podstawy wszelkiej siły zbrojnéj? Widzieliście już smutne tego dowody w wypadkach grudziądzkich.

„Świeże składki wskazują, że ta dążność jest uznaną i że nie zbywa na usiłowaniach rozciągnąć ją także i na inne sfery. Konieczność, w jakiéj się rząd mój znalazł, ukarania niektórych urzędników, czyż nie wywołała składek na „fundusz narodowy,“ co, biorąc te środki tylko za pozór, zmierza do wcale innych celów? Cel, jaki postanowiono sobie osięgnąć wszelkiemi sposobami, jest wprowadzenie parlamentarnego rządu, nie przyobiecanego wcale w konstytucji, która przyrzekła tylko prawodawstwo parlamentarne. Lecz mam stałe postanowienie nie ustępować nic z praw konstytucyjnych korony, to jest z jéj potęgi. Nic mnie nie odprowadzi od myśli przewodniczącéj mi od chwili objęcia regencji, bo myśl ta jest zgodną z dobrobytem i potęgą mego kraju, któremu potrzeba silnéj królewskości i mocnego wojska. Przywódcy ruchu, niechcący ani jednego ani drugiego, znają doskonale swój cel ostateczny, a choć liczba ich jest mała, zdołali jednak wzbudzić wielkie zamięszanie w umysłach, bo założyli sobie wypaczać moje zamiary w taki sposób, iż wiele osób pragnących silnéj królewskości, pracuje mimowolnie nad zaprowadzeniem rządu parlamentarnego. Ale, powtarzam, mam nadzieję, że to obałamucenie rozproszy się, i do tego właśnie winniście za powrotem przyczyniać się w waszych kołach ile możności.“

Grecja.

Dziennik londyński Mornig Post czyni dnia 8 grudnia następne uwagi nad sprawami greckiemi.

„Dowiadujemy się, że trzy państwa opiekuńcze, przyszły do ostatecznego porozumienia. Stanęło na tém, że zastrzeżenia protokołu 1830-go r. mają być uważane za obowiązujące. A więc pełne zapału pragnienia Greków widzieć na swym tronie książęcia angielskiego, ziście się nie mogą. Rossja uznała ze swéj strony, że książe Leuchtenbergski jest członkiem rodziny resarskiéj.

Jedyném zadaniem trzech państw było upatrzenie książęcia, którego możnaby zalecić Grekom, jako godnego ich wyboru i posiadającego ufność Europy. Niejednokrotnie zwracaliśmy uwagę na trudność wyboru. Sądzimy jednak, że wolno nam już oznajmić, że król Ferdynand portugalski otrzyma przyzwolenie wspólne 3-ch mocarstw.

Król Ferdynand liczy 46 lat, a więc jest w pełnéj sile wieku. Przez czas małoletności syna rządził przez 3 lata jako regent konstytucyjną Portugalją. Jest to panujący bardzo zdolny, a przez wyborne wychowanie, jakie dał synom swoim, dowiódł znakomitych przymiotów, jakie Anglicy znaleźli w książęciu Albercie. Król Ferdynand jest prócz tego krewnym młodego królewicza, który znalazł zawady w przyjęciu pochlebnego wezwania Greków.

Jeden tylko zarzut istnieje przeciw wyborowi króla Ferdynanda, a mianowicie, że należy do rzymsko-katolickiego wyznania. Wstręt Greków do tego wyznania równa się wstrętowi najżarliwszych protestantów; ale niepodobieństwem jest znaleźć kandydata bez zarzutu pod tym względem, i godzi się spodziewać, że Grecy z radością przyjmą książęcia tak znakomicie spokrewnionego, używającego tak zasłużonéj sławy i tak wdrożonego w sprawy rządowe jak król Ferdynand. Nie jest więc z naszéj strony nierozsądkiem mieć nadzieję, że Grecy, skoro chwilowe wichrzenie minie, usłuchają téj rady wielkich mocarstw, których spółdziałanie i wsparcie winno mieć dla nich żywotną doniosłość w chwili, w któréj starają się odrodzić.“

Podług Wschodnio niemieckiéj Poczty, jeden z niemieckich kandydatów (arcy-książeMaksymiljan) miał napisać następny list do króla Leopolda belgijskiego:

„Nigdy, pisze, nie przyjmę téj kandydatury, bo panujący któryby się ośmielił wstąpić na ten tron, skazany jest na wygnanie. Grecy od czasu ogłoszenia swéj niepodległości doświadczyli dwóch kształtów rządu: prezydencji i królewskości dziedzicznéj. Prezydent został zamordowany, król wypędzony. Jakaż była wina wypędzonego króla? Cóż zdoła dokazać nowy król, jeżeli zamknie się w obrębach konstytucji, i nie wypowie wojny Porcie? Ten król nie będzie mógł liczyć, po uchyleniu traktatów, ani na dyplomację, ani na wojsko, ani na flotę. Byłby tylko igraszką rokoszów; nie istnieje najmniejsza rękojmia trwałości. A więc odmawiam. Może kto zapyta co się z tego wszystkiego wywiąże? Rzeczpospolita albo republikancka monarchja, z synem Wiktora-Emmanuela bądź pod nazwą króla, bądź pod nazwą prezydenta, jeżeli Francja będzie zaślepioną aż do tego stopnia, że Adrjatyk pozwoli opanować Włochom.

Depesze telegraficzne.

TRIEST, piątek 12 grudnia. Podług wiadomości nadesłanych z Konstantynopola z dnia 6 grudnia, nowa pożyczka 6 miljonów funtów sterlingów została zaciągnięta. Rząd turecki zakazał objawów na rzecz królewicza Alfreda.

Książę Łabanow, poseł rossyjski, wyjechał na kilka miesięcy za pozwoleniem swego rządu do Włoch i Francji.

Donoszą z Aten, że wiadomości otrzymane z głębi kraju, są zadawalające, lecz że nie zbywa na drobnych wstrząśnieniach w Patras i w Koryncie. Artemjusz Michous, przywódca rokoszu nauplijskiego, przybył do Aten; przyjęto go bardzo świetnie. Podobnież i Chadziskos wrócił.

PARYŻ, sóbota 13 grudnia wieczorem. Dziennik Pays zaprzecza wiadomościom podanym przez czasopisma zagraniczne o Meksyku. Mówi, że fałszem jest, aby jenerał Forey miał żądać posiłków, i dodaje, że żadna smutna wiadomość nie nadeszła z Meksyku.

PARYŻ, niedziela 14 grudnia. Ostatnie wiadomości z Aten wysłane zostały wczoraj w sóbotę; donoszą one, że p. Elliot przybył w szczególném poruczeniu, dodając że Anglja zaleca do tronu greckiego króla Ferdynanda portugalskiego, i że ustępuje Grecji wyspy jońskie.

MADRYT, sóbota 13 grudnia. Na dzisiejszém posiedzeniu senatu, p. Calderon Collantes, minister spraw zagranicznych, bronił polityki, któréj rząd trzymał się względem Meksyku, i odpowiedział na rozmaite twierdzenia wyłożone przed parlamentem francuzkim przez p. Billault.

TURYN, niedziela 14 grudnia. Ogłoszony został wykaz stanu skarbowości. Przeszły minister skarbu p. Sella obliczył niedobór roku 1862 na 418,217,706 franków, a na rok 1863 niedobór zwyczajny na 127,894,448 fr. Niedobór zwyczajny miał być podług p. Sella, opłacony bez zaciągnienia pożyczki. Dla pokrycia niedoboru nadzwyczajnego rząd miał być upoważniony do wypuszczenia bonów skarbowych na ilość 300 miljonów. Wszakże, kiedy ten środek okazał się niedostatecznym, należy uciec się do pożyczki; przecięż powszechnie sądzą, że dzięki znajdującym się wartościom w kassach publicznych, można będzie odłożyć pożyczkę na czas jeszcze oddalony.

TURYN, niedziela 14 grudnia. Wieść o wynurzeniu przez hr. de Sartiges obawy, iż nowy gabinet przechyla się na stronę Anglji, jest bezzasadna.

Potwierdza się wiadomość o ustępstwie wysp jońskich Grecji przez Anglję.

LONDYN, poniedziałek 15 grudnia. Dziennik Morning Post, mówi dziś zrana, że wiadomość telegrafowana z różnych miejsc, tycząca się ustępstwa wysp jońskich nie może być przyjęta inaczéj, jak za zgodą państw, które podpisały traktat 1815. Sądzimy jednak, pisze tenże dziennik, że wieść o gotowości rządu angielskiego zrzeczenia się orędownictwa nad wyspami jońskiemi na rzecz nowéj dynastji nie jest bezzasadną. Posłannictwo p. Elliot do Grecji odnosi się do téj sprawy i do innych ważnych zadań, tyczących się przyszłości Grecji.

WIEDEŃ, poniedziałek 15 grudnia. Izba posłów, przyjęła dziś po trzeciem odczytaniu, prawo o banku, tudzież prawo skarbowe na rok 1863, zgodnie z uchwałą izby panów. We środę wieczorem, to jest dnia 17 grudnia, członkowie obu izb, zostaną przyjęci przez cesarza.

Wiadomości otrzymane z Kalkuty w Trieście oznajmują, że Dost-Mohammed, znajduje się jeszcze pod Heratem, i że zgromadził tam wojska, dla uderzenia na tę twierdzę.

Maharadża pritialski, który oddał wielkie usługi Anglikom podczas ostatniego powstania indyjskiego, zakończył życie.

Przegląd

Pism czasowych.

Gazeta Polska (do N. 284).

— Piszą z Radomia: Z przykrością przyznać trzeba, że wiele szkółek zaimprowizowanych na prędce, uwiędło, zamiast z czasem nabrać siły i przekształcić się na aktualne szkółki. Ze czcią prawdziwą patrzym na zachody szanownych gospodyń wiejskich około uczenia dziatwy wiejskiéj i prace nad elementarzem młodych panienek dworskich: dobra to szkoła cierpliwości, ale cóż, jeżeli ta ofiara niemoże stać się codzienną i małe przynosi korzyści, za nic, potrzeba się postarać o dzielniejsze środki, o pomoc skuteczną. Udzielanie ukształcenia elementarnego ludowi wiejskiemu, z początku uważane jako dobroczynna ofiara, dzisiaj liczy się już w poczet powinności obywatelskich. Niestety okolica tutejsza mało liczy wyznawców téj wiary publicznéj. Dobra rządowe, mające być wzorem dobréj administracji, najgorzéj stoją pod tym względem, prawie nigdzie nie mają zaprowadzonych szkół elementarnych, pomimo to, że większa część jest już rozkolonizowaną i zamożność większa niż w dobrach prywatnych. W Radomiu przedsięwzięto starania względem lepszéj organizacji Szkoły niedzielno-rzemieślniczéj, wielu majstrów zgodziło się, aby prócz niedzieli, we wtorek i piątek wieczorem posyłać chłopców do szkoły i rozszerzyć wykład nauk w ten sposób, aby każdy z profesorów pilnował nauki jednego tylko przedmiotu. Dotąd profesorowie kolejno w niedzielę uczyli wszystkich przedmiotów, korzyść ztąd dla nauki była bardzo mała, wspomniamy o tém, bo nie jeden z tych uczniów z czasem może być nauczycielem elementarnym na początek. Szkoła rolnicza pod Radomiem dotąd egzystuje, liczy blizko 20-tu uczniów, lecz byt jéj zagrożony, bo w prawie nowéj organizacji zakładów naukowych, przeznaczoną jest do zwinięcia. Szkodaby jéj było, sam bowiem, niedawno pod nią wzniesiony budynek, kosztuje 20,000 złp. a ileż to innych było wydatków i starań.

— Na ostatniém posiedzeniu Rady miejskiéj lwowskiéj, odbytem dnia 27 listopada, radny Gębarzewski poruszył kwestję poboru, z powodu, że przy ostatniéj brance do wojska wielu starozakonnych uchylało się bezprawnie od rekrutacji, skutkiem czego znacznie większą liczbę chrześcjan oddano do służby wojskowéj. Aby temu nadal zapobiedz starano się, by jak to miało miejsce dawniéj, rozpisywano osóbno kontyngens na gminę żydowską a osóbno na chrześcjan. Uznawszy wszakże niestosowność tego kroku, przy równouprawnieniu wyznań, postanowiono kwestję tę w drodze porozumienia się z przełożonymi gminy izraelskiéj załatwić. W tym celu wybrano dawniéj jeszcze komisję z siedmiu złożoną członków, która wypracowawszy dwa projekta, a mianowicie: aby ułożyć się z przełożonemi gminy izraelskiéj o dostawienie pewnéj liczby rekruta; lub zaprowadzić jak najściślejszą kontrolę, aby nikt z obowiązanych do stawienia się na plac poboru uchylić się od tego nie zdołał, takowe zastosować usiłowała.. Wezwany kahał do wejścia w układy oświadczył, że izraelici nie tworzą osobnéj gminy politycznéj lecz tylko religijną, że zatém do niczego w tym razie zabowiązywać się nie może. Pozostało przeto tylko zaprowadzenie ściśléj kontroli. W tym celu, na posiedzeniu odbytem dnia 27 listopada, Rada zgodnie z wnioskiem pana Gębarzewskiego uchwaliła: wstrzymać się z zaniesieniem podania o rozpisanie kontyngensu osóbno na chrześcjan a osóbno na gminę żydowską, wybrać komitet, któryby zajął się kontrolą ściśłego zachowania przepisów poborowych; wezwać kahał i rabinów, aby wpływem swym moralnym na ludność wyznania Mojżeszowego, starali się ułatwić komitetowi poborowemu jego czynności.

— Piszą z Poznania: Przez cały zeszły piątek i sobotę aż do niedzieli 4-téj godziny z rana, toczyła się przed sądem sprawa przeciwko 11-tu osobom oskarżonym o opór przeciwko władzy i zgiełk. Oskarżenie samo opierało się na wypadku, który się przy tańcu w pobliżu miasta Pniewa wydarzył. Jedenastu młodych ludzi niechciało opuścić sali domu gościnnego, w którym po godzinie zakazanéj tańczyli i za to przez wzywających ich do rozejścia się żandarmów, mieli być aresztowani. Siłą jednak oparli się aresztowaniu i dopiero na drugi dzień zostali przytrzymani. Z tego powodu stawiono ich przed sądem. Z jedénastu—sześciu uznano niewinnymi, a z 5-ciu pozostałych skazano jednego na 2 lata i miesiąc, innych 4-ch na dwa lata domu kary.

— Piszą ze Lwowa: Dziennik pod tytułem Praca wydawany dotąd we Lwowie pod redakcją p. Franciszka Twardowskiego, a poświęcony głównie interesom oficjalistów prywatnych—z dniem 10 grudnia r. b. wychodzić zacznie w obszerniejszym zakresie. Współredaktorowie „Przeglądu Powszechnego“ weszli w układ z p. Twardowskim i zobowiązali się czynnie pomagać mu w wydawaniu dziennika. Zadaniem Pracy będzie: Bez pretensji mentorowania opinji publicznéj, bronić praw kraju i zwracać w obecnych stosunkach i okolicznościach nieustannie uwagę na ważność żywotnych kwestij politycznych i społecznych, badając i wskazując sposoby ich załatwienia na drodze konstytucyjnéj. Co do zachowania i rozwoju społeczeństwa, upatruje Praca, w szczerem i sumiennem przeprowadzeniu poczciwych zasad, podniesieniu niższych warstw moralnie i materjalnie, drogą prawdziwéj oświaty—niezbędny warunek pomyślnéj przyszłości. Co do spraw krajowych, których załatwienie od sejmu zależy, Praca starać się będzie wykazać, na podstawie wspólności interesów, potrzebę harmonji powaśnionych żywiołów, w projektowaniu i uchwalaniu ustaw, zgodnych ze stosunkami kraju i duchem czasu. Wspólne te interesa będzie Praca starać się wyświecać, roztrząsając projekta do ustaw, dotyczących: wychowania publicznego, ordynacji gminnéj, w taki sposób, aby się stała niewzruszoną podstawą prawdziwéj autonomji; daléj, rewizji dawnych przepisów agrarjynych, które po zniesieniu pańszczyzny nietylko nie odpowiadają potrzebom kraju, ale co gorsza, są istną zaporą rozwinięcia stosunków rolniczych. Pilnie baczyć będzie także Praca na sprawy miejskie wszystkich miast większych i mniejszych. Obok tych, w dzisiejszych okolicznościach głównych zadań dziennika, będzie Praca, jako dziennik polityczny, przedstawiać drogą własnych telegramów, wczesne a pewne wiadomości polityczne, korrespondencje zagraniczne, treściwe a krytyczne przeglądy polityczne, wierny i prawdziwy obraz bieżącéj historji, trzymając się zawsze prawdy, czém pochlebia sobie, że najlepiej odpowie potrzebie publiczności czytającéj. Redakcja Pracy zwróci uwagę na objawy umysłowego ruchu dziennikarstwa, którego tendencje w osóbnych przeglądach zestawiać będzie. Z względu na potrzebę rozwoju rolnictwa, przemysłu i handlu w kraju naszym, Praca obok rozpraw ekonomicznych, zastosowanych do stanu naszego rolnictwa i przemysłu, ma zamieszczać jak najwcześniejsze i najdokładniejsze wiadomości ze sfery industryi krajowéj. Praca podawać także będzie sprawozdania z ruchu umysłowego polskiéj literatury i sztuk pięknych, zestawiać w rubryce Kroniki objawy stosunków społecznych i życia towarzyskiego. Zbytecznem jest wykazywanie ważności zadań, podjętych przez Pracę, również nie potrzebujemy mówić, jak pożytecznym będzie podobny dziennik. Że takim się stanie, nie wątpimy, znając sumienność, gorliwą pracę i doświadczenie w zawodzie dziennikarskim samego redaktora i jego współpracowników.

— Gmach szpitala św. Piotra i Pawła w Suwałkach przed dwudziestu laty rozpoczęty z ofiar dobroczynnych osób, z udziałem w tem skarbu, ostatecznie ukończony został ubiegłéj jesieni, kosztem ogólnym wynoszącym przeszło 40,000 rs. Zamknięcie tych prac długoletnich stanowiło poświęcenie kaplicy szpitalnéj w d. 13 listopada r. b. odbyte. Jest nadzieja także, że w krótkim czasie będzie tu założony dom schronienia dla starców i kalek, utworzony w sali ochrony, która, mówiąc nawiasem, swą pomyślność dzisiejszą winna szczególnemu poświęceniu się p. Antoniego Zagrzejewskiego.

— Piszą z Paryża: Dnia 25 z. m. w amfiteatrze konserwatorjum sztuk i rzemiosł, nastąpiło otwarcie kursu ziomka naszego p. Wołowskiego. W tym roku p. Wołowski mówić będzie o Wystawach, to jest o walnych popisach pracy i intelligencji, pracy wolnéj, bo innéj we Francji od r. 1789 nie masz. Dawniéj i tam nie wystarczało być zdolnym rzemieślnikiem, potrzeba było poręczenia téj zdolności przez współzawodników. To znaczy, że dawniéj, kto parę butów umiał zrobić, nie miał jeszcze mocy butów tych w zamian za inną ofiarować usługę, jeżeli na to inni szewcy nie pozwolili.

— Piszą ze Lwowa: Gmina tutejszego miasta zaniosła, jak już wiadomo prośbę do cesarza, o pozwolenie przemienienia czteroklassowego gimnazjum polskiego pod nazwą Franciszka Józefa, na ośmioklassowe, z tem, aby wybór professorów i zarząd nad gimnazjum pozostawiony był miastu.—Ministerstwo stanu, w odpowiedzi na prośbę gminy, udzielając przyzwolenie na rozwinięcie gimnazjum, co do ostatniego warunku oświadczyło, że w takim tylko razie, zarząd nad szkołą i wybór professorów mogłby zależeć od miasta, gdyby gmina przyjęła na siebie opłatę wszystkich professorów i inne koszta utrzymania. Rada miejska na posiedzeniu w d. 4 grudnia r. b. odbytem, postanowiła wysłać z grona swego deputację do Wiednia, z powtórną prośbą, aby poprzednie jéj żądania w zupełności uwzględnione zostały,—z oświadczeniem, że od takowych odstąpić nie może, i że jeżeli ministerstwo do spełnienia ich za niezbędny warunek położy, przyjęcie przez gminę miasta Lwowa wszystkich professorów i inne koszta utrzymania, to gmina takowe na siebie w zupełności przyjmuje. Wybór deputacji wysłać się mającéj do Wiednia, dopełnionym zostanie na następnem posiedzeniu.

— Rektorem uniwersytetu lwowskiego wybrano w tym roku D-ra Rulph, zarazem i posłem do sejmu. Lecz jaką on tam może odegrać rolę nie wiemy—bo ani słowa nie rozumie po polsku. Profesorowie, wybierając rektora nie mieli widać względu na sejm.

— Piszą z Poznania, że Tygodnik literacki miejscowy, pismo które po ośmnastu leciech milczenia pierwsze znowu rozpoczęło pracę na tem polu; w przeszłym roku z ledwie koszta druku pokryć zdołało. Wychodzić ono jednak zamierza i w następującym roku w téj saméj formie i treści, zdając sprawę z dzieł i działalności literackiéj kraju. Zachodzi jednak mała zmiana w ogólnym planie, gdyż każdy czwarty numer miesiąca, poświęcony być ma szkołom elementarnym i literaturze ludowéj i nosić tytuł Pedagog. Ma on mieścić w sobie wiadomości i rozprawy, tyczące się szkół i nauczycieli elementarnych, o sposobach ulepszenia oświaty, moralności i zamożności między ludem. Osobna prenumerata na Pedagoga tylko, przyjmuje się także i wynosić ma półrocznie złp. 3. Obiecane są w miarę możności dodatki co miesiąc, pół i cało arkuszowe.

— Bardzo pięknie i serdecznie napisany artykuł o Syrokomli pana O. Urban, zawiera „Magasin für die Literatur des Auslandes“ Nr. 50.

— Gazeta Szląska pisze pod d. 29 z. m. z Rastenburga: Z dobrego źródła dowiadujemy się, iż król zatwierdził budowę dawno już zamierzonéj drogi żelaznéj z Królewca przez Rastenburg do Ełku.

— Ostateczna rozprawa sądowa w procesie karnym, wytoczonym p. Cieszewskiemu redaktorowi „Czytelni dla młodzieży,“ toczyła się, jak donoszą ze Lwowa dnia 2 i 3 grudnia. Przewodniczący ogłosił postanowienia sądu, iż z powodu jednego z zaskarżonych artykułów, który był skonfiskowany i do publiczności się nie dostał, ostateczna rozprawa będzie się odbywać przy drzwiach zamkniętych. Przypuszczono na żądanie oskarżonego, tylko pięciu świadków i wniesiono sprawę. Sądy wyższy i najwyższy, we wszystkich trzech inkryminowanych artykułach widzą poszlaki zbrodni stanu, i o zbrodnię stanu prokurator oskarża redaktora, za co jako karę, wnosi skazanie obżałowanego na lat dziesięć ciężkiego więzienia. Obrońca bronił obżałowanego, wymównie utrzymując, że w artykułach zaskarżonych nie ma popełnionéj zbrodni stanu—posądzać go zatém o nią nie można. Przewodniczący zawiesił posiedzenie, zapowiadając na drugi dopiero dzień ogłoszenie wyroku.

— Piszą z Poznania dnia 2 grudnia: Wczoraj przed wydziałem karnym tutejszego sądu powiatowego toczyło się ustne postępowanie przeciwko redaktorowi Jagielskiemu, z powodu aktykułu: O przyjęciu JW. Arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego w Poznaniu, po powrócie jego z podróży do Rzymu. Sąd ogłosił wyrok, iż obżałowany niewinny i że referat w téj formie, w jakiéj go podano, nie w obliczu praw pruskich, karygodnego w sobie nie mieści.

— Piszą z Krakowa, że Długosza Libri beneficiorum wydrukowano już prawie trzydzieści arkuszy, pierwszy tom będzie ich liczył do sześćdziesięciu. Odbito także próbę poprawnego tekstu dziejów, która rozesłana być ma uczonym z prośbą o zdanie ich, w sprawie rozkładu, przypisów, warjantów i t. p.

— P. J. Łepkowski znany archeolog, ma rozpocząć odczyty o archeologji i historji sztuki w uniwersytecie Jagiellońskim, oczekują tylko na spełnienie małych formalności przedwstępnych i nominacją jego, która ma nadejść wkrótce. Archeologja długo uprawiana empirycznie przez amatorów, wszędzie dziś coraz ściśléj badana, wchodzi jako materjał historyczny do studjów dziejowych. Nieliczące zastosowania jéj do sztuk, gdzie jest niezbędną, ma ona wyższe cele i rozświecić może nie jedno dotąd zagadkowe pytanie o tych mglistych czasach, które leżą po za granicami pewnéj już historji.

— Wybory posłów na sejm krajowy we Lwowie, które mają nastąpić w końcu b. m. lub początku przyszłego, w skutek złożonych kilku mandatów poselskich, wywołują w Krakowie i Lwowie nie mało zabiegów. W samym Krakowie, gdzie opróżniony został mandat poselski przez ustąpienie prof. Helcla, wymieniają pięciu czy sześciu kandydatów przez różne koterje popieranych. W ich liczbie jest także p. Leon Chrzanowski, synowiec zmarłego jenerała, jeden ze zdolniejszych publicystów krakowskich.

— Dnia 7 b. m. o godzinie 12 w południe, w gmachu głównego domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych za rogatkami Wolskiemi, odbył się akt otwarcia ochrony dla dzieci przychodzących tegoż wyznania, w dzielnicy téj zamieszkałych. Dzieci na ten pierwszy dzień zgromadziło się przeszło 30; mieścić się zaś może do 50ciu.

— Z ogłoszonego obecnie drukiem sprawozdania czynności Krakowskiego Towarzystwa ubezpieczeń od ognia, po dzień 24 listopada r. b. dokonanych, dowiadujemy się, że do dnia 1 maja r. b. zabezpieczonéj wartości w tém Towarzystwie było blizko 22 miljonów zł. r. a od tego czasu przybyło zabezpieczeń w wartości bez mała 70 miljonów zł. r. Opłaty zabezpieczające przyniosły blizko pół miljona zł. r.. wypłacono zaś wynagrodzeń za szkody 173,390 zł. r. Liczby te przekonywają, jak śpieszny wzrost jest Towarzystwa krajowego, tudzież nader pomyślny stosunek między wnioskami i wypłatami.

— Gazeta Szlązka pisze pod dniem 1 b. m. i r. z Malborga: Na naszym sejmie prowincjonalnym pomiędzy innemi hr. Rittberg, mocno się zajmował koleją żelazną z Warszawy przez Mławkę, Malborg do Gdańska. Ale też to jest właśnie najnaturalniejszy dawny trakt Warszawski, a przestrzeń ta obok najkrótszéj kommunikacji Królestwa Polskiego z morzem Bałtyckiem, przedstawia zarazem najmniéj trudności ziemnych, otaczających najurodzajniejsze części tego kraju; dla Królestwa Polskiego zaś najpożyteczniejszy stanowi trakt handlowy.

Kurjer Warszawski.

— Za zgodą i staraniem wielu pp. majstrów w Radomiu, pragnących ażeby zostający pod ich opieką terminatorzy korzystali z oświaty, wybrano oprócz, jak zwykle niedzieli, jeszcze dwa dni w tygodniu, to jest wtorki i piątki, w które w godzinach wieczornych, chłopcy będą uczęszczać na nauki do szkoły rzemieślniczéj. Piękna ta myśl zyskała powszechne uznanie.

— Jak tylko odrodziło się gimnazjum w Siedlcach, niebawem powstała tam nowa księgarnia. P. Gustaw *Strumpf*, człowiek fachowy, obeznany dokładnie z przedsiębierstwem swojém, pragnąc ułatwić uczącéj się młodzieży nabywanie książek potrzebnych, jak niemniéj przysłużyć się czytającéj publiczności, otworzył rzeczoną księgarnię wraz z czytelnią polską, składającą się z dzieł wyborowych i najnowszych.

KORESPONDENCJA KURJERA WILEŃSKIEGO.

Londyn, w listopadzie 1862.

Miesiąc ten ma tu jeszcze jednę uroczystość dnia 10-go, arcyważną dziś jeszcze dla stolicy: „the lord mayo'rs day“ Uroczyście obejmował w tym dniu, nowo obrany na rok jeden burmistrz swoje urzędowanie. Po dwuletniem panowaniu Cubitt'a wstąpił na tę godność ławnik Rose, brat komendanta w Indjach wschodnich. Oprowadzano go w processji zupełnie średniowiecznej po ulicach starego miasta „City“, któréj towarzyszyły wszystkie cechy z chorągwiami i w strojach średniowiecznych, teatralnych. Wieczorem była illuminacja. Przepych takiego obchodu kosztuje miljony, a dziś jest śmiesznym i dziecinnym. Czują to wszyscy, a mimo wszelkich sarkań prasy i prywatnych, tak potężnym jest wpływ przyzwyczajenia! że ten obrządek zmienić się obawiają ci nawet, których to właśnie miljony kosztuje. W téj processji, pomiędzy w rysztunki przybranymi giermkami obnoszą jakieś dwie kulfonowate starożytne figury drewniane, złocone i malowane, nazywane Gog i Magog, których ani znaczenia, ani czasu, w którym je wyżłobiono, nie znają na pewno najbieglejsi tu historycy i archeologowie. Raz tylko do roku, i to w ten dzień wyłącznie, wynoszą je na miasto z giełdy sukienników, jeżeli się nie mylę, albo na arcy rzadki wypadek, gdy królowa lub król oddaje urzędową wizytę burmistrzowi. Podobna wtedy ceremonja. Panująca osoba musi prosić o pozwolenie, ażeby mogła wejść do miasta. Przy jednéj dziś istniejącéj bramie odbywa się formalne parlamentowanie. Z jednéj strony burmistrz w swéj całéj świetności z Gogiem i Magogiem, z giermkami, i t. d. z drugiéj strony dwór królewski. Gdy królujący podpisze wszelkie prawa miastu służące i jakiś nadto nowy stolicy nada przywiléj, wtedy dopiero oddają mu klucz od bramy na poduszce, panujący wjeżdza, a lord mayor (burmistrz) staje się lordem dożywotnim. Bardzo to rzadki wypadek. Już dosyć byłoby na teraz o zwyczajach tu panujących, ale trudno pominąć to, o czém wszyscy tu rozprawiają, nie z mniéjszem zajęciem, niż o wojnie amerykańskiéj, o głodzie w Lancaster lub o rewolucji w Grecji, t. j, o upełnoletnieniu księcia Walji, następcy tronu angielskiego. Od 80-ciu lat nie zapisano takiego zdarzenia, nie tylko arcy ważnego dla samego księcia Alberta Edwarda, ale dla całéj Anglji. Z pełnoletnością bowiem nabiera wpływu bezpośredniego na kierownictwo państwa, otrzymuje tytuł księcia Cornwall a przytem ogromne dochody, staje się parem państwa i magnatem potężnym, prowadzi swój własny dom, niezawisły od żadnéj opieki. Dla tego to wszystkie gazety wstępnemi artykułami podają mu rady i powinszowania. Times przestrzega go, ażeby nie naśladował swego dziada stryjecznego, Jerzego IV (1820-1830) i dla tego pilnie badał błędy jego życia, gdyż nie nadarzy mu się już sposobność odznaczenia się w rycerskości, jaką książęta Walji, jego poprzednicy: Czarny książe (zm. 1376) albo Henryk V. (1413-1422) celowali, i obudwóch żałoba narodów uczciła. Dawniéj chwilę taką pełnoletności następcy tronu, jak najrozrzutniéj, jak najokazałéj obchodzono; nie obyło się bez bankietów dla ludu. Bez sutszego obiadu Anglik żadnéj ważniejszéj nie odbędzie czynności, choć nie ma w Europie mniéj wykwintnéj kuchni, jak angielska.

Nasze damy z litością spoglądały tu na tyle u nas niesłusznie wychwalany „komfort angielski“ jak również i na „obiady angelskie“ które się po prostu składają z ryby smażonéj w maśle lub gotowanéj w czystéj wodzie, bez soli, z takichże potraw mięsnych i z jarzyny takoż gotowanéj w wodzie bez soli; na deser kawałek surowéj łodygi selerowéj, lub kilka listków sałaty, jak je Bóg dał, maczają w solniczce i przygryzają z chlebem i sérem bez masła; przy tém kufel dzielnego piwa lub portera—oto i obiad suty dziesięcio złotowy (1 rs. 50 k.) w Londynie! Nie łamiąc sobie główek nad wygodkami i przysmaczkami, płeć rzeczywiście bardzo piękna Anglji czynność swoję rozpościera na filantropijne zamiary, na naukę albo na sztuki piękne. Zajmują się częstokroć więcéj losem Negrów i Patagonów, niżeli własnych dzieci; klasy niższe trunkiem słodzą sobie niesmak życia domowego i trudno widzieć więcéj pijanych kobiet nawet w jedwabiach chodzących jak w Londynie. Pod tym względem Anglja stoi o wiele niżéj od Polski.

Wielce tu wszystkich zajmowała sprawa panny N. N. która gwałtem chciała na uniwersytecie Oxfordzkim słuchać wykładu sztuki lekarskiéj. Professorowie niektórzy przystali. Jeden odmówił. Rzecz się wytoczyła do dzienników. Byli za tém, ale i byli przeciw temu. Nakoniec professor S. oświadczył publicznie, że woli się podać do dymissji, niż wykładać anatomję słuchaczom płci mięszanéj. „Jeżeli, mówi, płeć piękna chce koniecznie uczyć się anatomji, może to uczynić prywatnie, jak czyni wielu mężczyzn, którzy nie mają ani czasu, ani sposobności uczęszczania na kursa uniwersyteckie.— Gdyby zaś damy nie zdobyły się na to, ażeby pomiędzy sobą umiały się pouczać, jak to mężczyzni dla siebie wyłącznie czynią,— natenczas złożą najlepszy dowód swéj nieudolności.“ Tém się cały spór cały zakończył i dziś o tém już nie ma mowy.

W prześlicznem dziełku pani Elżbiety Cavé: „l'art d'apprendre le dessin sans maitre“ (sztuka wyuczenia się rysowania bez nauczyciela,) jest inny powód, dla którego ta sławna malarka nie pozwala uczyć się swym uczennicom działu malarstwa historycznego i tak zwanéj „akademji“, pozostawiając tę naukę mężczyznom. „Dzieci i kwiaty, zwierzęta i krajobrazy wystarczą nam do wykonywania prześlicznych rzeczy. Powinnyśmy wiedzieć o tém, że z nami kobietami tak się dzieje, jak z białemi sukniami atłasowemi. Tylko na większe uroczystości wkładamy je,— a na ulicy, w powszednièm zajęciu się, zbyt prędko się brudzą. Tak i my nie szafujmy zbyt hojnie naszemi uczuciami w powszednich chwilach, ani naszą przytomnością, w zgromadzeniach wyłącznie męzkich, nie mięszajmy się do ich spraw i zatrudnień.

Wystawa powszechna już w tym tygodniu na zawsze zniknie, niby sen jaki czarodziejski. Mimo nader niekorzystnych warunków opłaciła się przedsiębiercom,— i bardzo wielu wystawiającym, mianowicie kupcom wiedeńskim, którzy umiarkowanemi cenami doborowe towary pozbywali. Francuzi odznaczyli się chciwością— i dla tego nic, albo prawie żadnych nie porobili interesów. Szale np. francuzkie cenili po 25 do 30 funtów szterlingów (1000 do 1400 złp.), gdy takiego samego gatunku angielskie z Paisley, nie różniące się w niczém od poprzednich, sprzedawano po 6 do 9-ciu funtów (240 do 360 złp.). Te ostatnie angielskie doszły do takiéj doskonałości, że przewyższają już Wiedeńskie i Indyjskie.—Anglja teraz nawet w jedwabiach groźnie zaczęła rywalizować z Francją, chociaż ta w guście dotąd celuje nad innemi. Nadzwyczaj przykrego doznawaliśmy wrażenia, że w tym ogromie zbiorowym arcydzieł całego świata, nas tam zupełnie brakowało. Rozrzuceni po różnych kątach, trzeba było szukać jak szpilki naszych narodowych okazów, gdy maleńka Belgia rozwielmożniała się między Austrją, Danją i Niemcami Zollvercjnu. Po Włochach było można wybornie miarkować, że i my dostarczylibyśmy piękny zastęp.

Między ciekawościami, o których tu wiele mówią, jest i ta, że królowa Wiktorja wydała własne tłómaczenie książki do nabożeństwa bardzo cenionéj przez nieboszczyka swego męża, któremu tu olbrzymi mają postawić pomnik, ze składek narodowych.

W polityce tu głucho, ale to głuchość ciszy przed burzą. Wypadki piętrzą się coraz to wyżéj i bystrego trzebaby oka, ażeby je należycie objąć i ocenić. W kwestji greckiéj nie tylko, że Turcja spłoszona, ale i Włochy na południu coś knują, ażeby wrócić do dawnéj świetności „Wielkiéj Grecji.“ Mało to znane, ale jest w istocie, że Włochy na południu uważają się za Greków, i nie lubią północnych „Galłów“ To uczucie przytłumionéj narodowości greckiéj z iskierki w pożar się rozdmuchnąć może, a na podkładki materjału palnego, dość zapasów po gabinetach.

Z tego powodu zbrojenie na gwałt Neapolu łatwo się wytłómaczy. O królu czy cesarzu w Ameryce północnéj niebawem może wytoczy się kwestja, tylko czekają, aż się znuży i zniecierpliwi lud wojną do ostatniego. Bo od lat kilkunastu pracują nad tém, ażeby udowodnić, że żaden rząd bez naczelnika dziedzicznego panującego ostać się nie może, chyba tak maleńkie państewko, jak Szwajcarja!

Otóż i kończę. Za poważnych dotknąwszy kwestij, a nie umiejąc ich daléj rozwinąć, sądzimy, że to najpraktyczniéj i prosimy najuprzejmiéj czcigodnych czytelników i czytelniczki, ażeby za nas wypowiedzieli to, czego tu nie dostaje, a utrzymamy się najniezawodniéj nadal przy reputacji najlepszego korespondenta w świecie. *P.*

Wiedeń, 30 listopada 1862 r.

(Dokończenie, zob. N. 95).

Poemat Boscowica opisuje wiekopomną bitwę zaszłą na Kosowém polu d. 15czerwca 1389, która świadczy do tychczas, choć skutek był nieszczęśliwy, o wzniosłych uczuciach narodu serbskiego, a co nie rzadko się zdarza wodzowie obu stron, Amurad I i Lazar, ks. serbski, polegli w bitwie na „Kosowém polu.“

Z Zagrzebia donoszą, że dawano tam z niemałem powodzeniem tragedję oryg: w pięciu aktach, przez J. Kiselijaka „Samuil, car bulgarski.“

Pismo belletrystyczne „Casopis naše-gore, list zabawno-pouczni“ pod redakcją Mija Kresica, z wielkim talentem redagowane, rozszerza codziennie zakres swych czytelników. Z obcych prenumeratorów najsilniéj reprezentowani są Czesi; w ogóle w Czechach najwięcéj się interesują płodami literackiemi innych Słowian, a bardziéj jeszcze, jeśli członkami łacińskiemi drukowane pismo, które każdy Czech umie przeczytać (to mi sami literaci czescy mówili).

W Pradze czeskiéj wychodzi pod redakcją pani Mellisowéj Antonji „Belletresticki a modni Casopis.“ Zaleca się wielostronnością artykułów z dziedziny techniki, mechaniki, wynalazków, i to wszystko, co potrzebne do gospodarstwa domowego, podaje do wiadomości czytelniczek, które z wiadomości tych prawie zawsze, przez praktyczne ich zastosowanie, korzystać mogą.

Czesi dopiero teraz zdobyli się na teatr narodowy, który 18-go b. m. otworzonym został prologiem krótkim i tragedją „Kral Vukasicz tragedie v 5 jednanich, od Vicszlava Halka.“ Krytyka „Narodnich Listów“ dość pochlebnie się wyraża o tym utworze. Ten sam Halek obejmuje od 1 stycznia redakcję „Lumira“ bardzo dobrego pisma literackiego w Pradze.

Drukarnia D-ra Gregera i Simacek'a wydaje swym nakładem Bibljotekę greckich i rzymskich klassyków w przekładzie czeskim. Znaczna liczba filologów, professorów gimnazjalnych podzieliła tę pracę między siebie, żeby czeskich czytelników z klassykami starożytnemi oznajomić, a razem wypełnić próżnię, która się czuć dawała w literaturze czeskiéj dotychczas. Początek stanowią dzieła Herodota, tłómaczone przez J. Kwicala, professora filologji w uniwersytecie pragskim. Rocznie będzie wychodzić 10 zeszytów.

Wszczął się spór literacki między professorem niemieckim D-rem Hoeffler a Fr. Palackym. Ten ostatni ogłosił deklaracją z okazji sprawozdania Hoeffiera na posiedz. Tow. nauk z 17 t. m., gdzie powiada, że wynaleziony niby dokument do historji Grzegorza Podiebrada przez prof. Hoefflera w Monachjum, był mu znany dawniéj, jak od lat 30. Jeszcze w r. 1830 odszukał go F. Palacky w tajném archiwum wiedeńskiem i porobił z niego wyciągi, a w roku 1857 w Monachjum powtórnie go widział i przytoczył go tak w swéj historji, jak i w 20 zeszycie

wydanych przez niego „Fontes rerum Austriacarum.“ Między niemieckimi uczonymi wielkie więc panuje rozdrażnienie z powodu porażki ich współbrata, którego uważali za powagę w pewnym względzie.— P. Petera w Pradze zdawał w sekcji archeologicznéj muzeum czeskiego, sprawę z wykrycia cmentarza pogańskiego na Smichowie, podczas budowy dworca kolei żelaznéj zachodniéj i z uczynionych na miejscu poszukiwań. Znalazł przy tém ślady przedwiecznéj czci Lingama. Jak się Czesi interessują wszystkiém, co ma styczność z narodowemi sprawami, choć mieszkają daleko od kraju, dowodzi pełne współczucia pismo, które temi dniami przesłali Gregerowi (uwięzionemu redaktorowi „Narodnich listów“) Czesi walczący w armji Zjednoczonych Stanów, północnéj Ameryki, datowane z Memphis, w Stanie Tenessee.

Wawra, redaktor „Hlas'u“ ma także teraz proces drukowy. Feifalik, ten bystry i gruntowny badacz, zostawił między papierami swemi poszukiwania nauki budowy wierszów i rymów staro-czeskich. Teraz wyszły w niemieckim języku pod tytułem Untersuchungen uber altboehmische Vers und Reim Kunst,“ u Gerolda, w Wiedniu.

Przechodząc do polskich literackich rzeczy, muszę nadmienić przedewszystkiém, że ostatni numer Gazety wiedeńskiéj w swym dodatku literackim dość przychylną krytykę podaje dzieła Dra J. Majera pod tytułem „Literatura fizjografji ziemi polskiéj,“ które z polecenia Tow. nauki Krak. wydane zostało. Przechodząc trudności, z jakiemi autor walczyć musiał, powiada Wiedeńska Gazeta, że chociaż dokładnych materjałów nie miał pod ręką, autor dołożył starania, by zebrać wszystko, co dotąd zbadano, w jedno. Cieszy nas, że znakomici uczeni starają się upowszechnić znajomość o kraju. Życzymy z serca, by skutek odpowiedział przedsięwziętym pracom. Jeśli trudności różnorodne zwalczonemi zostaną, pierwsi przyklaśniemy rezultatom wytrwałéj pracy. Dzieło to jest odbiciem osobnem z 30 tomu Roczników Tow. nauk krakowskiego.

W tymże samym N-rze Gaz. Wied. recenzent dotyka wyszłego w Paryżu dzieła: Inventarium omnium et singulorum Privilegiorum etc. quaecumque in archivis arcis Cracoviensis continentur, confectum An. domini 1672. (Paris 1862) Chwali dokładność przedsięwziętéj pracy i radzi uczonym innych krajów koronnych, iść za tym przykładem; przechodząc zaś do początku powyższego zbioru, powiada; że król Jan III powołał do téj pracy znanych mężów z erudycji i pracowitości i że ci, z najskrupulatniejszą sumiennością, wywiązali się z tego zadania.

Wyszło w Krakowie w osóbném odbiciu z rocznika Tow. nauk. dziełko: „Barydów“ historyczno-topogr. opisanie miasta i okolicy, skreślił D-r Eugenjusz Janota, z mapką i planem zakładu kąpielnego. Tamże wyszła „Krótka wiadomość o wodach lekarskich Cygieleckich,“ mianowicie o tamtejszéj szczawie slono-alkalicznéj, podana przez prof. D-ra Skobla, z mapką.

Tygodnik Poznański, wydawany pod redakcją D-ra Kazimierza Szulca, zamieścił w ostatnim N-rze ciekawych kilka artykułów między innemi: Memorjał Karamzyna. Także podaje konkursową wiadomość, że p. Konstanty Zakrzewski złożył 300 zł. jako nagrodę za napisanie najlepszéj powieści dla młodzieży polskiéj, bądź wiejskiéj, bądź miejskiéj. Powieść powinna być oryginalna, osnuta na tle historyczno-lub obyczajowo-narodowém, i mieć 5 arkuszy druku. Sąd o niéj oddany będzie ludziom, potrzeby umysłowe młodzieży znającym. Rękopisma mają być przesyłane po dzień 1 marca 1863 roku.

W Krakowie wyszedł kalendarz na r. 1863, tém się różniący od swych poprzedników, że tym razem użyto do ozdób, architektonicznych i rzeźbiarskich motywów z kaplicy Zygmuntowskiéj na Wawelu, która się liczy zdaniem znawców do najpiękniejszych pomników w stylu tak zwanym: Renaissance.

W drukarni Martinet w Paryżu wyszły „Znaki pieczętne ruskie, z tablicą herbów.“ Jest to ważna praca, objaśniająca powstanie znaków herbowych na Litwie i Rusi.

We Lwowie pocznie wychodzić od nowego roku dziennik polityczny „Praca,“ redaktorem zostaje Twardowski, który wydawał dziennik pod tym samym tytułem niepolityczny, przeznaczony głównie dla klassy rzemieślniczéj. Teraz, otrzymawszy po temu koncessję, przemienia go na polityczny. W ogólności teraz w Austrji, nie trudno o otrzymanie koncessji na wydawanie pisma perjodycznego, a jak tylko nowe prawo drukowe sankcjonowanem zostanie (co temi dniami nastąpić ma), to już o koncessję starać się nie potrzeba, tylko poda się doniesienie, że się będzie wydawać pismo polityczne pod takim a takim tytułem, wykaże się złożenie kaucji i nazwisko redaktora odpowiedzialnego się wypowie— i na tém koniec. Władze bowiem urzędowe nie mają prawa odmawiania koncessji. Bądź co bądź, to wielki krok na drodze postępu i cywilizacji.

Na wieczorze recepcyjnym u pana Schmerlinga był także ojciec teraźniejszego księcia Czarnogóry, znany z wojny ostatniéj Mirko, z swym adjutantem, miał także tłómacza przy sobie, rodem Czecha. Dużo było osób, członków rady państwa także nie mało, oraz kilku naszych posłów. Obaj synowie natury byli przedmiotem natrętnéj ciekawości Niemców. Słowianie się cisnęli do Mirka, ale nie łatwo się było z nim porozumieć bezpośrednio; z wszystkiego, co się od niego, za pomocą sekretarza Czecha dowiedzieć można było, jest to; że nie upadł na duchu i z wielką pewnością spodziewa się lepszych czasów. Był w pełnym stroju narodowym, a więc przy zbroi. Pistolety suto w srebro oprawne, ale ze skałkami.

Nakoniec podaję wiadomość o legacie jednego Serba, znanego z wielkiego zamiłowania kraju, nazwiskiem Jana Trandasil, w Nowym Sadzie (Neusatz). Zmarły był majętnym mieszczaninem, który się pracą i oszczędnością dorobił znacznego majątku. Tym tedy tak rozporządził. 140,000 guldenów kapitału legował na fundusz żelazny, by z procentów 5% dawane były dla 14-tu uczącéj się młodzieży serbskiéj, stypendja po 500 guld. rocznie. Dla biednych i szpitalów w Nowym Sadzie, Somborze i Essegg, legował 3 kamienice, z których dochód roczny 2,500—2800 guldenów. Familji zapisał gotówką 60,000 guldenów. Na fundusz kościelny 1,200 guld. dochodu, z kamienicy, która staje się własnością tego funduszu. Największy zaś dom z oficynami i ogrodem wielkim, który przynosi czystego dochodu 4,000 guldenów, zapisał w dożywocie swemu przyjacielowi, współrodakowi Markowi Popowicsowi, później ten dom przeznaczony na fundusz dobroczynności w testamencie bliżéj określony. Zmarły był gorliwym patryotą serbskim i na jego pogrzeb nietylko całe miasto wyległo, ale i nieprzejrzane massy ludu z okolicy zbiegły się do miasta.

Z Ukrainy, 9 (21) listopada 1862 r.

Na wstępie musimy rozprawić się z autorem artykułu, umieszczonego w Gazecie rolniczéj, Owoż p. M. dowiedziawszy się z korespondencij przesłanych ze stron naszych, że wystawa rolnicza Kijowska nie udała się w tym roku, że nikt prawie z obywateli tutejszych nie wziął w niéj udziału, wymawia nam opieszałość, niedbalstwo, napomina, że tak obojętnym na dobro ogólne kraju być się niegodzi i raz dosiadłszy tym sposobem redaktorskich kommunałów, przekłusował na nich po naszych głowach, zaścielając obficie drogę swą morałami oklepanemi nie tylko pod względem myśli ale i szyku.

Oskarżeni publicznie, musimy stanąć w obronie prowincji i najprzód powiemy szanownemu autorowi artykułu, iż ażeby sądzić kogoś, należy uprzednio samemu poznać dobrze kwestję samą. Krytyk, jak widać ze wszystkiego, nie zna nas, ani obecnego stanu naszego kraju. Zasłyszał on coś o projektowanéj wystawie, wié, że podobna wystawa była i w Londynie, że tam zwieziono na pokaz dużo rozmaitych rzeczy, a u nas bardzo mało,—i oto ten kontrast obruszył go. Jest to oburzenie się skąd inąd bardzo chwalebne, lecz nie w miejscu. Zaczynamy od tego, iż szanowny autor artykułu powinien by znać przecię, co to jest wystawa i na co się robi? Jest ona wynikiem kultury rolniczéj, przemysłowéj czy artystycznéj i ma miejsce tam tylko zwykle, gdzie ją posiłkują podniesiona do pewnéj potęgi cywilizacja kraju, gdzie jéj sprzyja to wszystko co téj zbiorowéj pracy narodu dało uprzednio wzrost, rozwój i życie. Jeżeli to będzie wystawa rolnicza, naprzykład, tedy będzie ona obrazem tych usiłowań, które zdobyto zbiorowie przez pracę i naukę. Jest ona popisem także, ale w jakim celu? Zdaje się nam, że nie w tym, ażeby się popisać i nic więcéj. Zestawienie rozmaitych okazów i wynalazków, ulepszonych narzędzi i ras, ma jeszcze na celu, że się je rozpowszechnia, i że przez to zdobywa się renomę i odbyt. Gdzie trwa ciągłe współubieganie się, gdzie renoma zdobyta publicznie daje mi odbyt, a odbyt daje krocie; gdzie życie to wewnętrzne kraju nie jest tamowane niczém, owszem posiłkowane wszechstronnie, gdzie ustalona jest łatwość kommunikacij, gdzie przedsięwzięcia podobnego rodzaju ożywia duch zbiorowy, tam wystawa musi się udać, bo ma cel i znaczenie. Żałujemy szczerze, iż szanowny autor artykułu, za nim pogroził nam palcem, nie spójrzał na nas biednych przez swoje pince-nez i nie pomyślał: czy jesteśmy już w tych samych warunkach i czy nam nic nie pozostało jak zanumerować pakę i oddać ją na kolej żelazną? Żeby nas znał lepiéj, toby się przekonał, że wystawa nasza, miejscowa, jest dla kraju tutejszego za wczesną; że gdybyśmy nawet zwieźli na nią wszystkie nasze manatki, to skończyłoby się tém, że jak przyjechalibyśmy, tak powrócili z niczém. Niewątpliwie, iż w kraju naszym dałyby się znaleść przedmioty godne figurować na prowincjonalnéj wystawie. Znamy obywateli posiadających ulepszone rasy bydła i koni, prowadzących wzorowe gospodarstwa lub mających fabryki cukru, sukien, skór, machin i narzędzi rolniczych; ale zacznijmy od tego, iż dzielą nas ogromne przestrzenie, że środków kommunikacyjnych niemamy prawie żadnych, i że samo sprowadzenie na wystawę tych okazów, jużby wielu na dotkliwe naraziło koszta. Następnie, jeślibyśmy zdecydowali się na nie, to musiałby każdy z nas zrobić sobie zapytanie: co mi przyjdzie z téj wystawy? Kijów nie jest u nas pod tym względem żadnym punktem zbiorowym ani handlowym i wiedzieliśmy dobrze, że nikt tu nie przyjedzie widzieć towar, tém bardziéj nikt go nie kupi, bo nasze punkta odbytu i handlu są inne. Nakoniec, inicjatywa całéj téj roboty tak dalece pozostała nam obcą, tak się w oficjalnéj zamknęła sferze, żeśmy o niéj dowiedzieli się z gubernjalnéj gazety. Co do nas, myśmy tu żadnéj nie projektowali wystawy, nikt się nas o niéj nie radził, nikt prawie nie wiedział, a takie przedsięwzięcia nie robią się na rozkaz, jeśli się zaś i zrobią, to będą wymuszone i czcze jak w istocie i była wystawa. Żeby więc o tych i o wielu jeszcze innych rzeczach wiedział krytyk, zapewne, że byłby skromniejszym. Póki milczał, milczeliśmy, ale gdy karcić zaczął, musimy powiedzieć, że plecie od rzeczy. W tém to właśnie rzecz cała, iż sądy podobnéj natury powinna cechować gruntowna znajomość przedmiotu. Bez niéj, te wszystkie morały, te napuszone ogólniki, wyglądają jak frak zawieszony na kołku. Czujesz i widzisz, że środka nic nie wypełnia, że tam pod spodem próżnia. Jeśli kaznodziejska rola gazety zmusza ją często i wreszcie przyzwyczaja do gdéraniny, to pamiętać zawsze należy, żeby żując dla publiczności morały, żuć w istocie rzecz samą a nie kłaki.

Mieliśmy jesień tak stale pogodną i tak zupełny brak deszczu, iż posiewy ozime w trzech południowych powiatach gub. Kijowskiéj nie powschodziły wcale. Drogi dotychczas są bez błota i grudy, co rzadkiem jest na Ukrainie zjawiskiem. Ceny na zboże, pomimo stagnacji ogólnéj, podniosły się. Nawet w Odessie pszenicę zaczęto płacić drożéj, chociaż to podniesienie się cen już nie na wiele się przyda, bo dowozy z powodu spóźnionéj pory ustały, a uprzednie sprzedano ze stratą. Za żyto płacą u nas na miejscu pud po 45 k. sr.; pszenicę pud 55 kop.; jęczmień 35 kop., proso 30 k. owies doszedł 45 kop. Jarmarki miejscowe, skąd zwykle zaopatruje się w zboże wiejska ludność, mają niewielkie dowozy, i wszystko każe przypuszczać, że z wiosną ceny na zboże podniosą się. Fabryki cukru otrzymują doskonałe wydatki z buraków. W roku teraźniejszym mają one do 12 stopni słodyczy i jeśli mamy wierzyć fabrykantom, dają do 36 funtów piasku z berkowca. Wprawdzie urodzaje buraków są bardzo skąpe. Majątki odznaczające się staranną uprawą roli, otrzymały w tym roku nie więcéj 35 berkowców z morga. Kwestja cła od zagranicznego cukru i podatku od wyrobu krajowego znowu podobno jest na stole. Cło ma być zniżone a podatek zwiększony. Tak przynajmniéj wypada według przyjętych dziś powszechnie zasad ekonomji politycznéj. Tymczasem fabrykanci starają się o przedłużenie status quo i wołają, że reforma, według powyższéj zasady, ich zgubi. Że zgubi wielu, a dla wielu trudną będzie do przebycia, niema w tém najmniejszéj wątpliwości. Przyszłaby w najkrytyczniejszą chwilę reformy włościańskiéj i stagnacji ogólnéj, a także zupełnego braku kredytu. Ale z drugiéj strony, cóż winni konsumenci opłacający od lat dwudziestu kilku pud cukru od 8 do 10 r. sr., gdy zagraniczny cukier mogliby mieć o cztéry ruble taniéj? Czy nie za długo trwa opieka i kiedyż nakoniec stanie u nas ten przemysł o własnych siłach? Producenci wołają: dajcie nam prawa rozwijające kredyt, stwórzcie nam drogi żelazne, zabezpieczcie straty transportowe, a i my zniżymy ceny na cukier. Wszystko to być może, ale gdy reform tych zdobyć w rok jeden niepodobna, zawsze kończy się tém, iż rzeczy stoją jak stały i cukier mamy drogi. Co do nas, chce się nam wątpić, ażeby i przy ulepszonych warunkach przemysłowych, fabryki nasze wytrzymały konkurencję z zagranicznemi. Gdy zaczniemy im dorównywać, oni znowu znajdą jaki nowy sposób i odsadzą się od nas, wyprzedzą nas. My zdobędziemy się na Merrimaca, oni zbudują Monitora; my wynajdziem działa Armstronga, oni Withworta, i t. d Żebyż przynajmniéj moglismy notować taki postęp! Ale niewidzimy go dotychczas. I Bóg to raczy wiedzieć, jak będzie! Ile razy zwolennicy wolnego handlu podejmą lament ogólny i zaczną wołać o skasowanie przywileju, natychmiast fabrykanci stają z twarzą bladą, rozczochranym włosem, z kieszeniami pełnemi tret fabrycznych i grożą, że na pierwsze słowo kasujące cło, pójdą i wytopią się co do nogi. Grożąc samobójstwem, wskazują na mury i kominy co już połknęły miljony, na lud, który zostanie bez zarobku, na stada kredytorów, jeżące się lasem tret i skryptów, i powiadają: „Patrzcie! to wszystko zginie wraz z nami!“ I w rzeczy samej: tragiczna ta scena ma przerażający widok. Kilka już razy nastraszono się zapowiedzianych skutków, i odłożono egzekucję... Obaczymy wkrótce, co będzie teraz.

Drugą nie mniéj żywotną kwestją jest kwestja odkupów wódczanych. Wiadomo, iż dotychczasowy system odkupów ma skonać z 1 stycznia następującego roku. Od 1 stycznia będziem mieli wolną sprzedaż wódki, a gorzelnie zaczną opłacać podatek na nowych zasadach. Wyjęcie monopolu z rąk przemysłowców rossyjskich, tak zwanych „odkupszczyków“ przyjęto i u nas i w Rossji ze współczuciem. Prassa rossyjska była aż za nadto względem nich uprzedzoną i przyczyniła się do stanowczego ich potępienia w opinji ogólnéj. Obwiniano ich o monopol i o rozpajanie ludu. Pierwszy istotnie miał miejsce i niegdyś wzbogacił wielu; ale w ostatnich czasach naraził na miljonowe straty. Co do drugiego zarzutu, nie rozumiemy doprawdy, czy uchylony został nowém prawem? To fakt, że będziem mieli wódkę tanią i wszelką możność do zmnożenia liczby szynków. Zdaje się, że takie warunki nie są pobudką do zmniejszenia konsumpcji wódczanéj. Na skutek mającéj wejść w zastosowanie wolnéj sprzedaży, a więc konkurencji w obniżeniu ceny, karczemne dochody upadły u nas powszechnie na połowę. Jakkolwiek jest to dochód nie zupełnie czysty, naznaczony już nawet pewną plamą w opinji obywateli polskich, u nas jeszcze obywatele nie stanęli na tym punkcie ofiary, ażeby zrzec się go na korzyść potrzeby moralniejszéj. Czytając o usiłowaniach w Polsce, na Żmujdzi i Litwie, do rozpowszechnienia wstrzemięźliwości; dowiadując się, że tu i ówdzie obywatele pokasowali dobrowolnie gorzelnie i karczmy, wzruszają ramionami i nie mogą pojąć, jak można tak dalece krzywdzić siebie. Notuję umyślnie ten fakt, bo daje on próbkę wyobrażeń tutejszych. Południowe powiaty Ukrainy dalekie są od podobnego poświęcenia korzyści własnych na rzecz wątpliwych i dalekich korzyści ludu. W istocie u nas tak stoją rzeczy, iż czyn podobny zrobiony przez kogo bądźkolwiek wywołałby uśmiech politowania. Obcięci na reformie włościańskiéj, niepokojeni rozgardjaszem i wydatkami majątkowemi, pozbawieni, kredytu i ugrzęźli w stagnację handlową, wielu z nich trzy mają się uparcie tych źródeł, które jeszcze nie zsiąkły, i o nowych dobrowolnych ofiarach ani słyszeć niechcą. Wreszcie stosunki tutejszych obywateli z ludem nie są wcale na takiéj stopie, ażeby podobne wywoływały uczucia. W nas zaś samych niema solidarności, ani pojęcia potrzeb wyższych. Żywioły organiczne są tu za świeże i za różnorodne. Obok pięknych wzorów, wiele jest ciemnoty, glupoty i przestarzałych wyobrażeń. Stąd czuć się daje we wszystkich robotach brak spójni, a egoizm, intrygi, plotki zastępują ruch mający wyobrażać robotę społeczną. Nie przeczę, że złe symptomata są i muszą być wszędzie a więc i u nas, ale tutejszy czerkasko-czehryński ma swój właściwy charakter. Jesteśmy tutaj za nadto różnorodni. Czasem zapatrzywszy się na drugich, zimitujemy jakiś wyskok, ale i ten nie obejdzie się bez spotknięcia. Nie oburzamy się, ani gniewamy się na to, bo widzimy, że inaczéj być jeszcze nie może. Znam kilku, co myśleli na serjo, jakby zaradzić na ten brak kleju i w społeczności i w głowach. Usiłowania nie udały się. Składaj klepki jak chcesz, ale gdy te są rozmaite, nie złożysz koła. Musimy poprzestać na tém, iż wyobrażamy szlachetniejsze poczucia w jednostkach, które może dla następców naszych posłużą za punkt wyjścia. Na zreformowanie tych, którzy według innych sformowali się wyobrażeń, mało mamy nadziei, tém bardziéj, że są to w większéj części ludzie, którzy nic nie umieli a dziś uczyć się już nie mogą i niechcą.

Doprawdy, życie wielu tutejszych obywateli jest tak obrane z celów wyższych, w taką pogrążone stagnację, tak dalece obce pracom społecznym, że staje się prostym wegetacyjnym procesem żywotnych funkcij ciała. Najlepiéj to notować można w chwilach takich jak obecna. O tyle tylko interesuje ich każdy ogólniejszego interesu wypadek, o ile dotyka osobistości lub kieszeni. Mamy domy, które nie prenumerują ani jednéj gazety, nie kupują w ciągu roku ani jednéj książki. Ten jeden przykład definjuje resztę. Prawda, że i w społeczności téj, wśród któréj żyją, są to zera nie wywierające ani dobrego ani złego na nią wpływu, i jeśli wypadło tak, że wspominamy o nich, to dla tego jedynie, że za dużo zabierają miejsca i społeczeństwu nadają wyraz jakiegoś przykrego pustkowia.

Wprowadzenie listów nadawczych jest już na ukończeniu. W wielu majątkach opłacono już właścicielom pierwszą ratę czynszów. Włościanie zdają się być zadowoleni stanem obecnym, chociaż niepodobają się im usta wiczne opłaty, jakie ponosić muszą. W rzeczy saméj nie są one uciążliwe, lecz wieśniak tutejszy nie przywykł do nich wypłacając się przedtém pańszczyzną. Ta pańszczyzna miała swą wartość u dziedzica, u włościanina prawie żadnéj, gdyż ten zawsze miał czas zbywający, z którym nic począć nie umiał. Zdaje mu się tedy, że opłacanie się pańszczyzną nie kosztowało go tyle, ile dziś, gdy płaci pieniędzmi. Rozumie się że za rok, najdaléj, pozna różnicę i przywyknie do nowego porządku.

W jednym okręgu powiatu czerkaskiego, na propozycję pośrednika pojednawczego, Karola Macewicza, gminy uchwaliły następne postanowienie. Z ziemi zapasowéj znajdującéj się w każdéj gminie brać stosownie do ludności i ilości gruntów pewną część ornego pola, uprawić je gromadzkim sprzężajem, zasiewać ozimém i jarém zbożem, pożyczoném z zapasowych magazynów, następnie zebrać i omłócić to zboże. Zebraném w taki sposób zbożem odmienić stare zboże zsypkowe, a to sprzedawać i otrzymane stąd pieniądze użyć na założenie banku sielskiego i zapasowego kapitału, z którego, stosownie do potrzeb i uchwały gromadzkiéj, udzielać pożyczki potrzebującym, zakładać szkółki, szpitale i dawać wsparcie dla starych i kalek. Tym sposobem przez lat kilkanaście gmina może przyjść do posiadania dość znacznego kapitału, który ją nic kosztować nie będzie. Według obliczenia, dla urządzenia takiego łanu, gmina zużytkuje najwięcéj, jeśli trzy dni robocizny od chaty w ciągu roku. W istocie jest to pomysł bardzo praktyczny i wart urzeczywistnienia. Każda gmina może w ten sposób zaopatrzéć się w fundusz własny, który wedle potrzeby użytkowanym będzie. Podajemy go do wiadomości publicznéj, jako zasługujący na zastosowanie jak najogólniejsze.

Pisałem w roku przeszłym o wysiedleniu się Tatarów z Krymu i przyjściu na ich miejsce Bolgarów. Mamy dziś wiadomości, iż nowa kolonizacja nie poszła dobrze. Do 15 lipca r. b. osadzono kolonistów naddunajskich w powiatach:

		familij		dusz
Berdiańskim	familij	3,077	dusz	15,386
Melitopolskim	—	813	—	3,216
Dnieprowskim	—	871	—	4,226
w samym Krymie	—	307	—	1,268

Z tych już powróciło do Turcji do 15 lipca dusz 7,268

Natomiast, przesiedlanie się skarbowych włościan trwa ciągle, chociaż w szczupléj liczbie. Z gub. Połtawskiéj przyszło 375 familij, z Czernihowskiéj 233. Deputowani od 16 familij Nowogródsiewierskiego powiatu, powróciwszy z Krymu, oświadczyli, iż dogodnych dla siebie gruntów nie znaleźli i odmówili przesiedlenia.

Szarańcza w ogromnych massach złożyła nasiona w kilku południowych powiatach gub. Kijowskiéj i na stepach chersońskich.

Przeczytaliśmy w gazetach warszawskich wiadomość o odkryciu znacznych pokładów żeleźniaka magnetycznego w Smile, w majątku hr. Bobryńskiego. Prostujemy tę wiadomość. Hr. Bobryński od lat kilku robi poszukiwania węgla kamiennego i torfu. Dotychczas znalazł lignit we wsi Kapitanówce w okolicy Złotopola i w Smilance pod Smiłą, a także ogromne pokłady torfu na Irdyniu pod Smiłą. Próby odbyte nie dały zadawalniających rezultatów.

Bawi obecnie w naszych stronach warszawiak p. Lewandowski i ma zamiar założyć w Smile skład machin i narzędzi rolniczych a także niewielką pracownię dla budowania młynów i młocarni, jako też dla robienia i naprawy narzędzi rolniczych. Wiedząc, z jakiemi trudnościami połączone jest u nas każde nabycie machiny i narzędzia rolniczego, na ile strat naraża się obywatel nabywający je na wiarę cennika, jak wreszcie trudne są reparacje, życzylibysmy szczérze, ażeby zamiar p. Lewandowskiego przyszedł do skutku. Czasby już wreszcie sprzedawać machiny i narzędzia rolnicze nieco taniéj i mieć lepsze wyroby niż te, jakie się nam często przysyłają od fabrykantów. Mieliśmy już nie jednokrotnie możność porównywania cen i wyrobów machin i narzędzi rolniczych sprowadzonych od pp. Mentzla, Cegielskiego i innych, z zagranicznemi to jest temi, któreśmy widzieli w użyciu zagranicą i znajdowaliśmy różnicę na korzyść tych ostatnich. Nasze składy mają wiele machin i narzędzi przedawnionych, wyszłych z użycia i zastąpionych nowemi. Często sprzedają się one za dobre, ostatnie wynalazki i praktyczne. Kupujący zgoła niewié, co mu przyszlą i omyłkę postrzega wtedy, gdy zapłacił pieniądze. Ileż-to mamy młocarni, młynów, pługów, pozostawionych bez użytku lub funkcjonujących niedokładnie! Równie trudną jest u nas poprawa machin i narzędzi. Niemamy pracowni przyjmujących podobne roboty i narażamy się przez to na zwłoki i dotkliwe straty. Jeśli tedy p, Lewandowski zaradzi tym potrzebom i będzie nam dawał machiny i narzędzia dobre, nie drogie, a naprawy uskuteczniał tanio i rychło, możemy mu rokować odbyt. Najważniejszą dla właścicieli okolicznych będzie ta dogodność, iż rzecz kupioną sam kupujący opatrzy i podda próbie.

Tadeusz Padalica.

Królewiec, 12 grudnia 1862 r.

Z Anglji donoszą, iż tamże ceny pszenicy, pod wpływem nieustannych dowozów z Ameryki, cokolwiek niżéj notowano.

Targi francuzkie, bojnie dowozami krajowemi zaopatrzone, nie mogły się także utrzymać przy cenach zeszłotygodniowych.

Z powyższych przyczyn u nas w ostatnich dniach chęć kupna pszenicy, szczególniéj miernéj, przy słabnących nawet cenach, zmniejszona.— Wszystkie inne gatunki zboża, wyjąwszy groch biały na paszę który cokolwiek niżéj sprzedawano, bez zmiany.

Dzisiaj płacono na giełdzie naszéj:

	za szefel pruski funt hol.	z wagą sbrg.	złp. gr.
Pszenicy czerwonéj	122/3—125/6—130	70—73—78	36 37½ 40—
„ pstréj .	— —122 —131	——68—85	— 35— 43½
Żyta	121 do 127	— —od 50½ do 54½	—od 26 do 28
Grochu biał. do paszy	— — — — —	——49—52	—— 2¼.26¾
„ do gotow.	— — — — —	—— do 55	—— do 29—
„ zielonego.	— — — — —	——50—60	—— 25¾ 31—
		najlepszy	
„ szarego .	— — — — —	50—54—63	25¾ 27¾ 32½
Bobu.	— — — — —	———54½	—— 27½ ——
Wyki.	— — — — —	———40	—— 20½ ——
Jęczmienia małego .	— 102/3—108/9	— 37—40	18¾ 20¼ ——
„ dużego .	103/4—10/10—114/5	42 40½	18¼ 0¾ 22—
Owsa.	83/4—88/9	— 23—27—30¼	11¾ 13¾ 15¼
Siemię lniane bez tranzakcji 11/12 średnie		———80¼ 41	——— ——

Wełna bez zmiany.

FRYDERYK LAUBMEJER.
Agencja Domu Nadniemeńskiego w Królewcu.

ROZMAITOŚCI.

— Według ostatnich wykazów statystycznych stolica Anglji, Londyn, liczy w sobie 2,803,939 mieszkańców.

— Niedawno w drukarni Langlois w Paryżu wyszedł 12-ty i ostatni tom znakomitéj Historji rewolucji francuzkiéj Louis Blanca. Dziennik „Times,“ umiarkowany w pochwałach swoich dla cudzoziemców a surowy szczególnie w dziedzinie krytyki literackiéj, oddaje temu dziełu palmę pierwszeństwa, co do poglądu i źródeł z których czerpał, i stawi je daleko wyżéj od dzieł Migneta, Micheleta i Thiersa. Co znakomicie podnosi wartość dzieła Louis Blanca, to, że skorzystał z rozsianych po Anglji źródeł, które Croker, Puisaye, a szczególniéj Monckton i Milnes w oryginalnych zebrali dokumentach. Na szczególniejszą zasługuje uwagę bajecznie drogo kupiony przez Milnesa list autentyczny hrabiego Prowancji (późniéj Ludwika XVIII) pisany do swego tajemnego ajenta Favras, w którym zaleca mu wypłacić 200,000 fr. ażeby tylko nie przestawał wichrzyć i knować podziemnie przeciwko bratu jego Ludwikowi XVI, przed wybuchem rewolucji. Intrygi te miały już z góry cel wytknięty, a mianowicie obudzić przez Marję Antoinettę nienawiść przeciw Ludwikowi XVI na korzyść hrabiego Prowancji. Ale wszystkich razem pochłonął wkrótce gwałtowny prąd rewolucyjny, i Ludwik XVIII nie umiał późniéj nawet usadowić się trwale na tronie, którego tak pożądał.

— Linje telegraficzne zajmują: w amerykańskich Zjednoczonych-Stanach 7,500 geograficznych mil; w Rossji 4,800; w Niemczech 3,865; na półwyspie pirynejskim 860; we Włoszech 800; w południowéj Ameryce 700; w Szwecji 680; w Szwajcarji 400; w Norwegji 350; w Australji 300. Ogółem 25,000 geograficznych mil, lub 175,000 wiorst.

— Francuzkie gazety podały niedawno jako wielką osobliwość, że księgarz Levy zapłacił Gustawowi Flaubert trzydzieści tysięcy franków (7,500 rs,) za jednotomowy romans p. n. „Salambo“. Tymczasem w Anglji Wilhelm Collins otrzymał dwadzieścia pięć tysięcy rs. za romans „No name“ (Bez imienia); Trollop wziął z górą trzydzieści tysięcy rubli sr. za „Domek w Alingtonie“ (The small house at Allington); George Elliot ma otrzymać 40,000 rs. za swój romans p. t. „Romola“.

— W Amerykańskich Stanach-Zjednoczonych zostały w tych czasach puszczone w obieg pieniądze z niklu, wartości jednego centu (cent równa się prawie 2 groszom pol.) Zysk, jaki rząd otrzymuje z téj monety (któréj nominalna wartość o wiele cenę materjału przewyższa) wynosi prawie 50%, co aż nadto wystarcza na utrzymanie mennicy. Co rok nowych centów z niklu puszczają w obieg prawie na półtora miljona dollarów.

— Dziwnym trafem 30 września r. b. pokazało się, że pomiędzy nowonarodzonemi w Stanach Zjednoczonych nierównie więcéj było chłopców jak dziewczynek. Stosunek pomiędzy niemi jest nie do uwierzenia: na 20 dziewczynek przypada 80 chłopców.

— Courrier des Etats Unis pisze: „Tomasz Sztuart, z Ohjo, dziewięćdziesięcio-dwuletni starzec, zapisał się jako ochotnik do jednego z półków swojego Stanu i brał udział w bitwie pod Perryville, w któréj zwrócił na siebie uwagę powszechną uwagę męztwem i swą wojowniczą postawą. Z członków jego rodziny znajduje się w służbie w szeregach armji czterech synów, dwóch wnuków i trzech zięciów.

— Ze sprawozdania telegraficznego zarządu rossyjskiego dowiadujemy się, iż do 1 stycznia 1862 r. długość rossyjskich telegr. linij wynosiła 19,530, a drutów 32,330 wiorst; stacij było 169 a służących w tel. zarządzie 1,920. W ciągu roku przesłano 627,000 depesz, z których 68,000 bezpłatnych; za pozostałe 559,000 depesz otrzymano 1,176,762 rs. roczne zaś wydatki tel. zarządu wynosiły 1,020,616 rs., pozostało więc czystego dochodu 156,146 rs. co stanowi w przecięciu 4½% od 3,526.900 rs.— kapitału wyłożonego po 1 stycznia 1862 na budowę sieci telegraficznéj, stacij, i zakładów telegr. zarządu. W przecięciu na każdę wiorstę drutu telegr. przypada wpływu 36 rs. 40 kop., rozchodu zaś 31 r. 56 kop., czyli 4 r. 83 kop. dochodu. Srednia wartość telegrammów rossyjskich wynosi 2 r. 11 kop., cena nadzwyczaj wysoka, z któréj zniżeniem powiększyłby się niewątpliwie dochód telelegraficznego zarządu.

— W jednym z arsenałów angielskich dziewczęta zajmują się wyrobem nabojów. W trzech obszernych salach pracuje dwieście dziewcząt od 10 do 14 lat, pod dozorem sześciu podeszłych niewiast. Te młode robotnice są po większej części córkami żołnierzy lub robotników arsenału. Do przyjęcia w poczet robotnic potrzebne jest świadectwo moralnego postępowania i pewien czas nauk w odpowiedniéj szkole. Na tydzień wyrabiają do 900,000 nabojów. Najzręczniejsze zarabiają tygodniowo od 8 do 11 szylingów. (Szylong 1 zł. 28 gr.). Pracują tylko przez pięć dni w tygodniu, od pół do ósméj zrana do 5 wieczorem. Na pokarm wydają 3½ pensa na dzień. (17½ groszy pols.)

— Do Paryża przybył, celem zapisania się w poczet uczniów szkoły politechnicznéj, starszy syn zmarłego Abdul-Medżyda, synowiec teraźniejszego Sułtana.

— Pod tytułem: *„Inscriptiones christianae urbis Romae, Septimo saeculo antiquiores“* wyszedł w Rzymie 1-szy tom znakomitego dzieła Jana Chrzciciela de Rossi, który przez głębokie i skrzętne badania potrafił zgromadzić blizko jedenaście tysięcy nadpisów z pierwszych sześciu wieków chrześcijaństwa, rozsianych po katakumbach i cmentarzach Rzymu. Autor tego dzieła, zarówno ważnego dla dziejopisów świeckich i kościelnych, jako też i dla teologów, obiecuje przedstawić nam w sześciu tomach dziwny i zajmujący obraz pierwszych zawiązków chrześcijaństwa i walk kościoła rzymskiego, staranną krytyką rzucając światło na ciemne przerwy w historji i chronologji pierwszych wieków chrześcijaństwa. Pierwszy tom poprzedza przedmowa, zawierająca historyczny rys badań w przedmiocie grafiki chrześcijańskiéj od Karola W. aż do naszych czasów.

— W gazecie „Salut public“ piszą, iż w Paryżu powstała od niejakiegoś czasu szczególna manja zbierania pocztowych marek. W ogrodzie Tuilleryjskim istnieje nawet otwarty handel markami, przyczém przedają się też albumy, z ponaklejanemi markami, według porządku państw, poczynając od Francji, a kończąc na australijskich kolonjach. Cena marek zmienia się w miarę ich rzadkości w handlu. Tak np. greckie marki nader wysoko się cenią, albowiem się obawiają, ażeby czasowy rząd nie zmienił teraźniejszego sztempla, skutkiem czego dawne marki stałyby się rzadkiemi.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— Piszą do nas pod d. 25 listopada:—„D. 22 bież. m. w powiecie Poniewiezkim, parafji Kryniczyńskiéj, odbyło się nabożeństwo, za spokój duszy śp. Ludwika *Kondratowicza*, kosztem naszego czcigodnego proboszcza, dziekana i kanonika ks. Józefa Kobylińskiego, wśród zebranych obywateli i licznych włościan. Na skromnie lecz gustownie ubranym katafalku, umieszczony był portret nieboszczyka, okolony wieńcem z nieśmiertelników i laurowych liści. Obszerna świątynia, przestronnością swą, więcéj jeszcze dodawała uroku żałobnemu nabożeństwu, w którem najbezinteresowniejszy przyjęli udział przybyli księża z innych parafij. Poczciwy lud nasz jakby zrozumiał to serce nieodżałowanego wieszcza, które tak wcześnie legło w grobie, a z takiém uczuciem biło dla nich, słuchał z największem wzruszeniem rzewnéj mowy, jaką miał, w języku litewskim, młody, wymówny, a tyle przez nich ukochany ks. T...

Składkę dla pozostałéj rodziny śp. Ludwika, zawierającą się w 36 rublach sr. do któréj z tak serdeczną chęcią przyłożyli się i młodsi bracia, chciéj szanowny Redaktorze przesłać do Komitetu opiekuńczego.“

— W piśmie miesięcznem, wychodzącém w Petersburgu p. t. „Pamiętniki ojczyste,“ wydrukowany został w roku bieżącym przekład wierszowany całego „Pana Tadeusza“ Adama Mickiewicza, Przekładu tego, nad którym unoszą się dzienniki rossyjskie, dokonał p. M. Berg. Nieumiejąc dostatecznie języka przekładu, niemożemy nic powiedzieć o jego zaletach artystycznych; co zaś do saméj ścisłości w przelewaniu myśli, od téj niekiedy zbacza tłómacz, i naturalnie na szkodę swéj pracy.

— D. 7 z. m. na teatrze kijowskim odegrano przez amatorów trzy sztuczki drammatyczne w języku polskim, nazajutrz zaś amatorowie i studenci dali koncert instrumentalno-wokalny, na rzecz niedostatnich studentów uniwersytetu. Widzów i słuchaczów, jak donoszą, było dość sporo w sali.—Dnia 11 listopada mróz w Kijowie doszedł 14 stopni i sanna droga zrobiła się wyborna; Dniepr pokrył się lodem i chodzić po nim zaczęto.

— Piszą do nas z Mińska: „Jak już donosiłem, miasto nasze niemało strwożone było pożarem, którego pastwą stały się dachy klasztorów Bernardynek i Bernardynów. Donosiłem o energicznéj pomocy dzielnéj młodzieży a nawet i izraelitów, którzy sam to widziałem, pomagali ratować kościol Bernardynów—dziś miło mi donieść fakt, który tak wymównie świadczy o poczciwych sercach i szlachetnych uczuciach mieszkańców miasta. Pewien stolarz tutejszy p. Tęczyński, ofiarował się wykonać wszystkie potrzebne reparacje w kościele, bez najmniejszego wynagrodzenia; w tym celu, z całą swoją czeladzią, klei, spaja, pomaga jak może, żeby prędzéj przyprowadzić wszystko do porządku, przy pomocy więc jego i szlachetnéj młodzieży, która pomagała w urządzeniu i ustawieniu wszystkiego w kościele, dziś mogliśmy już słuchać mszy św. w kościele, gdzie każda ozdoba stała się nam droższą tém bardziéj że dziś jest jeszcze wymówną pamiątką poczciwych i dobrych chęci. Prędko też posypały się ofiary: niema domu, zakładu, gdzieby o pomocy nie pomyślano, pewien biedny urzędnik przyniósł 3 ruble, pewnie trzecią część, a może i połowę swéj pensji, aktorowie tutejsi na ten cel grali teatr (Domy Polskie), który był przepełniony, a ileż to cichych i bez rozgłosu ofiar.

Pomimo to, straty są tak wielkie, że trudno będzie temi pieniędzmi pokryć choć cząstkę szkód, które pożar zrządził, mamy jednak nadzieję, że się ten dobry przykład w dalszych miejscach powtórzy i że długo klasztor nie zostanie bez dachu, pamiętając szczególniéj, ile nieszczęść wyniknąć może, gdy śnieg przykryje arkady i puste głębokie miejsca między murem zapełni.

Tak jesteśmy pewni, że to nieszczęście obudzi we wszystkich chęć dopomożenia, tu przytaczamy fakt tylko prosząc redakcję o umieszczenie.“

Dodajemy tu jeszcze szczegóły z innego listu. „Nie trzeba myśleć, że tu tylko ludzie niższéj klassy ratunek nieśli; o! nie, srodzeby się ten omylił, ktoby tak utrzymywał, tutaj pan zarówno piął się po drabinach i nosił wodę z rzemieślnikiem, tutaj ksiądz i żołnierz, pan i wieśniak wspólnie przykładali sił swoich do pompowania wody z sikawek, tutaj wszystkie stany zlały się w jedną massę, która miała w sercu jedyną chęć ocalenia przybytku Pańskiego. Pięknym bardzo przykładem odznaczyli się tutaj panowie Bielawscy Jan i Adam, gdyż kiedy kościol był już pełen dymu, kiedy ogień objął już był okna kościoła i część dotykającą się organu, kiedy lud zaczął już był powątpiewać o ocaleniu kościoła wewnątrz i wybiegać z kościoła, lękając się być przywalonym sklepieniem, które jak się wszystkim zdawało lada chwilę miało już runąć, kiedy niektórzy już chcieli zrywać organ, aby go choć w części uratować; pp. Bielawsy przez cały czas stali na organach i nie zważając na ogień, ani też na niebezpieczeństwo, na które najoczywiściéj się narażali, własnemi rękami tłumili ogień, pompowali wodę,—i Bóg pobłogosławił ich staraniom, gdyż organ nie tylko że się nie spalił, lecz nawet nie uległ najmniejszemu uszkodzeniu. Nie mniéj takoż bardzo odznaczyli się pp. Żukowski i Kamiński, urzędnicy izby cywilnéj, oraz artysta dramatyczny mińskiego teatru p. Bohdanowicz; lecz największą pomocą była młodzież gimnazjalna. Pożarna komenda, przy rozdwojeniu się pożaru, nie wiedziała sama co począć, nakoniec sikawek parę oderwano do tłumienia pożaru na kościele byłym Bernardynek, drugie zaś dwie, z których jedna była zepsutą, pozostało przy Bernardynach; lecz co zaś z wodą to była istna walka dwóch partij, gdyż jak się tylko beczka jaka pokaże, to natychmiast żydzi porywali ją na kościoł Bernardynek, lękając się, aby pożar stamtąd nie rozszerzył się na żydowskie ulice, chrześcijanie zaś porywali ją dla ocalenia kościoła OO. Bernardynów; i patrzcie, o cudo! Bóg pobłogosławił pracy tylu serc spojonych w jedno myślą i uczynkiem w śród wiatru pożar zaczął gasnąć, nie zrobiwszy więcéj nic szkody nad spalenie się dachów dwóch klasztorów i dachu kościoła pp. Bernardynek.

— W mitawskiéj gazecie „Latw. avises,“ czytamy następującą wiadomość:—Dnia 5 października przywieziono do Roemershofu na łódce kilka skrzyń, które następnie zawiezione zostały na stację kolei żelaznéj i zaadresowane do Rosittenu. Przy skrzyniach tych był na straży jakiś Izraelita. Ponieważ to było w piątek wieczorem, już po nastąpieniu szabatu, obecność żyda przy ładunku zdawała się być podejrzaną; podejrzenie to jeszcze mocniéj się ugruntowało inną okolicznością, a mianowicie, że waga skrzyń była nieodpowiednią ciężkości gatunkowéj przedmiotów, które w nich, wedle zapewnienia oddawcy, znajdować się miały. Skrzynie więc otwarto i znaleziono w nich 200 pudów prochu. Doglądacz ładunku w chwili otwierania był zemknął z dworca, lecz w rychle był pojmany i zawieziony do Rygi. Prawdopodobnie, że w skutek tego wypadku rozesłano niedawno okólniki, rozkazujące pod największą odpowiedzialnością, zatrzymywać żydów, dostających się do okręgu Wendeńskiego z gubernji Witebskiéj i zajmujących się drobnym handelkiem krobkowym.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

— P. L. Chod... w Ekaterynburgu. Wcale nie przez omyłkę; proszę przeczytać przypisek na końcu ostatniéj kolumny tego N-ru.

P. A. Ker. Dasz. w Lik... Dzięki stokrotne za dobre słowo.

DO MAGAZYNU

Kazimierza Kulikowskiego

nadszedł świeży transport Kawioru rzadkiego i prassowanego, Siemgi, Jesiotrzyny mało-solnéj, Lampredów, Fląderek, Oliwy Odeskiéj, Fig i Rodzynek Malagskich, Mąki prawdziwéj Jeleckiéj i wyleżałych Cygar Mindela. Takoż otrzymaną została BIAŁA MĄKA CUKROWA znana dokładnie ze swéj dobroci osobom kupującym. Pud po 7 r. 50 k. Funt po 19 kop.

1—918

Białocerkiew, dnia 16 października 1862.

Biuro centralne massy dóbr, fabryk i interesów JWW. hr. Branickich i Adama hr. Potockiego, podaje następujące Zawiadomienie.

Zapatrując się na ciągły wzrost i postęp rolnictwa i przemysłu, wymagających wprowadzenia i zastosowania coraz to nowych ulepszeń;

ze względu nadto, że obecna reforma włościan, zmieniając ich dawniejszy z właścicielem ziemskim stosunek, nadaje środkom produkcyjnym i saméj administracji dóbr i fabryk odmienny kierunek, i że wywołuje na tém polu oględniejsze postępowanie, oparte na własnych miejscowych zasobach, pracą i umiejętnością wydobytych, a nie na samym ustronnym kredycie, który po większéj części podstawą będąc przemysłu cukrownictwa w naszéj prowincji przez swą stagnację, a ztąd zbyteczne wymagania tę ważną gałęź bogactwa krajowego do upadku nachylił;

z uwagi nakoniec, że ciągłe i wyłączne oddanie się tym materjalnym zabiegom i dążeniom zabiera wszystkie chwile i odrywa pojedyńczo właściciela dóbr od innych zatrudnień i posług obywatelskich,—

My niżéj podpisani, działając w tém przekonaniu i chcąc, przez wspólną oraz stałą kolejną pracę ułatwić sobie drogę do osiągnienia powyższych widoków, ku czemu łączne położenie dóbr naszych szczególniéj sprzyja, a razem, aby dać wszelką możebną rękojmię naszego współdziałania w rozlicznych naszych z osobami stosunkach,—opatrzyliśmy siebie wzajemnie stosownemi plenipotencjami i zawarliśmy konwencję z d. 18 sierpnia bieżącego 1862 r. przyznaną w izbie cywilnéj Kijowskiéj dnia 28 tegoż miesiąca sierpnia, mocą któréj jeden za drugiego w czynnościach naszych ręczymy i odpowiadamy.

W tym celu, zostawując bez zmiany dotychczasowe zarządy dóbr naszych, w zajęciach administracyjnych—jednak bez prawa tworzenia osobnych kredytów—koncentrujemy od dnia 15 października b. r. w Białéj-Cerkwi, w gubernji Kijowskiéj, w powiecie Wasilkowskim położonéj, wszelkie nasze na Ukrainie interesa pieniężne, rachunkowe, osobiste, przechodzące obręb czynności administracij miejscowych, a dotyczące dóbr i fabryk Biało-Cerkiewskich, Stawiskich, Bohusławskich, Bużańskich, Olszańskich i Chrystoforowieckich i do wspólnego tam naszego biura w załatwieniu je odnosząc, niniejszém pismem o tém interesowane osoby uwiadamiamy.

Aleksander Hr. *Branicki.*
Władysław Hr. *Branicki.*
Konstanty Hr. *Branicki.*
Adam Hr. *Potocki.* 2—882

Sprzedaje się na trakcie Lidzkim o 5 mil od Wilna zaścianek o włóce ornéj i dwóch pod lasem. Dowiedzieć się u murgrabiego domu hr. Mostowskiéj pod Ostrąbramą. 1—924

Księgarnia pod firmą RUBENA RAFAŁOWICZA otrzymała ostatniemi czasy następujące nowe dzieła: Szkice historyczne przez Karola Szajnochę. Tom III rs. 3. — Nauka „o posiadaniu i o zasiedzeniu własności według prawa Rzymskiego“ napisana przez Józefata Zielonawskiego, Lwów 1862, rs. 1. — Badania o umoralnieniu ludzi w ogólności, oraz myśli, jakiemi środkami możnaby poprawić i polepszyć byt ludu rolniczego w Królestwie Polskiém, rs. 1 20 k. — Zamieć w Stepach. Opowiadanie obywatela z Ukrainy w pierwszych latach XIX wieku, przez Edwarda Tarszę, kop. 60. — Nędznicy Wiktora Hugo w polskim przekładzie, 10 tomów, rs. 7 k. 50. — Ubiory ludu Polskiego w 12-tu ćwiartkach kolorowanych, przedstawiających 48 typów ludowych, kop. 75. — Dawna Akademja Wileńska. Próba jéj historji od założenia w roku 1579 do ostatecznego jej przekształcenia w r. 1803, przez Michała Balińskiego, rs. 3. — Historja Filozofji w zarysie napisana przez d-ra Albrechta Schweglera, przełożona na język polski z czwartego niemieckiego wydania i pomnożona dodatkiem o filozofji w Polsce przez F. K., rs. 2 k. 25. 1—916.

MAGAZYN GRODZIENSKIEGO

w domu JW. Woelka przy ulicy Niemieckiéj

otrzymał z Hamburga znaczny transport BIAŁEJ CUKROWEJ MĄKI z prawdziwego Hawańskiego Muscabatu, która z powodu nadzwyczajnéj słodyczy, przynoszącéj korzyść ekonomiczną, rozpowszechnioną i poszukiwaną została. Nadspodziewanie rychła wyprzedaż pierwszego transportu, jaki otrzymałem w m-cu lipcu r. b. nie dozwoliła mi w zupełności zaspokoić żądania osób nie tylko na prowincji, ale i w mieście: Z powodu tego za stosowne uważam niniejszém uwiadomić osoby interesowane, aby raczyły zaopatrzyć się w pomieniony produkt, którego świeżych transportów zbyt nie prędko oczekiwać mogę.

CENA Mąki Cukrowéj jest bardzo przystępną, bo PUD zaledwie kosztuje 7 rs. 50 k., a FUNT 19 k.

Kupiec Wileński, J. Grodzieński. 1—923.

FELIKS STYPUŁKOWSKI

Krawiec męzki

PRZYBYŁY Z WARSZAWY,

obrał stałe mieszkanie w domu byłym Pusławskich, a teraz okręgu naukow., i otworzył

Magazyn gotowego męzkiego odzienia

WEDŁUG NAJNOWSZYCH WYMAGAŃ MODY.

WSZELKIE OBSTALUNKI.

odnoszące się do jego zawodu, przyjmuje i rychło wykonywa. Staraniem usilnem nowo przybyłego do Wilna będzie: usilną i rzetelną pracą na względy publiczności zasłużyć; prosi przeto o poparcie dobrych chęci. 1—914

ВИЛЕНСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Пріѣхавшіе въ Вильно съ 3-го по 6-ое декабря.

ГОСТИННИЦА НИПКОВСКИ. Пом. Карлъ Фелиціянъ.— Кн. Юрій Четвертынскій.—Викторъ Шабуневичъ.—Карлъ Кублицки. Иванъ Любински.— Эдмундъ Сулистровски съ семействомъ.— Августинъ Ениславски.— Альбертъ Лясковичъ.— Людовикъ Володкевичъ.—Богуславъ Таньски.- Ярошъ Померанцки.—Викторъ Коморовски.— Михаилъ Вейсенгофъ.— Осипъ Жаба.— Викторъ Саврымовичъ.— Ольгердъ Обуховичъ.—Влад Бугельски.—Дворян. Осипъ Годлевски.—Кс. Скорупски.— Жена колл. асс. Анна Филицынъ съ дочерьми.—Полков. Масонюсъ.—Коллеж. сов. Латошински.— Инж. подпол. Ферсманъ.— Капит. Бекъ.—Капит. Колпаковъ.—Инж. шт. кап. Духновски съ женою.— Коллеж. секр. Піотровски.— Гр. Сигизмундъ Платеръ.—Антонъ Праусе.— Купцы: Петръ Осенгловски.—Иванъ Папи.— Президентъ Статковски.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКИ. Пом. Осипъ Больцевичъ съ женою.— Докторъ Субодковски.— Пор. Шульгинъ.— Кап. Окладныхъ.— Пом. Дружневски.—Пом. Игнатій Залески.—Купецъ Таубурцель.— Вильгельмъ Шильдъ.— Купецъ Адольфъ Брауманнъ.— Колл. асс. Рацеяичъ.—Пом. Лопацинская.— Капит. Лишинъ.— Пор. Кузнецовъ.—Г-жи Анна Маковска.—Купецъ Лильенштернъ.

Выѣхавшіе изъ Вильна съ 3-го по 6 ое декабря.

Корсакъ.— Гр. Чапски.— Чарноцки.— Конрадтъ и Алек. Хмелевскіе.— Ляндсберъ.—Климански.— Брохоцка.— Тхоржницка.— Маевска.—Шустеръ.—Сальмоновичъ съ женою.—Дрованоски.— Адольфъ Кублицки.— Ад. Вейссенгоффъ.— Лятошински.— Филитихъ.—Лаппо.— Толочко.—Лесишъ.— Бугельски.—Берггріоль съ семействомъ.— Праусе.—Жаба — Клочковски Ар.— Брохоцки.— Чеховичъ.— Осенгловски.— Ениславски.— Лясковичъ.—Рудомино.—Ферсманъ.—Папи.—Радзиковски.—Ярачевски.

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 3 do 6 grudnia.

HOTEL NISZKOWSKI. Ob. Felicjan Karp.— Książe Jerzy Czetwertyński.—Wiktor Szabuniewicz.— Karol Kublicki. — Jan Lubański. Ed. Sulistrowski z rodziną.— Augustyn Jenisławski.— Albert Laskowicz.— Ludwik Wołodkiewicz.— Bogusław Tański.— Jarosz Pomernacki.— Wiktor Komorowski.— Michał Weissenhoff.— Józef Żaba.— Wikt. Sawrymowicz.— Olgierd Obuchowicz.—Władysław Bugielski.— Dworzanin Józef Godlewski.— Ks. Skorupski.— Pani żona ass. koll. Anna Filicyn z córkami.— Półkow. Masonius.— Radca kol. Łatoszyński.—Inż. podpółk. Fersman.— Kapit. Bekk.— Kapit Kłapakow.— Inż. szt. kap. Duchnowski z żoną.— Sekr. kol. Piotrowski.—Hr. Zygm. Plater.—Antoni Prausse.—Kupcy: Piotr Osięgłowski i Jan Papi.— Prezydent Statkowski.

HOTEL POZNAŃSKI. Obyw. Józef Bolcewicz z żoną.—Doktor Subodkowski.—Porucz. Szulgin.— Kapit. Okładnych.— Ob. Dłużniewski.— Ob. Zaleski.— Kupiec Taubwurcel.— Wilhelm Szyld.— Kupiec Adolf Braumann.— Ass. koll. Racewicz.—Ob. Łopacińska.—Kapitan Liszyn.— Porucz. Kuzniecow.— Pani Anna Makowska.— Kupiec Lilienstern.

Wyjechali z Wilna od 3 do 6 grudnia.

Korsak.—Hr. Czapski.—Czarnocki.—Kondr. i Alex. Chmielewscy. Landsberg.— Klimański.— Brochocka.— Tchorznicka.— Majewska.— Szuster.—Salmowicz z żoną.— Drowanowski.— Adolf Kublicki.—Ad. Wejssenhoff.— Latoszyński.— Filicyna z córkami.—Siesicki.—Opocznina z córkami.—Wittich.— Łappo.—Tołoczko.—Lesisz.—Bugielski.— Berggriol z rodziną.— Prausse.— Żaba.— Kłoczkowski Ar.— Brochocki.—Czechowicz.—Osięgłowski —Jenisławski.—Laskowicz.— Rudomino.—Fersman.—Papi.—Radzikowski.—Jaraczewski.

RUCH NA KOLEJACH ŻELAZNYCH W WILNIE

od d. 6 listopada 1862 r.

Codziennie: Przychodzą: Pociągi I, II i III klassy: z Petersburga do Wilna o godz. 9 min. 55 wieczorem.—Z Berlina do Wilna (wyłączny pociąg) o g. 6 m. 45 wiecz. i o g. 5 m. 51 rano (z pociągiem jadącym do Petersburga).— **Odchodzą:** z Wilna do Peters. o g. 6 m. 10 m. 30 wiecz — 25 rano.—Z Wilna do Berlina (wyłączny pociąg) o g. 9 m. 40 rano. — Z Wilna do Berlina z pociągiem Petersb. o g. **Z WARSZAWY DO WILNA Przychodzą:** w poniedziałki, środy i piątki o g. 5 rano.—**Z WILNA DO WARSZAWY Odchodzą:** w poniedziałki, środy i soboty o g. 11 m. 10 wiecz. Osoby przyjeżdżające do Wilna z **zagranicy** o g. 6 m. 45 wiecz. **nocują w Wilnie** i odjeżdżają koleją w stronę Petersburga o g. 6 m. 25 **rano**; jak również przyjeżdżający z Petersburga o g. 9 m. 55 **wieczorem**, mogą odjechać tymże pociągiem o g. 10 m. 30 wiecz. lub też nocować w Wilnie i odjechać nazajutrz za granicę o g. 9 m. 40. rano. Godziny oznaczone są według wileńskiego zegara.

CENY TARGOWE w Wilnie od 3 do 6 grudnia. Żyta beczka rs. 11, pszenicy—rs. 22, jęczmienia—rs. 9, owsa—rs. 5, grochu—rs. 11, gryki—rs. 9, siana pud kop. 45, słomy pud kop. 20, kartofli beczka rs. 7, masła pud rs. 10.

TEATR.

W Niedzielę 9 grudnia; DAMY i HUZARY—komedja. Napój czarodziejski Kagliostra—wodewil.

OGŁOSZENIA.

DYREKCJA TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ SZTUK PIĘKNYCH W KRAKOWIE

zawiadamia szanownych panów artystów, że Wystawa Sztuki malarstwa, rzeźbiarstwa i architektury otwartą zostanie *dnia 1-go marca 1863 roku*, w lokalu Towarzystwa przy ulicy Brackiéj w domu barona Larisse. Trwać będzie miesięcy dwa. Dyrekcja ma niepłonną nadzieję, że panowie artyści nieomieszkają wzbogacić Wystawy swemi dziełami i uprasza oraz, aby takowe nadesłać raczyli najpóźniéj na 15-go lutego pod adresem:

NA WYSTAWĘ SZTUK PIĘKNYCH W KRAKOWIE

Przesyłkę Dyrekcja przyjmuje na koszt Towarzystwa, z tem atoli zastrzeżeniem, że paki mają być oddawane na zwykłe pociągi lub wozy towarowe, ktoby zaś je chciał przesłać pociągami osobowemi, pośpiesznemi lub przez pocztę, sam winien opłacić, chyba że paczka niewiele waży i tylko pocztą może być posłana, w takim razie Dyrekcja ponosi koszt transportu. Co do sposobu przesłania ze stron dalszych, dobrzeby było uprzednio porozumieć się z kancelarją Dyrekcji.

Kraków dnia 1 grudnia 1862 r.

Walery WIELOGŁOWSKI Sekretarz. 2—885.

Rosłych parę Koni pojazdowych, Fajeton i Karetę z uprzężą, mało używane: są do sprzedania; można widzieć każdodziennie przy Dominikańskiéj ulicy w domie Umiastowskiego, wiadomość u stróża, albo Kuczera. 1—913

MAGAZYN

M. PLATERA

przy ulicy Wielkiéj, dom Wolskiego.

Ma honor uwiadomić szanowną publiczność, że zaopatrzonym został, zapasem wyrobów lnianych Fabryki Żyrardowskiéj; jako to: PŁÓCIEN, SERWET, NAKRYĆ stołowych, RĘCZNIKÓW, CHUSTEK do nosa i WORKÓW bez szwu, na różne ceny. Sprzedaż odbywa się po cenie fabrycznéj. 1—915

W Dynaburgu 18 grudnia i w następujące dni będą sprzedawane pociągowe artyleryjskie konie, w ilości 180. 1—922

MUSCABAT Mąka Cukrowa biała, została otrzymaną w Magazynie A. OLESZKIEWICZA w domu JW. Romera na przeciw wielkiéj remizy. 1—921

Одобрено Цензурою, 7 Декабря 1862 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.

КАЗЕННЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ

Отъ Виленской палаты государственныхъ имуществъ, объявляется, что въ присутствіи ея будутъ производится торги 17 декабря 1862 года, съ узаконенною чрезъ три дни переторжкою на отдачу въ содержаніе фермъ застроенныхъ и необстроенныхъ, впредь отъ 24 до 48 лѣтъ, на точномъ основаніи правилъ и особыхъ условій для сего постановленныхъ о которыхъ желающіе участвовать въ торгахъ, могутъ получить свѣдѣніе во 2-мъ столѣ хозяйственнаго отдѣленія отъ 10 часовъ утра до 4 часовъ по полудни каждаго дня, кромѣ табельныхъ и воскресныхъ; къ торгамъ допускаются всѣ лица имѣющія по закону право участвовать въ нихъ. Желающіе взять въ аренду фермы или оброчныя статьи поименованные въ прилагаемой при семъ вѣдомости; благоволятъ явиться къ означенному сроку съ соотвѣтственными залогами въ наличныхъ деньгахъ, банковыхъ билетахъ или кредитныхъ бумагахъ. Торги будутъ производится изустно. съ принятіемъ при томъ до 11 часовъ дня переторжки и напечатанныхъ объявленій, по существующимъ на сей предметъ законахъ.

ВѢДОМОСТЬ

О фермахъ и оброчныхъ статьяхъ по Виленской губерніи отдаваемыхъ въ арендное содержаніе съ 1863 года

№ попор.	Имѣній по уѣздамъ.	Названіе. Фермъ и оброчныхъ статей.	Количество усадебной земли. Фермерной. Усадебной.	Палатной.	Сѣнокосной.	Пастбищной.	Итого.	Доходъ исчисленій по администраціи.	Оцѣнка фермерныхъ строеній.		Примѣчаніе.
			Десятины и сотыя части.					Руб.	Руб.	Коп.	
	ВИЛЕН. УѢЗДА.										
1.	Въ им. Быстржица . . .	Итнадово . . .	3,18	34,86	26,55	3,75	68,34	—	89		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	37,00	—	30		
		Общест. запашка.	—	125,00	—	—	125,00	—	116		
									235		
2.	Въ им. Дукшты.	Дукшты . . .	7,50	133,50	35,42	20,07	196,49	1032	313		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	42,76	—	41		
		Рыбная ловля на рѣкѣ Вилiи	—	—	—	—	—	—	4		отдается на особ. услов.
		Корчмы.									
	ОШМЯН. УѢЗДА	1. при м. Дукшты.	0,79	—	—	—	—	—	455		
		2. при дер. Гена.	0,43								
									813		
3.	Въ им. Дзевенишкахъ . .	Дзевенишки . .	0,50	188,00	40,00	27,00	255,50	—	196		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	83,86	—	12		
		Общест. запашка.	—	37,00	—	—	37,00	—	19		
									227		
4.	Въ им. Сморгоняхъ . . .	Сморгоне . . .	2,37	199,10	32,48	3,50	237,45	—	269		на особыхъ условіяхъ.
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	149,94	—	36		
		Общест. запашка.	—	61,10	—	—	61,10	—	59		
									364	82	
5.		Ковали	4,20	60,97	8,00	—	73,17	—	64		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	16,02	—	3		
									67		
6.		Поговяны . . .	1,00	70,00	14,00	8,26	93,26	—	66		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	19,55	—	2		
									68		
7.		Вашкеле . . .	1,92	50,60	6,48	4,50	63,50	—	44		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	70,57	—	14		
									58		
8.		Шальцине . . .	2,00	83,32	20,00	—	105,32	—	85	80	
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	36,25	—	5		
									90	80	
9.		Скрейчаны . .	4,00	26,45	16,00	10,00	56,45	—	45		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	10,50	—	2		
									47		
10.		Казюли . . .	2,00	67,47	16,00	60,00	91,47	—	68	68	
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	21,37	—	4		
									72	68	
11.	Въ им. Трады	Мильки . . .	4,00	122,41	31,00	22,48	179,89	—	132		
12.	Въ им. Бачещики . . .	Бачесники . .	4,00	65,10	15,22	12,50	96,82	—	67		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	22,00	—	6		
		Общест. запашка.	—	5,00	—	—	5,00	—	2		
									75		
13.	Въ и. Бакшты.	Козиново . . .	3,00	54,00	34,40	—	91,40	—	70		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	28,30	—	5		
		Общест. запашка.	—	48,50	—	—	48,50	—	23		
		Оброч. статьи.									
		Рыбная ловлянa р. Березинѣ и на озерахъ Польское и Черное . . .	—	—	—	—	6,13	—	17		
									115		
14.	Въ им. Дукштахъ . . .	Семюны . . .	1,10	49,11	9,90	23,22	83,33	—	60		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	21,24	—	3		
									63		
15.		Новосяды . . .	1,62	65,20	12,80	6,00	85,62	—	57		
16.	Въ им. Слободка Тржецянишки . .	Прилоше . . .	3,00	29,07	20,28	16,97	69,32	—	76	30	
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	33,77	—	5		
		Общест. запашка.	—	12,00	—	—	12,00	—	11		
									92	30	
17.	Въ им. Ласкъ.	Сокольники . .	1,67	63,00	21,00	1,63	87,30	—	72		
18.	Въ им. Ощеклиново . .	Ощеклиново . .	—	65,76	15,00	—	80,76	—	94		
		Общест. запашка.	—	9,50	—	—	9,50	—	13		
									117		
	ТРОКС. УѢЗДА.										
19.	Въ им. Михнишки . . .	Шкляры . . .	4,60	415,33	68,58	32,00	520,51	—	291		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	104,00	—	62		
									353		
20.	Въ им. Пржелае . . .	Аклажерысъ . .	5,00	129,09	5,71	10,13	149,93	—	91		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	35,40	—	4		
									95	50	
21.	Въ и. Меречъ.	13 лавокъ въ м. Меречѣ . .	—	—	—	—	—	—	105		
22.	Въ им. Олькеники . .	Померечъ . .	8,50	151,61	31,89	10,80	202,80	—	136		отдается на особ. условіяхъ
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	78,29	—	11		
									147		
23.		Якянце . . .	—	209,89	20,00	34,37	264,26	—	153		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	60,84	—	16		
		Общест. запашка.	—	41,00	—	—	41,00	—	10		
									179		
24.		Нанишки . . .	—	285,44	73,01	24,72	333,17	—	166		
		Лѣсный участокъ.	—	—	—	—	147,47	—	27		
		Общест. запашка.	—	19,33	—	—	19,33	—	5		
									198		
25.	Въ им. Судвошики . .	Рыболовство на озерахъ Зельва, Краянка и Сулингъ . . .	—	—	—	—	9,90	—	9		
26.	Въ им. Кронях . . .	Рыболовство на озер. Наркунце.	—	—	—	—	5,24	—	10		
	ЛИДСКАГО УѢЗ.										
27.	Въ им. Лида.	Запасныя земли б. фольвар. Лида показанныя по инвентарю подъ N. 5, 6, 7, 8, 9 и 10 . . .	4,90	78,00	16,00	7,50	106,40	—	67	6	
28.	Въ им. Домбровна . . .	Цацки . . .	1,50	53,96	0,05	11,66	76,17	—	51		
		Общест. запашка.	—	10,50	—	—	10,50	—	5		
									56		
29.	Въ и. Ридуны.	Крживиле . .		1,50	39,45	11,00	9,47	61,42	—	49	
30.		Друскипики . .		2,00	62,45	17,50	20,67	102,62	—	73	
31.	Въ им. Палашки . . .	Смильгини . .		4,00	217,00	26,00	13,00	260,00	—	167	
		Помедзы . . .		3,00	150,00	18,00	13,00	184,50	—	118	
32.		Общест. запашка.		—	78,84	—	—	78,84	—	45	47
										163	47
33.		Дубинцы . . .		2,00	134,00	16,00	8,00	160,00	—	91	
34.		Повлока . . .		2,50	167,50	20,00	10,00	200,00	—	220	
35.	Въ им. Конява	Кругле . . .		3,50	117,00	28,19	—	148,69	—	110	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	29,00	—	12	
										122	
36.	Въ им. Рожанка . .	Писаровка . .		3,00	96,00	10,80	10,28	120,08	—	95	
37.	Въ им. Стецеліовщизна . .	Грицево . . .		1,50	20,00	20,00	17,52	59,02	—	47	
		Лѣсный участокъ		—	—	—	—	12,00	—	3	
		Общест. запашка		—	19,00	—	—	19,00	—	18	
										68	
38.	Въ им. Острина	Острынка . . .		4,00	90,00	46,00	40,69	180,69	—	100	
		Общест. запашка.		—	104,00	—	—	104,80	—	65	
		Оброч. статьи.									
		Мельница при м. Острына кирпичный заводъ при м. Острына .		—	—	—	—	0,11	—	35	
				—	—	—	—	3,00	—	8	
										208	отдается на особыхъ условіяхъ.
39.	Въ им. Домбровно . . .	Гончары . . .		5,55	45,00	6,75	4,50	61,80	—	60	
		Горне		6,00	90,00	52,80	9,00	157,80	—	118	32
40.	Въ им. Гарне.	Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	20,09	—		
	СВЕНЦЯН. УѢЗ.										
41.	Въ им. Антесирахъ . .	Рыболовство на 6 озер. Чернево, Малое Вилкотинисъ, Кольнисъ и Айдилисъ .		—	—	—	—	19,14	—	10	
42.	Въ им. Купигишки . . .	Подкомаѣ . . .		1,80	52,00	16,00	2,40	72,20	—	92	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	14,44	—	6	
										98	
43.	Въ им. Антесарахъ . . .	Моргустшки . .		3,53	72,00	27,00	6,67	109,20	—	132	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	26,84	—	17	
		Общест. запашка.		—	12,00	—	—	12,00	—	16	
										165	
44.	Въ им. Ясѣво.	Яскулдовщизна .		1,00	52,72	11,00	6,82	71,64	—	95	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	76,31	—	17	
										112	
45.	Въ им. Засвиже. . . .	Круглица . . .		1,00	33,50	20,00	2,27	56,77	—	38	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	11,35	—	3	
										41	
46.	Въ им. Сычиненты . . .	Водяная мукомольная мель. при дерев. Сычинентахъ . . .		—	—	—	—	0,62	—	35	75
47.	им. Будраны, Трощаны . .	Будраны Трощан.		3,93	50,00	37,28	2,49	93,70	315	138	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	18,74	—	10	
		Общест. запашка.		—	12,00	—	—	12,00	—	18	76
										166	76
	ВИЛЕИС. УѢЗ.										
48.	Въ им. Илія.	Илія		10,25	151,33	37,39	20,30	219,27	—	260	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	42,18	—	40	
		Общест. запашка.		—	18,00	—	—	18,00	—	26	
		Оброч. статьи.									
		Пунктъ для постройки вновь мельницы по р. Ильникѣ при дерев. стар. Гута.		—	—	—	—	4,84	—	40	
										366	
49.	Въ им. Красноселье . . .	Красавщизна .		3,45	165,50	57,76	21,67	248,38	—	202	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	14,00	—	6	
										61	
50.		Иванцевичи . .		1,20	48,00	15,46	6,00	70,66	—	55	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	14,00	—	6	
										61	
51.		Забѣличи . . .		1,35	36,000	23,70	6,50	67,55	—	33	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	24,00	—	13	
		Общест. запашка.		—	48,00	—	—	48,00	—	32	
										78	
52.	Въ и. Хожево.	Кабаны . . .		2,00	27,24	6,00	8,16	43,40	—	38	95
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	9.72	—	4	
		Общест. запашка.		—	6,60	—	—	6,60	—	6	
										48	95
53.	Въ им. Костеневичи . . .	Запасныя земли б. фольварка Червоный-Дворъ .		—	—	—	—	178,84	—	95	26
54.	Въ и. Вилейка	Дзераки . . .		2,13	99,42	31,88	3,80	137,23	—	79	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	30,00	—	14	
										93	
55.		Ивашиновичи .		—	108,50	35,00	—	143,50	—	79	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	50,50	—	13	
										92	
56.		Городзиловичи .		2,25	118,22	33,53	—	154,00	—	84	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	40,00	—	13	
										97	
57.		Путричи . . .		1,50	82.00	24,10	0,50	108,10	—	61	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	23,00	—	11	
										72	
58.		Корейковцы . .		3,01	122,39	37,29	—	162,69	—	94	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	93,50	—	20	
		Общест. запашка		—	97,00	—	—	97,00	—	59	
										173	
59.	Въ им. Губы.	Нивки		1,40	21,53	53,54	2,32	78,79	—	37	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	30,00	—	14	
		Общест. запашка.		—	88,00	—	—	88,00	—	31	
										85	
60.	Въ им. Мядзелъ . . .	Рыбная ловля на 5 озерахъ . .		—	—	—	—	806,77	—	98	31
61.	Въ им. Волколата . . .	Цыши . . .		—	23,15	16,89	17,21	57,25	—	39	отдается
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	11,00	—	3	на особ
		Струки . . .		2,30	31,71	18,29	20,66	72,96	—	54	словіяхъ.
62.		Вишневцы . .		1,73	25,33	28,11	13,00	68,17	—	45	24
63.		Турки I . . .		2,25	83,87	51,83	78,55	216,50	—	176	
64.	Въ им. Круки.	Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	31,00	—	19	
										195	
65.		Турки II . . .		2,00	37,63	19,50	20,00	79,13	—	71	
		Лѣсный участокъ		—	—	—	—	15,06	—	10	
										81	
	ДИСНЕН. УѢЗ.										
66.	Въ им. Березвечъ . . .	Статоли . . . ,		2,50	37,50	19,91	37,86	97,77	—	74	
		Лѣсный участокъ.		—	—	—	—	26,78	—	17	
		Оброч. статьи.									
		Рыбная ловля на озерахъ: Станголи		—	—	—	—	12,36	—	8	
		Орѣховно . .		—	—	—	—	3,34	—	99	
67.	Въ им. Задороже . . .	Заулки . . .		2,00	30,483	1,79	0,60	73,87	—	56	
		Лѣсный участокъ		—	—	—	—	15,00	—	10	
										66	

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

Wileńska izba dóbr państwa ogłasza, że w izbie jéj posiedzeń odbywać się będą d. 17 grudnia 1862 r. targi z prawnym we trzy dni przetargiem na wypuszczenie w arendę ferm zabudowanych i niezabudowanych, na lat 24 do 48 lat, na ścisłéj zasadzie prawideł i szczególnych warunków w tym celu przepisanych, o których życzący brać w udział targach, mogą powziąść wiadomość w 2-m stole gospodarczego wydziału od godz. 10-éj zrana do 4 po południu, każdodziennie wyjąwszy dni tabelne i niedziele. Do targów stanąć mogą wszystkie osoby, mające prawo brać w nich udział. Życzący zaarendować fermy lub artykuły czynszowe wyszczególnione w załączającéj się wiadomości, raczą stawić się w terminie zakreślonym z odpowiednemi kaucjami w gotówce, bankowych biletach lub papierach kredytowych. Targi będą się odbywały słównie, obok tego do godziny 11-éj rano w dzień przetargu będą przyjmowane i deklaracje opieczętowane wedle istniejących w tym względzie przepisów prawa.

WIADOMOŚĆ

O fermach i artykułach czynszowych w gubernji wileńskiéj, wypuszczających się w arendę od 1863 roku.

N. porządk.	Nazwanie. Majątków po powiatach.	Ferm i artykułów czynszowych.	Ilość ziemi sadzibnéj. Fermowéj. Siedzibnéj.	ornéj.	Siano-żętréj.	Past-wisk.	W ogóle.	Oszacowanie budowli fermowych.	Dochód wyliczony według lustracji.	Uwagi.
			Dziesięciny i części setne.					R. K.	R. K.	
	POW. WILEŃ.									
1.	W majątku Bystrzycy	Ignacowo								
		Ucząstek leśny	3,18	34,86	26,55	3,75	68,34	—	89	
		Ziemia gromadzka	—	—	—	—	37,00	—	30	
			—	125,00	—	—	125,00	—	116	
									235	
2.	W m. Dukszty	Dukszty								
		Ucząstek leśny	7,50	133,50	35,42	20,07	196,49	1032	313	
		Połów ryb na rzece Wilji	—	—	—	—	42,76	—	41	wypuszcza się na oddzielnych warunk.
		Karczmy, 1, pod m. Dukszty.	—	—	—	—	—	—	4	
	POW. OSZMIAŃ.	2, przy wsi Hena.	0,79 / 0,43	—	—	—	—	—	455	
									813	
3.	W maj. Dziewieniszkach	Dziewieniszki								
		Ucząstek leśny	0,50	188,00	40,00	27,00	255,50	—	196	
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	83,86	—	12	
			—	37,00	—	—	37,00	—	19	
									227	
4.	W maj. Smorgoniach	Stymonie								
		Ucząstek leśny	2,37	199,10	32,48	3,50	237,45	—	269	Na osobn. warunkach.
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	149,94	—	36	
			—	61,10	—	—	61,10	—	59	
									364 82	
5.	Maj. Dziewieniszki	Kowale								
		Ucząstek leśny	4,20	60,97	8,00	—	73,17	—	64	
			—	—	—	—	16,02	—	3	
									67	
6.		Pogomiany								
		Ucząstek leśny	1,00	70,00	14,00	8,26	93,26	—	66	
			—	—	—	—	19,55	—	2	
									68	
7.		Waszkiele								
		Ucząstek leśny	1,92	50,60	6,48	4,50	63,50	—	44	
			—	—	—	—	70,57	—	14	
									58	
8.		Szalcinie								
		Ucząstek leśny	2,00	83,32	20,00	—	105,32	—	85	80
			—	—	—	—	36,25	—	5	
									90	80
9.		Skrejczany								
		Ucząstek leśny	4,00	26,45	16,00	10,00	56,45	—	45	
			—	—	—	—	10,50	—	2	
									47	
10.		Kazgole								
		Ucząstek leśny	2,00	67,47	16,00	60,00	91,47	—	68	68
			—	—	—	—	21,37	—	4	
									72	68
11.	w maj. Trady.	Milki								
12.	w maj. Baczeszniki	Baczeszniki	4,00	122,41	31,00	22,48	179,89	—	132	
		Ucząstek leśny	4,00	65,10	15,22	12,50	96,82	—	67	
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	22,00	—	6	
			—	5,00	—	—	5,00	—	2	
									75	
13.	w m. Bakszty.	Kozinowo								
		Ucząstek leśny	3,00	54,00	34,40	—	91,40	—	70	
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	28,30	—	5	
		Artyk. czynszowe.	—	48,50	—	—	48,50	—	23	
		Połow ryb na rz. Berezynie i na jeziorach Polskie i Czarne	—	—	—	—	6,13	—	17	
									115	
14.	w maj. Dukształach	Siemiuny								
		Ucząstek leśny	1,10	49,11	9,90	23,22	83,33	—	60	
			—	—	—	—	21,24	—	3	
									63	
15.		Nowosiady								
16.	w maj. Słobodka Trzecianiszki.	Pryłosze	1,62	65,20	12,80	6,00	85,62	—	57	
		Ucząstek leśny	3,00	29,07	20,28	16,97	69,32	—	76	30
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	33,77	—	5	
			—	12,00	—	—	12,00	—	11	
									92	30
17.	w m. Łaszku	Sokolniki								
18.	w maj. Oszczeklinowo	Oszczeklinowo	1,67	63,00	21,00	1,63	87,30	—	72	
		Ziemia gromadzka.	—	65,76	15,00	—	80,76	—	94	
			—	9,50	—	—	9,50	—	13	
	POW. TROCK.								117	
19.	w m. Michniszkach	Szklary								
		Ucząstek leśny	4,60	415,33	68,58	32,00	520,51	—	291	
			—	—	—	—	104,00	—	62	
									353	
20.	w maj. Przełaje	Akłażerys								
		Ucząstek leśny	5,00	129,09	5,71	10,13	149,93	—	91	
			—	—	—	—	35,40	—	4	
									95	50
21.	w m. Merecz.	13 kram w m. Mereczu							105	
22.	w maj. Olkieniki	Pomerecz	—	—	—	—	—	—	136	Wypuszcza się na osób. warunk.
		Ucząstek leśny	8,50	151,61	31,89	10,80	202,80	—	11	
			—	—	—	—	78,29	—	147	
23.		Jakiańce								
		Ucząstek leśny	—	209,89	20,00	34,37	264,26	—	153	
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	60,84	—	16	
			—	41,00	—	—	41,00	—	10	
									179	
24.		Noniszki								
		Ucząstek leśny	—	285,44	73,01	24,72	333,17	—	166	
		Ziemia gromadzka.	—	—	—	—	147,47	—	27	
			—	19,33	—	—	19,33	—	5	
									198	
25.	w maj. Sudwoiszki	Rybołowstwo na jeziorach Zelwa, Krajanka i Suling	—	—	—	—	9,90	—	9	
26.	w maj. Kroniach	Rybołowstwo na jeziorze Narkuńce.	—	—	—	—	5,24	—	10	
	PO. LIDZKIEGO.									
27.	w maj. Lida.	Zapaśne grunta b. folwarku Lidy oznaczone w inwentarzu pod N. 5, 6, 7, 8, 9 i 10.	4,90	78,00	16,00	7,50	106,40	—	67	6
28.	w maj. Dombrowna	Cacki	1,50	53,96	0,05	11,66	76,17	—	51	
		Ziemia gromadzka.	—	10,50	—	—	10,50	—	5	
									56	
29.	w maj. Raduń.	Krzywile	1,50	39,45	11,00	9,47	61,42	—	49	
30.		Druskieniki	2,00	62,45	17,50	20,67	102,62	—	73	
31.	w majątku Pałaszki	Smilginie	4,00	217,00	26,00	13,00	260,00	—	167	
		Pomiedź	3,00	150,00	18,00	13,00	184,50	—	118	
32.		Ziemia gromadzka.	—	78,84	—	—	78,84	—	45	47
									163	47
33.		Dubince	2,00	134,00	16,00	8,00	160,00	—	91	
34.		Pawłoka	2,50	167,50	20,00	10,00	200,00	—	220	
35.	w m. Koniawa.	Krukle	3,50	117,00	28,19	—	148,69	—	110	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	29,00	—	12	
									122	
36.	w majątku Rożance	Pisarowka	3,00	96,00	10,80	10,28	120,08	—	95	
37.	w maj. Stecelowszczyznie	Hrycewo	1,50	20,00	20,00	17,52	59,02	—	47	
		Ucząstyk leśny	—	—	—	—	12,00	—	3	
		Ziemia gromadzka.	—	19,00	—	—	19,00	—	18	
									68	
38.	w maj. Ostrynie	Ostrynka	4,00	90,00	46,00	40,69	180,69	—	100	
		Ziemia gromadzka.	—	104,00	—	—	104,80	—	65	
		Artyk. czynszowe. Młyn przy miasteczku Ostrynie / Cegielnia tamże.	—	—	—	—	0,11	—	35	
			—	—	—	—	3,00	—	8	
									208	Wypuszcza się na osobn. warunkach.
39.	w maj. Dombrownie	Gonczary	5,55	45,00	6,75	4,50	61,80	—	60	
		Górne	6,00	90,00	52,80	9,00	157,80	—	118	32
40.	w maj. Gorne.	Ucząstek leśny	—	—	—	—	20,09	—		
	POW. SWIĘC.									
41.	w maj. Antesarach	Połów ryb na 6-iu jeziorach: Czerniewo, Małe, Wiłkotynis, Kolnis i Aydilis	—	—	—	—	19,14	—	10	
42.	w maj. Kujszyszki	Padkosłaje	1,80	52,00	16,00	2,40	72,20	—	92	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	14,44	—	6	
									98	
43.	w maj. Antesarach	Morguliszki	3,53	72,00	27,00	6,67	109,20	—	132	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	26,84	—	17	
		Ziemia gromadzka.	—	12,00	—	—	12,00	—	16	
									165	
44.	w m. Jasiewo.	Jaskółdowszczyzna	1,00	52,72	11,00	6,82	71,64	—	95	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	76,31	—	17	
45.	w maj. Zaświrzu	Kruhlica	1,00	33,50	20,00	2,27	56,77	—	38	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	11,35	—	3	
									41	
46.	w maj. Syczynięty	Młyn wodny przy wsi Syczyniętach	—	—	—	—	0,62	—	35	75
47.	maj. Budrany, Troszczany.	Budrany Troszcz.	3,93	50,00	37,28	2,49	93,70	315	138	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	18,74	—	10	
		Ziemia gromadzka.	—	12,00	—	—	12,00	—	18	76
	POW. WILEJSK.								166	76
48.	w maj. Ilii	Ilja	10,25	151,33	37,39	20,30	219,27	—	260	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	42,18	—	40	
		Ziemia gromadzka	—	18,00	—	—	18,00	—	26	
		Artyk. czynszowe. Punkt dla pobudowania na nowo młynu nad rzeką Ilinką przy wsi Stara Huta	—	—	—	—	4,84	—	40	
									366	
49.	w maj. Krasnosielu	Krasowszczyzna	3,45	165,50	57,76	21,67	248,38	—	202	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	14,00	—	6	
									61	
50.		Iwancewicze	1,20	48,00	15,46	6,00	70,66	—	55	
		Ucz. leśny	—	—	—	—	14,00	—	6	
									61	
51.		Zabielicze	1,35	36,000	23,70	6,50	67,55	—	33	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	24,00	—	13	
		Ziemia gromadzka.	—	48,00	—	—	48,00	—	32	
									78	
52.	w m. Chożewo.	Kabany	2,00	27,24	6,00	8,16	43,40	—	38	95
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	9,72	—	4	
		Ziemia gromadzka.	—	6,60	—	—	6,60	—	6	
									48	95
53.	w majętn. Kościeniewicze	Grunta orome b. folwarku Czerwony Dwor	—	—	—	—	178,84	—	95	26
54.	w m. Wilejka.	Dzieraki	2,13	99,42	31,88	3,80	137,23	—	79	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	30,00	—	14	
									93	
55.		Iwaszynowicze	—	108,50	35,00	—	143,50	—	79	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	50,50	—	13	
									92	
56.		Horodziłowicze	2,25	118,22	33,53	—	154,00	—	84	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	40,00	—	13	
									97	
57.		Putrycze	1,50	82,00	24,10	0,50	108,10	—	61	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	23,00	—	11	
									72	
58.		Korejkowce	3,01	122,39	37,29	—	162,69	—	94	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	93,50	—	20	
		Ziemia gromadzka.	—	97,00	—	—	97,00	—	59	
									173	
59.	w maj. Huby	Niwki	1,40	21,53	53,54	2,32	78,79	—	37	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	30,00	—	14	
		Ziemia gromadzka	—	88,00	—	—	88,00	—	31	
									85	
60.	w maj. Miadziole	Rybołówstwo na 5-ciu jeziorach	—	—	—	—	806,77	—	98	31
61.	w maj. Wołkołata	Cyszki	—	23,15	16,89	17,21	57,25	—	39	na osobn.
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	11,00	—	3	warun-
		Struki	2,30	31,71	18,29	20,66	72,96	—	54	kach.
62.		Wiszniowce	1,73	25,33	28,11	13,00	68,17	—	45	24
63.		Turki I	2,25	83,87	51,83	78,55	216,50	—	176	
64.	w maj. Kruki.	Ucząstek leśny	—	—	—	—	31,00	—	19	
									195	
65.		Turki II	2,00	37,63	19,50	20,00	79,13	—	71	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	15,06	—	10	
									81	
	POW. DZIŚNIEŃ.									
66.	w maj. Berezwiecz	Statośle	2,50	37,50	19,91	37,86	97,77	—	74	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	26,78	—	17	
		Artyk. czynszowy Rybołówstwo na jeziorach: Statoli.	—	—	—	—	12,36	—	8	
		Orzechowno.	—	—	—	—	3,34	—	99	
67.	w maj. Zadoroże	Zaułki	2,00	30,483	1,79	0,60	73,87	—	56	
		Ucząstek leśny	—	—	—	—	15,00	—	10	
									66	

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что, въ слѣдствіе постановленія сего 13 сентября сего 1862 года состоявшагося, на удовлетвореніи претензіи дворянокъ Розы Даниловичевой и Антонины Добровольской, къ наслѣднику Казимира и Анны Шукевичей, титулярному совѣтнику Франциу Шукевичу, по рѣшенію Виленской гражданской палаты въ 562 р. 24 коп., съ процентами простираемой, подвержено въ публичную продажу имѣніе Пурсцѣ его Шукенича, Лидскаго уѣзда въ 1 станѣ состоящее, заключающее до 200 десятинъ земли и временно-обязанныхъ крестьянъ мужескаго 11 и женскаго пола 15 душъ, приносящее средняго чистаго годоваго дохода 156 руб. и по десятилѣтней сложности онаго оцѣненное 1560 р. и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 30 числа апрѣля мѣсяца будущаго 1863 года съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ оныхъ чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. Октября 25 дня 1862 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ.*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* 3—839

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 19 января сего года состоявшагося, на удовлетвореніе признанныхъ подлежащими безспорному взысканію вошедшими въ законную силу постановленіями Вилейскаго земскаго суда, долговъ помѣщиковъ Габріеля и Генріеты Оссовскихъ: а) дворянамъ Фердинанду и Устину Минхгаузенамъ по двумъ заемнымъ письмамъ 3,250 руб.; б) дворянкѣ Вильгельминѣ Пемчинской, по заемному письму 1,250 руб.; в) губернскому секретарю Іосифу Гутковскому по сохранной росписке 500 руб.; г) поручику Осину Минхгаузену по заемному письму 1,000 руб.; д) титулярному совѣтнику Ивану Осипову Желиховскому по сохранной росписке 1,000 руб.; ж) помѣщицѣ Казимірѣ Янчевской по заемному письму 1,000 руб.; з) помѣщику Героніму Пржецишевскому по заемному письму 4,000 руб.; и) Виленскому банкиру Александру Гейману по заемному письму 3,000 руб., и к) дворянину Ивану Адамову Турскому по заемному письму 300 руб., съ процентами отъ всѣхъ сихъ суммъ по расчету, подвержено въ публичную продажу имѣніе упомянутыхъ Оссовскихъ, называемое Лопачевщизна, Вилейскаго уѣзд въ 3 станѣ состоящее, заключающее земли 1424 десятинъ, въ томъ числѣ 200 десятинъ лѣсу, временно-обязанныхъ крестьянъ мужескаго 63 и женскаго пола 65 душъ, оцѣненное по 10 лѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода въ 12,520 руб. серб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 13 числа мая мѣсяца 1863 года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. Ноября 6 дня 1862 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ,*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* 3—845

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 20 сентября сего 1862 года соотоявшагося, на удовлетвореніе признанныхъ установленнымъ порядкомъ подлежащими безспорному взысканію долговъ Карла Завадзскаго: а) дворянкѣ Киркиліовой по двумъ заемнымъ письмамъ 1,200 руб.; Русецкому 38 руб. 28 коп.; в) Свирскому 5 руб.; г) Скуратовичу 18 руб. 46 коп. и д) Марциновской 300 руб.,— подвержена въ публичную продажу принадлежащая ему, Завадзскому, часть имѣнія Черненты или Доботовта Свенцянскаго уѣзда въ 4 станѣ состоящаго, находящагося въ общемъ владѣніи съ родными братьями Регисомъ и Каетаномъ Людвиговыми Завадзкими, заключающаго земли 180 дес. и временно-обязанныхъ крестьянъ мужескаго 10, а женскаго пола 17 душъ, оцѣненнаго по 10 лѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода въ 1,938 руб. и для произведенія таковой продажи назначенъ въ присутствіи Свенцянскаго уѣзднаго суда срокъ торгамъ 30 числа апрѣля мѣсяца 1863 года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ оныхъ чрезъ три дня переторжкою Желающіе разсматривать бумаги относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ Свенцянскомъ уѣздномъ судѣ. Ноября 8 дня 1862 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ.*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* 3—846

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 5 октября 1862 года послѣдовавшаго, на удовлетвореніе долговъ покойнаго Іосифа Баковскаго, о коихъ конкурсное дѣло производится въ Виленской палатѣ гражданскаго суда, подвержено въ публичную продажу имѣніе Бутрыманцы его, Баковскаго, Трокскаго уѣзда въ 3 станѣ состоящее, заключающее наличныхъ временно-обязанныхъ крестьянъ мужескаго пола 43, а женскаго 48 душъ, и земли безспорной 678 десят, 13 саж. и спорной 32 десят. 50 саж. а всего 710 дест. 63 саж., приносящее чистаго годоваго дохода 2499 руб. 28 к., и по десятилѣтней сложности онаго, оцѣненное 24,990 руб. и особо строенія 2,842 руб., а всего 27,832 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 30 числа апрѣля мѣсяца будущаго 1863 года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ оныхъ чрезъ три дня переторжкою. Желающія разсматривать бумаги относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. Ноября 6 дня 1862 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ.*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* 3—847

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutku postanowienia swojego z 13 września 1862 r. nastałego na opłacenie pretensji Szlachcianek Roży Danilewiczowéj i Antoniny Dobrowolskiéj do spadkobiercy Kazimierza i Anny Szukiewiczów radcy honorowego Franciszka Szukiewicza, z wyroku Wileńskiéj izby cywilnéj na 562 r. 24 k. z procentami, oddaje się pod licytację majątek Purscie Szukiewicza, w Lidzkim powiecie w 1 cyrkule położony, zawierający 200 dzies. gruntów i włościan czasowo-obowiązkowych męz. 11 i żeń. 15 dusz, a przynoszący dochodu 156 r.; oszacowany 1560 r. podług dziesięcioletnich dochodów. Licytacja odbędzie się 30 kwietnia 1863 roku o godz. 11 z rana z prawnym przetargiem we trzy dni. Życzący rozpatrzeć akty sprzedaży raczą udać się do 3-go wydziału 8 stołu tegoż rządu gub. 25 października 1862 r.

Radca *Giecołd.*
Sekretarz *Komar.*
Nacz. Stołu *Kodź.* 3—839

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutku postanowieniu swego 19 stycznia tegoż roku nastałego na opłatę przyznanych podlegającemi egzekucji przez postanowienia Wilejskiego sądu ziemskiego długów obywateli Gabriela i Henrlety Ossowskich: a) Szlachcie Ferdynandowi i Justynowi Minchausenom za dwóma obligami 3250 rub. b) Szlachciance Wilhelminie Niemczyńskiéj za obligiem 1250 rub.; c) sekretarzowi gubernjalnemu Gutkowskiemu za rewersem depozytnym 500 rub.; d) porucznikowi Józefowi Minchausenowi za obligiem 1000 rub. e) radcy honorowemu Janowi synowi Józefa Żelichowskiemu za rewersem depozytnym 1000 rub.; f) obywatelce Kazimierze Janczewskiéj za obligiem 1000 rub.; g) obywatelowi Hieronimowi Przeciszewskiemu za obligiem 4000 rub,; h) Wileńskiemu bankierowi Aleksandrowi Hejmanowi za obligiem 3,000 rub. i) dworzaninowi Janowi synowi Adama Turskiemu za obligiem 300 rub. z procentem od wszystkich tych summ, licytować się będą dobra tychże Ossowskich Łopaczewszczyzna, w pcie Wilejskim w 3 stanie położone, zawierające gruntów 1424 dzies. w téj ilości 200 dzies. lasu; czasowo-obowiązkowych włościan męz. 63 i żeń. 65 dusz, oszacowane podług 10-cioletniéj summy dochodów 12,520 rub. sr. Licytacja odbędzie się w urzędzie tegoż rządu 13 maja 1863 r. o 11 godz. z rana z prawnym we trzy dni przetargiem. Życzący przejrzeć akty sprzedaży dotyczące, mogą znaleźć takowe w 3 wydziale 8 stole tegoż rządu. 6 listopada 1862 roku.

Radca *Giecołd.*
Sekretarz *Komar.*
Nacz(stołu *Kodź.* 3—845

Wileński rząd gubernjalny ogłasza niniejszém, iż w skutku postanowienia swego z 20 września 1862 r. nastałego, na opłatę należności od Karola Zawadzkiego: a Szlachciance Kirkiłłowéj za dwóma obligami 1200 rub.; b) Rusieckiemu 38 r. 28 kop.; c) Swirskiemu 6 rub.; d) Skuratowiczowi 18 rub. 46 kop. i e) Marcinowskiéj 300 r., licytować się będzie należąca do Zawadzkiego część dóbr Czernienty czyli Dobotowta, w święciańskim pcie w 4 stanie położonych, i zostających we wspólnéj używalności z braćmi rodzonymi Regisem i Kajetanem synami Ludwika Zawadzkimi, zawierających gruntów 180 dzies. i czasowo-obowiązkowych włościan męz. 10 i żeń. 17 dusz, oszacowane podług 10-cioletnich dochodów 1938r. Licytacja odbędzie się w urzędzie święciańskiego sądu powiatowego 30 kwietnia 1863 r. o 11 godz. z rana z przetargiem we trzy dni. Życzący przejrzeć akty sprzedaży dotyczące, mogą znaleźć takowe w święciańskim sądzie powiatowym. 8 listopada 1862 roku.

Radca *Giecołd.*
Sekretarz *Komar.*
Nacz. stołu *Kodź.* 3—846

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutku postanowienia swego z dnia 5 października 1862 roku nastałego na opłacenie długów zmarłego Józefa Bakowskiego, o których sprawa konkursowa przewodzi się w Wileńskiéj izbie cywilnéj, licytować się będą dobra Butrymańce, Bakowskiego, Trockiego pttu w 3 cyrkule położone, mające włościan czasowo-obowiązkowych męz. 43 i żeń. 48 dusz, tudzież ziemi bezspornéj 678 dzies. 13 sążni i spornéj 32 dzies. 50 sąż. ogółem 710 dzies. 63 sąż. przynoszące czystego dochodu rocznie 2499 r. 28 k. i podług 10-cioletniéj summy oszacowane 24,996 rub. i osóbno budowle 2842 rub. razem 27,832 rub. Termin licytacji naznaczony został w urzędzie rządu 30 kwietnia 1863 r. o godz. 11 z rana z prawnym we trzy dni przetargiem. Życzący rozpatrzyć akty sprzedaży dotyczące, mogą znaleźć takowe w 3 wydziale, 8 stole tegoż rządu. 6 listopada 1863 r.

Radca *Giecołd.*
Sekretarz *Komar.*
Nacz. Stołu *Kodź.* 3—847

Отъ Виленской дирекціи училищъ симъ объявляется, что 7-го декабря сего года въ совѣтѣ Виленской гимназіи, будутъ производиться торги съ узаконенною чрезъ три дня 11-го числа того же мѣсяца переторжкою, на поставку въ теченіи 1863 года для воспитанниковъ конвикта для бѣдныхъ, при Виленской гимназіи, съѣстныхъ припасовъ, одежды и обуви; почему, желающіе участвовать въ сихъ торгахъ, благоволятъ явиться въ совѣтъ гимназіи съ надлежащими залогами. 23 ноября 1862 года.

Директоръ *Курнатовскій.*
Бухгалтеръ *Чеховичъ.* 3—884

Гродненская палата государственныхъ имуществъ объявляетъ, что въ присутствіи ея 4 и 8 января 1863 года будутъ производиться публичные торги на отдачу съ подряда постройки деревянной православной церкви Бѣльскаго уѣзда въ селеніи Райскѣ. Постройка эта имѣетъ быть совершена по нормальнымъ проэкту и смѣтѣ N. 3 со всѣми принадлежностями, кромѣ живописи, и на исполненіе работъ съ покупнымъ лѣсомъ, за исключеніемъ стоимости булыжнаго камня доставленнаго безплатно прихожанами, равно гонтовъ и извѣсти, купленныхъ уже окружнымъ начальникомъ, исчислено денежнаго расхода 5901 руб. 53 коп. Желающіе участвовать въ сихъ торгахъ обязаны явиться въ означенные сроки въ палату, или прислать свои объявленія въ запечатанныхъ конвертахъ съ благонадежными залогами, равняющимися третьей части подрядной суммы могущей достигнуть на торгахъ. 1—851

Виленскій приказъ общественнаго призрѣнія объявляетъ, что въ ономъ будетъ продаваться за ссудную недоимку и прочіе казенные долги имѣніе Клинки или Поревичи Вилейскаго уѣзда, помѣщика Николая Стефановскаго съ 24 мужескаго пола душами 185 десятинами земли и со всѣми къ оному принадлежностями, оцѣненное по десятилѣтней сложности дохода въ 480 р. О срокахъ продажи того имѣнія будетъ извѣщено чрезъ сію же газету. Ноября 9 дня 1862 года.

И. д. непремѣннаго члена *Нагловскій.*
Секретарь *Хорошевскій*
Столоначальникъ *Ковалевскій.* 1—844

Отъ Гродненской палаты государственныхъ имуществъ симъ объявляется, что 21 января будущаго 1863 года въ присутствіи ея, будутъ производиться публичные торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу въ 24-хъ лѣтнее арендное содержаніе, съ экономическаго срока 23 апрѣля 1863 года, ниже слѣдующія статьи, а именно: Брестскаго уѣзда застроенная ферма Тюхеничи, заключающая вообще 552,02 десят. земли съ доходомъ 549 руб. 57 коп. и при ней: лѣсной участокъ съ доходомъ 14 руб., рыбная ловля 5 руб. 50 коп. и мельница на рѣкѣ Лыпѣ о 4-хъ поставахъ 580 руб., съ обязательствомъ съемщика привести сію статью въ теченію 3-хъ лѣтъ, въ надлежащее устройство собственнымъ коштомъ, безъ всякой помощи казны, и Гродненскаго уѣзда мѣсто для устройства кирпичнаго завода, при деревнѣ Заполье пространствомъ 1,81 десят. съ доходомъ 10 рублей. 1—875

Виленской губерніи, отъ Лидскаго уѣзднаго суда обявляется, что въ семъ судѣ произведены будутъ торги 17-го числа сего декабря мѣсяца съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою на продажу участка Болондзи принадлежащаго наслѣдникамъ однодворцевъ Гиполита, Ѳомы и Аполіонія Носовичамъ въ Лидскомъ уѣздѣ состоящаго посему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на оные. 1—892

Московская сохранная казна по положенію своему симъ объявляетъ, что въ оной будетъ продаваться съ аукціоннаго торга просроченное имѣніе гвардіи поручика Александра Ивановича Краевскаго, заложенное 1841 года апрѣля 10 дня, Могилевской губерніи, Климовицкаго уѣзда, въ деревнѣ Ковалевкѣ, въ коемъ населено по 10-й ревизіи крестьянъ 42 и на коемъ долга сохранной казнѣ числится 7,712 руб.

Имѣніе это, будетъ продаваться со всею принадлежащею къ нему землею и всякимъ на оной строеніемъ, и съ переводомъ долга, если кто пожелаетъ на остальной срокъ; для чего и назначается торгъ 25 а переторжка 29 числъ января мѣсяца 1863 года. Почему желающіе купить благоволятъ явиться въсохранную казну въ назначенный день въ 11 часовъ подписаться къ торгу; а разсматривать бумаги, до производства продажи относящіяся, могутъ во всякое время, въ присутственные дни. Но вмѣстѣ съ симъ добавляется, что торгъ начинатся будетъ съ той суммы, какая сохранной казнѣ за означенное имѣніе причитается. 1862 года октября 15 дня. 1—838

ТАКСА

для извощиковъ въ г. Вильнѣ установленная Виленскимъ губернскимъ правленіемъ:

1-е. Заѣзду по городу: по одинъ часъ *30 коп.*; на цѣлый день, считая десять часовъ—*2 руб. 40 коп.*, или на полъ дня, считая пять часовъ—*1 руб. 20 коп.*; и за проѣздъ въ одинъ конецъ не ограничивая разстоянія—*15 коп.*

2-е. За привозъ пассажировъ изъ станціи же желѣзной дороги въ городъ, несмотря никакое разстояніе и съ поклажею сколько таковой пассажиръ взять съ собой можетъ, днемъ—*25 коп.*, а ночью считая съ 12 часовъ ночи до 6-и утра—*40 коп. сер.*

Ассесоръ *Чарноцкій.*
Секретарь *Свидерскій.*
Столоначаль. *Якубовичъ.* 2—(906)

1862 года ноября 12 дня Виленская дворянская опека въ слѣдствіе резолюціи 16 октября сего года состоявшейся симъ объявляетъ: что захваченное у княгини Софіи Гедройціовой въ 1861 году заимное письмо графа Осипа Тышкевича на пятьнадцать тысячь руб. въ Виленской гражданской палатѣ 29 іюня 1860 годъ подъ N. 64, совершенное, въ своемъ подлинникѣ почитается ничтожнымъ.

Предсѣдательствующій князь *А. Э. Жагель.*
Письмоводитель *А. Чижъ.* 2—862

Wileńska dyrekcja szkół ogłasza, że 7 grudnia b. r. w radzie gimnazjalnéj Wileńskiéj odbywać się będą targi z prawnym we trzy dni t. j. 11 t. m. przetargiem, na dostarczenie w ciągu 1863 r. dla wychowańców konwiktu dla biednych przy gimnazjum Wileńskiem, artykułów żywności; życzący więc wziąć udział w tych targach raczą przybyć do rady gimnazjalnéj z należytemi ewikcjami. Wilno 23 listopada 1862 r.

Dyrektor Kurnatowski.
Buchhalter Czechowicz. 3—884

Grodzieńska izba dóbr państwa ogłasza, iż w urzędzie jéj 4 i 8 stycznia 1863 r. odbędzie się licytacja na oddanie z antrepryzy wybudowania drewnianéj cerkwi prawosławnéj w Bielskim p-cie we wsi Rajsku. Budowla ta ma się uskutecznić podług projektu i kosztorysu N. 3 ze wszelkiemi akcydencjami, oprócz malowidel—i na wykonanie robot z drzewa do kupienia, za wytraceniem kamienia dostawionego przez parafjan, tudzież gontów i wapna, zakupionych już przez naczelnika okręgowego, wyliczono rozchodu 5,901 r. 53 k. Życzący uczęstniczyć przy licytacji, obowiązani są zgłosić się na termin, lub przysłać opieczętowane deklaracje z pewnemi ewikcjami wyrównywającemi trzeciéj części summy podradowéj, jaka będzie przybita na licytacji. 1—851

Urząd Wileńskiéj opieki powszechnéj ogłasza niniejszém, iż w onym sprzedawać się będzie za niewypłatę pożyczki i inne należności skarbowe majętność Klinki czyli Porewicze Wilejskiego powiatu obywatela Mikołaja Stefanowskiego z 24 duszami męzkiemi 185 dziesięc. gruntów i ze wszelkiemi akcydencjami, oszacowana podług dziesięcioletnich dochodów 480 r. sr. O terminie takowéj sprzedaży będzie w swoim czasie ogłoszono. 9 listopada 1862 r.

P. ob. członka ciągłego Nagłowski.
Sekretarz Choroszewski.
Naczelnik stołu Kowalewski.
1—844

Grodzieńska izba dóbr państwa niniejszém ogłasza, iż 21 stycznia 1863 r. w urzędzie jéj odbędzie się licytacja z prawnym przetargiem we trzy dni, na oddanie w 24-letnią dzierżawę od 23 kwietnia 1863 r. następujących artykułów: w pcie Brzeskim, ferma zabudowana Tiuchieniczy zawierająca w ogóle 552,02 dzieś. gruntów z dochodem 549 r. 57 kop., i przy niéj ucząstek leśny z dochodem 14 rub., rybołóstwo 5 rub. 50 k. i młyn na rzece Łypie o czterech kołach 580 rub. z obowiązaniem dzierżawcy w ciągu 3 lat doprowadzić ten artykuł do stanu należytego kosztem własnym bez pomocy skarbu i w p-cie Grodzieńskim miejsce dla urządzenia cegielni przy wsi Zapole rozległości 1,81 dzies. z dochodem 10 rub. 1—875

Gubernij Wileńskiéj od sądu powiatowego lidzkiego ogłasza się iż w onym odbędzie się 17 b. m. grudnia 1862 roku licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem na sprzedaż ucząstku Bołądzie, należącego do spadkobierców jednodworców Hipolita, Tomasza i Apolonji Nosowiczów, w powiecie lidzkim położonego. Życzący wziąć udział raczą zgłosić się do rzeczonego sądu. 1—892

Moskiewska kassa zachowawcza z postanowienia swojego niniejszém ogłasza, iż w onéj odbędzie się licytacja na niewykupiony majątek porucznika gwardji Aleksandra syna Jana Krajewskiego, zastawiony 1841 roku 10 kwietnia, gubernji Mohylewskiej powiatu Klimowickiego we wsi Kowalówce ze 42 duszami męz. podług 10 popisu i na któréj długu do tejże kassy liczy się 7712 rub.

Majątek ten sprzedawać się będzie ze wszelkimi doń należącemi gruntami i budowlami, oraz z przelewem podług życzenia długu kassowego; licytacja odbędzie się 25, a przetarg 29 stycznia 1863 roku. Życzący nabyć raczą zgłosić się do urzędu kassy w terminie rzeczonym o godzinie 11 i zapisać się na kontrahentów. Rozpatrzyć zaś akta mogą w każdym czasie w dni powszednie. Przy tém ogłasza się, iż licytacja zacznie się od téj summy, jaka do kassy za rzeczony majątek należy się. 15 października 1862 r. 1—838

TAKSA

dla dorożkarzy w mieście Wilnie, ustanowiona przez Wileński zarząd gubernjalny:

1) Za jazdę w mieście przez jedną godzinę—*kop. 30*, za cały dzień licząc dziesięć godzin—*2 rub. 40 kop.*, czyli na pół dnia, przez pięć godzin—*1 rub. 20 kop.*, za jeden kurs—*kop. 15.*

2) Za przewiezienie do miasta podróżnych ze stacji kolei żelaznéj, bez względu na odległość wraz z pakunkiem i że on z sobą podróżnych zabierze—*25 kop.*, a nocą od godziny 12 do 6-éj z rana—*40 kop. sr.*

Assesor *Czarnocki.*
Sekretarz *Swiderski.*
Nacz. Stołu *Jakubowicz.* 2—(906)

1862 r. 12 listopada Wileńska opieka dworzańska, w skutku rezolucji swojéj z dnia 16 października roku bież. nastałéj, ogłasza: iż skradziony u księżnéj Zofji Giedrojciowéj w 1861 roku oblig hrabiego Józefa Tyszkiewicza na piętnaście tysięcy rubli, w Wileńskiéj izbie cywilnéj dnia 29 czerwca 1860 roku pod N. 64 aktykowany, uznaje się w autentyku za nieważny.

Prezydujący książe A. E. *Żagiel.*
Sekretarz *Czyż.* 2—862

Канцелярія попечителя Виленскаго учебнаго округа симъ объявляетъ, что въ оной будутъ производиться 7-го декабря текущаго года торги съ переторжкою 11-го тогоже мѣсяца 1862 года, на очистку въ домахъ управленія округа и по прозоровскомъ дворовъ отъ снѣга и всякой нечистоты, а также отхожихъ мѣстъ и дымовыхъ трубъ въ этихъ же домахъ. Желающіе участвовать въ торгахъ могутъ явиться въ канцелярію округа на вышеозначенный срокъ, съ узаконенными залогами.

Правитель канцеляріи Осипъ *Романкевичъ*.
Столоначальникъ А. *Богдзевичъ*. 3—881

Виленское губернское особое о земскихъ повинностяхъ присутствіе, симъ объявляетъ, что въ Виленской казенной палатѣ 17 декабря сего года будутъ производится изустные торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, съ допущеніемъ присылки или подачи объявленій въ запечатанныхъ конвертахъ, на поставку въ 1863 году по гг. Лидѣ и Диснѣ дровъ для войнской надобности. Посему желающій всять сей подрядъ благоволятъ явиться въ палату, съ узаконенными залогами и со всѣми документами, требующимися по закону отъ лицъ входящихъ въ обязательства съ казною, или же вмѣсто личнаго прибытія на торги прислать о семъ письменное объявленіе, но объявленія сіи должны быть на точномъ основаніи правилъ изложенныхъ въ ст. 1906, 1935, X т. ч. I. вак. граж. Условія для сего подряда будутъ предъявлены въ казенной палатѣ.

Дѣлопроизводитель *Бѣлявскій*. 2—(907)

Kancellarja kuratora Wil. nauk. okręgu ogłasza, że w niéj odbywać się będą 7 grudnia b. r. targi, z przetargiem 11 grudnia na oczyszczenie w domach Zarządu okręgu i po-Prozorowskim, dziedzińców ze śniegu i wszelkiéj nieczystości, a także kloak i kominów w tychże domach. Życzący uczęstniczyć w targach mogą stawić się w kancellarji okręgu na termin określony, z prawnemi kaucjami.

Rządca kancellarji Romankiewicz.
Nacz. stołu Bohdziewicz. 3—881

Wileński gubernjalny do Ziemskich powinności urząd, ogłasza niniejszém, że w Wileńskiéj izbie skarbowéj d. 17 grudnia bież. roku, odbywać się będą targi słowne, z prawnym po trzech dniach przetargiem, na dostarczenie w 1863 roku w mm. Lidzie i Dziśnie drew na potrzeby wojska. Na targach przyjmować się będą przysyłane lub osobiście podawane deklaracje opieczętowane. Życzący więc wziąść tén podrad, raczą przybyć do izby z prawnemi kaucjami i ze wszystkiemi dokumentami, wymaganemi przez prawo od osób przyjmujących na się zobowiązania ze skarbem, albo też zamiast osobistego stawienia się na targi przysłać o tém ogłoszenia na piśmie, które powinny być ułożone na ścisłéj zasadzie przepisów wyłożonych w art. 1906, 1935 tomu X cz. I praw. cywil. Warunki tego podradu przejrzeć można w izbie skarbowéj.

Sekretarz *Bielawski*. 2—(907)

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

Skład Płótna
i innych wyrobów lnianych
ZAGRANICZNYCH
ALEXANDRA FLATAU
w WARSZAWIE
przy ulicy Granicznéj N. 1077 Lit. A.

Zaopatrzony jest w znakomity wybór: Płótna webowego i kopowego, Chustek do nosa lnianych i batystowych, nakryć stołowych w garniturach na 6, 12, 18 i 24 osób, Obrusów różnéj wielkości, Serwet stołowych i deserowych, Ręczników, Pończoch, Skarpetek wełnianych i niciannych, Przodów gotowych do koszul męzkich, Angielskich guziczków do koszul, Nici i Jedwabiu zastosowanych do maszyn do szycia i t. d.

Ceny stałe umiarkowane. 1—895

Maszyny do szycia z fabryki Wheeler i Wilson w Nowym Yorku, które na tegorocznéj wystawie w Londynie jako też w r. 1861 na wystawie w Paryżu wielki medal złoty otrzymały, są do sprzedania w Składzie Płótna i innych wyrobów lnianych zagranicznych

Aleksandra Flatau
w Warszawie
przy ulicy Granicznéj N. 1077 Lit. A.

Osobom, mającym chęć nabycia maszyn powyższych, udziela się bezpłatnie nauka szycia. 1—896

Wyszło nowe dzieło, którego Skład główny w księgarni A. NOWOLECKIEGO w Warszawie.

BADANIA
O UMORALNIENIU LUDZI W OGOLNOŚCI
oraz myśli, jakiemi środkami możnaby poprawić i polepszyć byt ludu rolniczego w Królestwie Polskiém
przez b. członka Towarzystwa rolniczego z b. okręgu Radzyńskiego
J. ALOIZEGO OWIDZKIEGO.

Nabyć można we wszystkich księgarniach krajowych, w Cesarstwie i za granicą; oraz na wszystkich urzędach i stacjach pocztowych. Cena Złp. 8 (Rs. 1 kop. 20). 1—857

FRANCISZEK PIĘTKA (syn śp. półkownika artyllerji b. wojska polskiego) właściciel domu w Warszawie przy ulicy Wiejskiéj pod N. 1733 tamże zamieszkały, mając pozwolenie od właściwéj władzy, przyjmuje do załatwienia wszelkiego rodzaju interesa i zlecenia obywateli ziemskich i miejskich w kraju i za granicą mieszkających a mianowicie: w kupnach i sprzedażach nieruchomości wiejskich, miejskich, i wydzierżawiania onych, w windykacji wszelkich należności i przeprowadzeniu spraw, tak na drogach sądowych, jako też i administracyjnych, w wyjednywaniu różnych pożyczek, oraz w interesach dotyczących zarządu dóbr, rolnictwa i w ogólności tego wszystkiego co ma z tymże związek; za umiarkowane wynagrodzenie wypłacalne po ukończeniu interesu bez wpisowego. Korrespondencje przyjmuje franco.

Obecnie ma do sprzedania: 20 majątków różnéj wielkości w Królestwie położonych; kilkanaście domów w Warszawie, Krakowie, Kownie i Kielcach,—dzierżawy w Królestwie i na Wołyniu. 1—899

Uwagi i myśli
ZMIERZAJĄCE DO UDOSKONALENIA MORALNEGO
Zebrał i ułożył J. Ch. O. P. L.

Dzieło to wydane kosztem autora na wyłączną korzyść budującego się szpitalnego domu przytułku w mieście Rypinie dla chorych oficjalistów i służących gospodarskich. Pozostałe 150 egzemplarzy złożone zostały na skład główny w księgarni A. Nowoleckiego w Warszawie, sprzedają się po cenie zniżonéj złp. 2 wraz z dodatkiem broszurik tejże saméj treści, osobno w Poznaniu wydrukowanéj i znaczniejszym księgarniom w Warszawie rozesłane zostały i w księgarniach na prowincji w Królestwie, Cesarstwie i za granicą cena złp. 2 gr. 15. 2—858

Niniejszym zawiadamiamy szanowną publiczność, iż na zimę urządziliśmy sobie ciepłe Fotograficzne Atelier, czém mamy honor zalecić się. Seansy zaczynają się od godziny 10 rano do 3 po obiedzie, pochmurne dni nieprzeszkadzają.
PRIWALSKI et ROTHKE.
Za Ostrą Bramą w domu Wołka. 3—886

24 przeszłego Listopada z murów ś-to Jańskich zginął wyżełek angielski kasztanowaty w centki, „Tajo“ zwany, ktoby powrócił go właścicielowi, raczy zgłosić się do Redakcji Kurjera, za co otrzyma nadgrody r. sr. 4. 1—911

ОБЪЯВЛЕНІЕ
О ПОДПИСЬКѢ НА ГАЗЕТУ „ДЕНЬ.“

Съ 1-го января 1863 года, газета ДЕНЬ поступаетъ снова подъ отвѣтственную редакцію самаго издателя И. С. Аксакова.

Изданіе газеты началось съ 15 октября 1861 года. Обстоятельства, вынудившія перерывъ изданія въ теченіи трехъ мѣсяцевъ, заставили продолжить годичный срокъ до самаго конца текущаго года, такъ что 2-й годъ изданія будетъ считаться съ 1-го января 1863 года по 1 января 1864 года.

Нечего и говорить, что редакція остается неизмѣнно вѣрна высказаннымъ ею началамъ, и что ДЕНЬ будетъ издавать я въ томъ же духѣ и направленіи, въ какомъ издавался и до сихъ поръ. Редакція постарается въ будущемъ году, разширить свою программу и предполагаетъ, какъ только позволятъ средства, увеличить объемъ газеты, не возвышая объявляемой цѣны.

Газета будетъ по прежнему выходить еженедѣльно по субботамъ, отъ 2-хъ листовъ и болѣе въ N.

Цѣна за годовое изданіе съ 1-го января 1863 года въ Москвѣ и С. Петербургѣ, безъ доставки на домъ *шесть* рублей; съ доставкою на домъ и съ пересылкою *семь* рублей. Подписка принимается:

Въ Москвѣ: въ редакціи газеты ДЕНЬ, на Спиридиновкѣ, въ домѣ Мазаровича; у книгопродавцевъ Базунова, Свѣшникова, Салаева, Глазунова и другихъ, а также и въ газетной экспедиціи почтамта.

Въ С.-Петербургѣ: въ конторѣ газеты ДЕНЬ, въ книжномъ магазинѣ Д. Е. Кожанчикова, на Невскомъ проспектѣ, *въ Варшавѣ*: у книгопродавца Истомина, *въ Кіевѣ*: у книгопродавца Литова, *въ Харьковѣ*: у Апарина.

Иногородные могутъ обращаться прямо въ редакцію, адресуя просто: „въ Москву, въ редакцію газеты День.“ Редакція отвѣчаетъ за доставку только тѣхъ экземпляровъ, которые выписаны изъ самой редакціи или ея конторы.

Редакція проситъ желающихъ подписаться— исполнить это, если можно, до 1-го января, для того, чтобы редакція успѣла заранѣе распорядиться количествомъ экземпляровъ, не заставляя гг. подписчиковъ, какъ въ нынѣшнемъ году, ожидать втораго изданія.

Подписка на остальные экземпляры ДНЯ съ 15-го октября 1861 года по 1-го января 1863 года продолжается.

Заграничные подписчики могутъ выписывать газету чрезъ посредство берлинскаго почтамта. Желающіе высылать отсюда за границу прилагаютъ *десять* руб. сер. за всѣ 52 Н., потому что русскій почтамтъ взимаетъ около 20 коп. съ Н. 2—812

Przedają się dwa DOMY murowane z ogrodem fruktowym położone na Antokolu przeciw Sadu Sapieżyńskiego.— O warunkach kupna i przedaży dowiedzieć się można u Regenta Gawrońskiego mieszkającego w domu własnym na Antokolu za korpusem. 2—869

NOWY SKŁAD MACHIN I NARZĘDZI ROLNICZYCH
PIOTRA KRUPECKIEGO i Spółki
W WARSZAWIE.

Pragnąc choć w części przyczynić się do ułatwienia trudności rolnikom polskim, w Królestwie, na Litwie i w cesarstwie zamieszkałym, którzy obecnie, z powodu zmiany dotychczasowych stosunków włościańskich, a przeto i zmniejszenia ilości robocizny, jak również z powodu podrożałéj ceny najmu, potrzebują koniecznie zaopatrzyć swe gospodarstwa w rozmaite MACHINY I NARZĘDZIA ROLNICZE, SKŁAD nasz zasposobił się obficie:

a) W MŁOCARNIE nowego wynalazku, które jako niepasowe lecz przenośne, ułatwiają wcześniejszy omłot zboża, szczególniéj też na folwarkach oddzielonych od siebie jakąś przestrzenią, a do jednego właściciela należących. Zwracamy na to jeszcze szczególną uwagę pp. obywateli-rolników, iż budowa naszych MŁOCARNI, nadzwyczajną trwałością swoją zabezpiecza one przeciwko uszkodzeniu podczas najodleglejszych nawet przesyłek, jak również ma tę główną niepraktykowaną dotąd u nas dogodność, iż samo ustawienie MŁOCARNI naszych, z powodu wyjątkowéj i prostéj konstrukcji onych, obejdzie się zgoła bez pomocy Maszynisty, tak, iż każden gospodarz może młocarnię z naszego składu pochodzącą ustawić sam, pilnując się jedynie szczegółowego przepisu, który przy każdéj machinie kupującemu dołączamy.

MŁÓCARNIE te Skład nasz sprzedaje po takiéj cenie, że nawet średnie i mniéj zamożne gospodarstwa, znajdując ją praktyczną dla siebie, mogą korzystać z szybkiego i obfitego omłotu zboża, którego każda MŁOCARNIA nasza wymłaca od 4-ch do 5-ciu kop na godzinę, jak o tém przekonały już próby dokonane w obec znanych obywateli z prowincji i ludzi kompetentnych z miasta zaproszonych.—Z resztą znaczna już ilość rzeczonych MŁÓCARNI rozkupiona i ustawiona w rozmaitych stronach kraju, przekonała najlepiéj, bo praktycznie, o ich niezaprzeczonéj doskonałości.

b) W ZARNA trwałe i dogodne do mielenia wszystkich gatunków ziarn.

c) W SROTOWNIKI, za pomocą których w jak najkrótszym czasie przygotowuje się zboże na zdrowy pokarm dla koni.

d) W MŁYNKI czyli WIALNIE (własnego pomysłu) służące do czyszczenia, oraz rozgatunkowania zboża za pomocą dwunastu Arfek; Wialnie takie, umieszczone przy MŁÓCARNIACH oddają ważne usługi i są prawie koniecznem ich dopełnieniem.

e) W SZATKOWNICE czyli SZARPACZE rozmaitéj budowy i fasonu do wszelkiego rodzaju ogrodowizny i warzywa.

f) W GRABIE KONNE do szybkiego zgarniania SIANA.

g) W SIEWNIKI UNIWERSALNE, tak zwane z powodu, że mogą być użyte zarówno do każdego gatunku zboża jako i traw nasiennych. SIEWNIKI te bez względu na rozmaitość i zmiany powietrza obsiewają od 15 do 20 morgów dziennie.

I nakoniec:

W WAGI DZIESIĘTNE wyrabiane w Składzie naszym, za których dokładność i trwałość tenże skład poręcza. WAGI te rozmaitéj wielkości o 1-go do 100-u pudów możemy sprzedać po cenach nader nizkich.

Podając to ogłoszenie do wiadomości publicznéj, mamy niepłonną nadzieję, że SKŁAD NASZ, który przyjął sobie za główną zasadę rzetelność w dostawie i dokładność w wykończeniu MACHIN od niego pochodzących, jak również kontentowanie się skromnym zarobkiem, zyska sobie niebawem powszechne zaufanie JW. i WW. Obywateli tak w Królestwie jako i zachodnich prowincjach Cesarstwa, na które zasłużyć, przyczyniając się choć w części do podniesienia rolnictwa a z niem i ogólnéj pomyślności kraju, będzie jedynym naszéj firmy celem.

NB. Dodać tu jeszcze winniśmy że wszelkie zamówienia czyli obstalunki machin i narzędzi ze składu naszego załatwiać będziemy skrupulatnie, pilnując się ściśle terminu oznaczonego na ich dostawę.

PIOTR KRUPECKI i spółka.

W Warszawie przy ulicy Ś-to Jerskiéj N. 1776 lit. A. w domu własnym. 1—910.

Magazyn Augusta Mrongowiusa w Wilnie przy ulicy Wielkiéj w domu JW. prezydenta Wolskiego otrzymał znowu świeży transport **Fortepianow** i **Pianin** z wsławionéj za granicą fabryki Ernesta Irmlera w Lipsku, których dobroć i trwałość, nie tylko że w niczém nie ustępuje dotąd u nas znanym zagranicznym, ale nawet przewyższa; za co sam fabrykant jako też i wspomniony magazyn zaręczają. Cena od r. 350 do 550 r.

Pod firmą Irmlera kilka fabryk istnieje, lecz fabryka patentowana, z którą ja jestem w stosunkach, exystuje pod firmą Ernst Irmler in Leipzig, na co uprasza się zwracać uwagę.

Jak dawno fabryka wspomnionego exystuje nie będę w to wchodził, gdyż wiek bynajmniéj nie stanowi dobroci instrumentu, lecz pozostaje mi tu koniecznem do nadmienienia, że mając tylko z nim jednym do czynienia, jest zawsze jego staraniem, dla rozgałęzienia dalszych stosunków, tylko najlepsze roboty wysyłać, aby zbić i przewyższyć renomy dotąd znanych fabrykantów. O czém przekonywa nas nowo-otrzymany Złoty Medall 1-éj klassy, z wystawy Londyńskiéj w bieżącym 1862 r.

FORTEPIANY tejże saméj fabryki w Magazynie *Emila Mrongowiusa w Kownie*, także znaleźć można. 2—832

UWIADOMIENIE.

Niniejszém mam honor donieść szanownéj publiczności, że Skład mój, na zbliżającą się jesień skompletowany został w znaczny wybór OBIĆ i SZLAKÓW zagranicznych i krajowych na cenę od 30 kop. do 3 rsr. za sztuczkę.

August *Mrongowius*. 2—833

Orłowskой губерніи Сѣвскаго уѣзда въ 20 верстахъ отъ г. Сѣвска при Луганскомъ имѣніи отдаются въ аренду Паровой Сахарный Заводъ на 10 пресовъ для обработки до 60,000 берковцевъ со всѣми принадлежностями по выгоднымъ условіямъ и винокуренный заводъ на 200 т. ведеръ.

Желающіе вступить въ переговоры благоволятъ адресоваться въ означенное имѣніе къ г. управляющему; по слѣдующему адресу: въ городъ Сѣвскъ, Орловской губерніи для доставленія с. Лугань въ Луганскую Контору. 3—874

25 Listopada z domu Legi przy ulicy Ostrobramskiéj, klacz 6 a koń 7 letni, oboje gniade i na łytce prawéj nogi tylniéj literę H. mają wypieczone.—zbiegły od wodopoju.—Jeśliby gdzie się takowe okazały, uprasza się zawiadomić właściciela onych mieszkającego w Lidzkim powiecie, 5 stanie, majątku Rukliszkach.

HOUWALT. 3—898

Potrzebny do czynności handlowéj, usposobiony w rachunkach officjalista. Naznaczy mu się gażę i utrzymanie stosownie do usposobienia. Wiadomość w Redakcji Kurjera. 3—894

Do sprzedania nieruchomość pod N. 1335 przy ulicy Popławskiéj położona, to jest Budynek murowany po byłym browarze, Dom mieszkalny drewniany, z obszernem podwórzem i ogrodem, w którym znajdują się dwie lodownie. Chęć kupna mający, raczy się franco zgłosić do Wernerowéj, właścicielki téj nieruchomości, mieszkającéj w Warszawie pod N. 63⅚ przy ulicy Trębackiéj. 3—890

Przy stacji kolei żelaznéj w ŚWIĘCIANCE pobudowano budowle gdzie JWWP. obywatele mogą pomieszczać koni, pojazdy, zboża i t. p. jak również można wynajmować konie dla odjechania gdzie w stronę.

KWINTO. 3—887

DEPO FOTOGRAFICZNYCH
preparatów czysto chemicznych i papierów rozmaitych do tejże fotografji, po cenach znacznie zniżonych w aptece A. SZERSZEWSKIEGO w Wilnie, a mając stosunki z temi zakładami za granicą, przyjmuje w komis sprowadzenie rozmaitych narzędzi fotograficznych. 1—920

Одобрено Цензурою. 6 Декабря 1862 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.